

СРПСКА

ПОБОДНЕ НОВИНЕ ● БРОЈ 119 ● 13. МАРТ 1995. ● ЦЕНА 4 ДИНАРА

**ЗЛАТНИ МЕТАК ЗА
ГУВЕРНЕРА**

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ
ИЗДАЊЕ СЛОБОДНИХ
НОВИНАРА

ДИРЕКТОР: Даница
Драшковић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК: Богољуб Појчић

УРЕДНИЦИ: Илија
Давидовић, Љиљана
Јорговиновић-Булатовић,
Стево Батић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ:
Александар Чотрић,
Александар Цветковић,
Александар Баљак,
Благица Стојановић,
Бранка Пламенац, Донка
Михаиловић, Ђорђе
Вукоје (фото), Љиљана
Шоп, Милан Божић,
Миланко Михајловић,
Миланко Вучетић, Милош
Ђорђевић, Милован
Бркић, Никола Бурзан,
Рујица Раинтовић-Јовић,
Сандра Петрушић,
Владан Васиљевић,
Војкан Ристић

ГРАФИЧКИ И ТЕХНИЧКИ
УРЕДНИК: Раде Марковић

СЕКРЕТАРИЈАТ РЕДАКЦИЈЕ:
Драгица Бугарски, Нада
Бошковић

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Вука Караџића бр. 8/1,
11000 Београд
Тел. 011/625-21,
628-242
Факс 620-968

КОМЕРЦИЈАЛНА И
ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ:
Бранкова 13-15,
11000 Београд, тел.
011/625-937, 624-598

ЖИРО-РАЧУН:
40801-603-4-27562
Стари град

РУКОПИСИ И ФОТОГРАФИЈЕ СЕ
НЕ ВРАЋАЈУ

ШТАМПА: ДП „Борба“,
Косовска 26, Београд

Мишљењем Секретаријата за
информације Републике
Србије бр. 413-01 221/91-01
од 15. фебруара 1991.
одређена је стапа пореза од
3%

ДАНИЦА ДРАШКОВИЋ:

ДЕМОКРАТСКЕ МАЧКЕ

Стр. 6-7

НОВИ ДЕВИЗНИ ЗАКОН

ЗЛАТНИ МЕТАК ЗА ГУВЕРНЕРА

Стр. 10-11

МИРОВНИ ПЛАНОВИ

100 РАЗЛОГА ПРОТИВ, 101 ЗА

Стр. 12-14

ЕКСКЛУЗИВНО: АДВОКАТУРА

УДБА БРАНИ РАТНЕ ЗЛОЧИНЦЕ

Стр. 22-23

ПОВОДОМ ДЕВЕТОГ МАРТА МИР! ОДЛАЗИТЕ!

И овог пролећа, а поводом годишњице Деветог марта, оживљавамо сећање на онај дан којим се поносимо, за којим жалимо и због којег се кајемо.

Питамо се: јесмо ли погрешили и где, шта би било да је било, хоће ли нам се опет указати слична прилика?

Не знам одговор. Знамо само да смо хтели мање него што смо могли, а постигли мање него што смо хтели.

Тражили смо само ослобађање ТВ-Бастиље, а мало је требало да ослободимо Србију. У ТВ-Бастиљи је, међутим, данас гушти мрак него онда, а Србија цела претворена у Бастиљу.

Сви ми, са Трга слободе, били смо апостоли нове Србије. То сад схватамо боље него оног незаборавног дана.

Међу нама је било и Јуда и фарисеја и трговаца. Данас знамо ко су. Касно.

Слушам, свакодневно, како нисам на висини историјског тренутка и како нисам имао храбрости да оним десетинама хиљада побуњеника издам праву заповест. То ми приговарају, углавном, они којих на Тргу слободе није ни било.

Како је требало да гласи та заповест?

Нас је на београдским улицама 9. марта 1991. било више него 27. марта 1941. године. Али, оног давног марта, Војска је организовала побуну, а народу је представљено да иза ње стоји и млади Краљ. Народ, тада, није изашао на улице да руши власт, него да поздраву нову власт. Изашао је да слави, а не да се буну.

А ми? Били смо голоруки, а имали против себе и полицију и Војску и сурове властодршце и заплашени народ.

Колико нас је изашло на Трг слободе? Кажу: двеста хиљада. Нека буде. Али, Србија је тада имала близу 10 милиона становника. На Тргу слободе није изашао ни сваки десети житељ Београда.

Сада је најлакше придиковати: Вук није знао шта хоће.

Знао сам, али нас не беше довољно. Престони град није имао ни храбрости ни воље да изађе из својих фотеља, да се одвоји од својих телевизора и прошета до центра. Београд није хтео да буде Праг. Ни тада, ни два дана касније, кад су студенти ослободили Терзије.

Београд није хтео да се прошета до центра Београда ни годину дана касније, на Видовданском сабору.

Оног дана кад Београд хтедне да буде Праг, све ће бити брзо одлучено. Без иједног куршума. Довољно ће бити да пола милиона људи, али најмање толико, сложено, узвикну: Одлазите!

Данас је и у Београду и у Србији огромна већина оних који су спремни на тај повик.

На жалост, многи, који су огорчени на рат, санкције, терор мафије, безакоње и свеколику беду, као да неће или не умеју да размишљају, па оправдани гнев према режиму који само умножава њихову несрећу и патње исказују тако што подржавају: и појединце и странке који су за продужетак рата, чак и за његово проширење на Косово, Рашку и Македонију.

Спас од смрти неки људи траже код заговорника још масовније смрти. Бекство од беде траже од оних који су за још већу беду.

Буде ли, ускоро, неког новог Деветог марта, на њему ће морати да се чују два сложна узвика.

Први је — мир. други је — одлазите! Ово се мора знати и рећи.

Вук Драшковић

ПРЕТПЛАТА ЗА „СРПСКУ РЕЧ“

Претплату на „Српску реч“ можете извршити уплатом на жиро-рачун 40801-603-4-27562, Стари град, са назнаком „за претплату“ и то за:

3 месеца 6 бројева 18 динара
6 месеци 12 бројева 36 динара
12 месеци 24 броја 72 динара

ЗА ИНОСТРАНСТВО
ЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ:

3 месеца 6 бројева 35 ДЕМ
6 месеци 12 бројева 70 ДЕМ
12 месеци 24 броја 140 ДЕМ

ЗА ВАНЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ 50% ВИШЕ

Информације на тел. 011/620-891, 628-242, 620-968

МАХАЊЕ РЕПОМ

Форсирање националне одлучности радикалне левице и радикалне деснице да се по сваку цену дође до „Велике Србије“ уз освајања, разарања, убијања, етничка чишћења и све остало што се од 1991. до данас догађало, осим рашчишћеног терена за експлозију српског простора, није донело ни трајно, ни такозвано праведно решење ни националног, ни државног питања. Шта више, неки од протагониста четворогодишњег бестијалног ратовања траже право средство за еутаназију свога чеда, пошто су тек сада разумели килавост имплементације два радикализма опречних идеологија у лику једног вође у једној држави, ма колика она била.

Дуго припремана рампа на Дрини спустила се оног дана када је Караџићево „четничовање“, комбиновано верском ортодоксијом, запретило „партизанском“ атеистичком режиму у Србији и када је Слободан Милошевић схватио да његова санкцијама обогољена економија не може да прати ратне циљеве прекодринских Срба. С друге стране и сам Караџић више није веровао у могућност заједничке државе под капом социјалистичке власти у Београду и на експлицитно тумачење емисара Контакт-групе о праву конфедералног повезивања са Србијом, испоставило се да и то није довољно, да босански Срби заправо желе сувереност и међународно признање.

Тако се Милошевић отарасио непријатног репа који му је кварео идеолошки имиџ, враћајући партизанске светковине у Србији и у стилу Јосипа Броза примао награде за мир од социјалистичких општина, уз обавезно присуство великим војним маневрима са неизбежним дурбином, узетим ваљда, за такве прилике, из Титовог музеја револуције.

Додатно гуслање патриотских вођа и њихових олигархија о наводној кривици оног другог за издају српских националних интереса, уз тешке квалификације о природи режима оног на Палама и оног у Београду, дефинитивно је распршило илузију дугог сна о Великој Србији за коју је пало стотине хиљада глава и три пута више остало осакаћено а да сада више нико не зна — зашто.

И када се очекивало да ће опозиција испоставити такав рачун Милошевићу и Караџићу и заједно их избацити из мированог процеса као утемелјиваче једне пропале политике и једног пропалог рата, та се опозиција са делом милитантних владика упрегла у волујска кола паљанског коцкара, да таљигама победе свет и врате одбегли сан о Великој Србији по цени — шта кошта нека кошта.

Такву опозицију, заједно са Радованом Караџићем, није било тешко избацити у аут. Слободан Милошевић је опет суверено загосподарио тереном стављајући се на услугу контактменима Европе и Америке као једини релевантни фактор који може да казни босанске Србе „зато што су као реп покушали да машу целим београдским псом“.

Опорављени Милошевић, виолентно нарцисомдан, обузет осећајем личне супериорности — никада није био јачи од пада Милана Панића — потурајући свој чувени левак овог пута Русима, опет купује време пре ризичне одлуке о признању Херцег-Босне и Хрватске у њиховим авниојевским границама.

Времена, међутим, нема. Отказни рок УНПРОФОР-у у Хрватској истиче за петнаестак дана и није извесно шта садржи амерички договор с Туђманом. У сваком случају, уколико јединице УН заиста оду, што посебно прикључује Караџић како би Милошевића извео на чистац, рат свих против сваког никада није био ближи од 1991. Освајајући врхове Динаре, одакле могу да надзиру Книн, Хрвати су изгледа добили тражену концесију да не отерају плаве шлемове, али је тешко веровати да ће Мартић, као у случају масленичке удурме, оћутати још једну Туђманову провокацију без обзира ко иза ње стајао.

Напад на Републику Српску Крајину, чији легитимитет никада званично није признала ни СР Југославија, долази у часу њених дубоких деоба и унутрашњих раскола чије конце вуче Београд. Кадровска трапавост СПС довела је на челну позицију Милана Мартића, рачунајући на његову полицијску послушност у разигравању тајних договора Милошевића и Туђмана. Када је полицајац укапирео у чему је ствар, прикључио се тaborу Радована Караџића али тек пошто је, како каже, забуном именовао Борислава Микелића за председника Владе на инсистирање СК — Покрета за Југославију. По наговору Радована Караџића, Милан Мартић ставља на лед Борислава Микелића, наводно, због његових криминалних радњи а у суштини да би се опалио шамар Мирјани Марковић. Раздробљене посланичке групе свих партија, дробилицом из Београда, у потпуној конфузији поделиле су своје гласове за и против Микелића, тако да у целој рашомонјадни није сигурно ни место Милана Мартића.

Технологија Милошевићеве власти савршено функциониса само у општем неред. Уосталом, лако је владати народом кратког памћења и искривљене оптике оног што је прошло и шта ће га још задесити.

ПИСАЧ: Богољуб ПЕЈЧИЋ

И то је

Србија

Пише: Миленко ВУЧЕТИЋ

ИЗЛАЗАК ИЗ КАРАНТИНА А УЛАЗАК У ЛОГОР

1.

Наш народ не може дуго да трпи зло. Издржи пет векова, а онда узима ствар у своје руке. Има, дакле, наде.

2.

У свим драматичним приликама, када је кројена судбина земље, министар иностраних послова Владислав Јовановић давао је изјаве које су догађаји убрзо демантовали.

Неколико дана пре него што ће Вашингтон признати републике отеране из Југославије национал-сталинистичком политиком Слободана Милошевића, наш први дипломата је самоуверено тврдио да Америка то уопште неће учинити.

Уочи увођења санкција, припреманих у Савету безбедности Уједињених нација шест месеци, уз редовна јавна упозорења да се уразумимо и да не искушавамо одлучност и снагу међународне заједнице, говорио је да су то само празне претње.

На дан када су санкције ступиле на снагу прогласио их је, пред посланицима у Народној скупштини Србије, за обичан папир без нарочите вредности и тежине.

Министра спољних послова Француске Алена Жипеа назвао је на почетку његовог министровања „младотурком“, иако је управо Алан Жипе најзаслужнији што је Француска ублажила своје крајње ригидне ставове према нама. Итд.

Сада вели да Југославија неће признати Хрватску и Босну и Херцеговину у постојећим границама.

Бумо видли...
У дипломатским пословима се, наравно, често, једно говори, а друго ради; и лагање је, у том смислу, понекад, дипломатска вештина.

Изјаве Владислава Јовановића, међутим, нису из те приче. Он је, просто, мајстор за погрешне процене.

Цена коју због тога плаћамо већ је сувише висока.

3.

Припреме за време после санкција не обављају ништа добро.

Све привредне и политичке карте у оквиру тих припрема Београд ставља на Москву, а то је најгори могући избор.

Социјалисти се, изгледа, и даље надају да ће се у Русији на власт вратити сталинисти.

Проруска оријентација, која, уз еуфорична одобравања идеолошког подземља и трагикомичних славјанофила, добија драматичне размере, у суштини је антицивилизацијска логика.

Везујући се за Кремљ, ми се везујемо за мртваца.

Изаћи ћемо из карантина, а ући ћемо у логор.

Добићемо гас и постаћемо гасна комора.

Тужно је, узгред, што су и странке које се залажу за европску Србију, за Србију окренуту западу, гласале у савезном парламенту за ратификовање уговора Београда и Москве, односно за одговарајућа законска акта, пропуштајући да затраже бар формирање специјалне државне вишестраначке комисије за праћење спровођења тих уговора.

Има, наиме, много индиција да ће главне послове с Русијом добити људи из Србије с крајње проблематичним моралним и идеолошким референцама.

Свет ће нам, можда, и укинути санкције, али ћемо ми, играјући на руску, а не на европску и америчку карту, и даље остати изван света.

4.

Рачуне за варљиву стабилност динара у минулој години подмириваћемо општом бедом у наредним деценијама.

5.

Најпречи задатак опозиције је, без икакве сумње, спасавање озбиљно и дрско угрожених независних медија.

Слободан проток информација је минимални услов за развој демократских односа и за стварање стабилног друштва.

Мудро је, међутим, што водеће опозиционе странке, у тренутку када су социјалисти у могућности најтежем положају од успостављања вишестраначког система, не везују све своје снаге и све своје активности, а и све своје наде, искључиво за овај посао.

Могуће је, чак, да је режим насрнуо на НТВ Студио Б само да би опозицију у најкритичнијим тренуцима усмерио на одбрану популарне телевизијске станице и тако је, као политичког противника у успону, удаљио од других актуелних и много судбоноснијих изазова.

Иза напрасне одлуке Републичке агенције за процену капитала да се НТВ Студио Б привремено остави у животу као да се крије управо та тактика.

Уз битку за независне медије, ма шта се даље догађало, морају се, најједноставније речено, водити и друге важне битке.

6.

Однос међународне заједнице према мучничком Сарајеву историја ће забележити као врхунац лицемерја.

Три године људи тамо живе у паклу да би свет, размећући се подршком на речима и салонским саосећањима, имао рану над којом ће повремено уздисати.

Хуманитарна помоћ је сувише јефтин откуп за планетарну нехуманост.

Приче да у југословенској крвавој драми

нема невиних можда и јесу утемељене на реалности тотала рата, али су у случају Сарајева, где је све сувише јасно као на длану, крајње проблематичан алиби.

У спасавању граду у коме представници једног народа скупе сто слика сликара из другог народа и јавно их спале у свом строго контролисаном кварту — а то су урадили Срби с Грбавице, спаљујући дела Мерсада Бербера — лажне су и бесмислене било какве недоумице и дилеме о томе где су узроци и ко су носиоци зла.

Несрећници који су, с нацистичким жаром, уништили уметничка дела због националне припадности аутора, унизили су сопствену нацију, али су истовремено плућули у лице свим позитивним цивилизацијским тековинама.

Брига о злочиначки угушеном Сарајеву, после оваквих „деталја“ и после свега што се дешавало у протекле три године, своди се, све више, на дегутантни интелектуални егзибиционизам.

7.

Испитивања расположења јавности показују да рејтинг др Драгослава Аврамовића убрзано и незаустављиво пада.

Творац новог динара заиста дели судбину свог изума.

8.

У борбу против кича укључила се и позната естрадна звезда чије су песме дуго биле, а и данас су, мера за кич и неукус.

То је збунило једино људе који не умеју да сагледају целину логике и механике збивања на нашој јавној сцени.

У свим пословима, од државних и националних до културних, у свим акцијама и кампањама, социјалисти, наиме, увек примењују исти трик.

О миру говоре они који су водили рат, динар чувају они који су га уништили, за толеранцију се залажу они који су годинама сејали мржњу, повратак у свет обећавају они због којих смо протерани из света, криминал сузбијају они који су дубоко у криминалу.

Све је ту подређено једном једином циљу — да се привидно нешто ради, а да се ништа не уради.

Битка против кича, поведена заједно са првоборцима кича како у њој нико не би био истински поражен, само је једна од многих сличних лажних битака.

9.

У ударним информативним емисијама државне телевизије појавили су се, у оквиру пропагандне анкете у наставцима, и уметници и културни радници који се страсно залажу за мир.

Сва та лица су, међутим, немилосрдно трoшена у истим програмима и када је државна телевизија била главни и неприкосновени ратнохушкачки центар.

Нико од њих, док је режим свирао другу мелодију, није проговорио ни једну једину реч против рата; нико од њих, док је режим издавао другачије налоге, није узео у заштиту ни једног аутентичног миротворца.

И сада о миру, у који верују онолико колико морају, јер су међу њима и они који су вршили етничка чишћења по музејима и музичким програмима или одобравали такве мрачне изливе патриотизма, причају апстрактно.

Глас им је раван, а реченице су им несигурне.

Очи су им празне, као и они сами.

Ударне информативне емисије државне телевизије су, изгледа, у свакој варијанти, енциклопедије беде и неморала.

10.

Планирани обим пољопривредне производње за ову годину неће обезбедити потребне прелазне резерве, па ће држава, како се чуло у Привредној комори Југославије, ући у период драматичних несташица хране и рационалног снабдевања становништва.

С високог режимског места, дакле, а не из опозиције, стиже најцрња пројекција непосредне будућности.

11.

Гледају ли наши официри телевизијску серију „Крај династије Обреновић“? Из ње би могли много да науче, а онда и да научено примене у пракси.

И данас, рецимо, имамо Сашицу и његову голубицу...

НОВЕ КЊИГЕ „СРПСКЕ РЕЧИ“ СУ НОВИ КОРАК КА БОЉОЈ СРБИЈИ

1. Вук Драшковић: НОЋ ЂЕНЕРАЛА 40
2. Миленко Вучетић: ПОЖАР У БАРУТАНИ 35
3. Александар Баљак: КРВАВИ ПРОВОД 25
4. Александар Чотрић: ДАЋЕМО МИ ВАМА ДЕМОКРАТИЈУ 20

Управо су изашле из штампе нове књиге у библиотеци „Српска реч“. Књиге можете набавити поузећем или у редакцији „Српске речи“ (Београд, Вука Караџића 8, тел. 628-242, 620-968 и 620-891).

Куповином у редакцији обезбеђујете на сва наша издања попуст 30%.

ДЕМОКРАТСКЕ МАЧКЕ

По мени, најефикасније средство у борби против албанског наталитета било би „децом на децу“ или „дететом на дете“: они једно — ми двоје, они петоро — ми десеторо. Али, за ту борбу Срби нису спремни, па ни сам национални борац Коштуница. Јер, та борба тражи добро наоружање. Нама то оружје одавно понестаје, Албанцима и претиче. Ко се ту умешао и мути, разоружава и наоружава, само Бог зна. Оно што ја знам је да наш борац против албанских жена и деце, Коштуница, у својој кући уместо деце гаји мачке. Немам ништа против мачака, и ја их волим, али зато не мрзим ницију, чак ни нерођену децу. Напротив. Док Коштуница мачке чува и гаји у свом стану у Београду, Ђинђић их држи у Босни...

Пише: Даница ДРАШКОВИЋ

Када чујем реч култура одмах се ухватим за пиштољ, рекао је давно Гебелс. Када данас видимо нашу министарку културе на екрану ми се хватамо за главу, очајни због сазнања да све увек може бити горе. Док је министар културе био Ђукић веровали смо да је то најгоре могуће некултурно решење.

Али никад не реци никад.

Најновија кампања за културно описмењавање народа коју су покренуле министарка Перишић и Зорица Брунцлик, са намером да нас науче да се облачимо, фризирамо, живимо и изгледамо као њих две, наше наставнице културе, уништила је и задњу наду. Јер, није изгледа ни ова садашња министарка најгора. Шта ако се Зорица припрема да је наследи? Не се ди она узалуд у просторијама СПС-а и говори о свом доприносу српској култури. Зорица нам је и права мера културе у Србији данас.

Кич — министарка у својој борби против кича и шунда, уништава и оно мало културних вредности које одолевају најезди и агресији новокомпонованих политичара и подобних уметника. У кампању за културу по мери министарства, пројектовани су сви наши комплекси, промашаји, заблуде, сав кич и шунд владајуће криминално-профитерске и злочиначке олигархије, све што Србија данас јесте и што тако лепо представља министарка културе.

БОЖОВИЋ У КУЛТУРНОМ СПОТУ

Данашње позориште, балет, филм, музика, сликарство, литература, све је сведено на министаркину меру и на ниво Зорице Брунцлик. Ко су први и најбољи у овим областима? Они које форсира министарка.

Значи најгори.

А пошто то ипак не пролази, смислила је она скупу кампању да натера народ да гледа лоше представе, досадне филмове, да слуша очајну патриотско сентименталну музику типа химне СПС — „И поред свега ја волим њега“, да купује Шобајићеве и Труљине слике, чита Мирине и Павићеве књиге, да хода рашчупан,

неуредан и недофарбан као Зорица и министарка, јер то је, каже кампања, јако културно.

Ми који све то не волимо, не гледамо, не слушамо, не купујемо и не читамо, ми непрефарбани, остајемо празни са културом које нема у кампањи, оном која одоли министаркином великом спремању некултурне Србије.

Иначе, кампања је амбициозна према тежини задатка. Треба народ научити култури какву жели власт и министарство. Баш зато, по мени, она није комплетна, иако је за огромне наше паре урадила угледна светска маркетиншка компанија „САЧИ и САЧИ“. Недостаје васпитни спот за културу политичког дијалога, ту важну дисциплину нашег свакодневног живота. Можда су га стручњаци заборавили, па се ја по слободи, из чисто патриотских разлога укључујем у акцију и предлажем један спот за ту област, по мени веома потребан, убедљив и ефикасан, какви су уосталом сви министаркини спотови.

На том споту предлажем да Радоман Божовић замени скулптуру из Лепенског вира — нико неће приметити разлику, и да својим културним криком „у клупе, у клупе“, сугестивно делује на некултурни народ. Онако како је укултурио и легендарно некултурног Шешеља, Радоман би средио и широке народне масе, које се тако некултурно политички расправљају и сукобљавају свуда по улицама, у аутобусима и трамвајима, на пијацама и радним местима. Где год се нађу заједно бар двоје, обавезан је некултурни политички ексцес.

А то власт не воли.

Предложени спот би све те проблеме решио и сукобе спречио, само да сваке вечери, на свим каналима, по десет пута густимо Радомана и његове заповести: „у клупе“ или „одузимама вам реч“. Народ би се сигурно лезнуо и упристојио, као и сви посланици у Већу грађана Савезне скупштине који беспоговорно извршавају ове Божовићеве наредбе.

Надам се да ће се мој предлог прихватити и укључити у кампању министарства, те да ћу и добити пристojан хонорар за идеју. Бар два или три милиона динара. Нисам „САЧИ“, али спот

који предлажем откачиће многе проблеме наше власти и министарства.

А то, богами, кошта.

ЦЕЛА СРБИЈА ШИЈЕ ЗА „ГОМУ“

Неко ће помислити да је сума велика јер нам је држава у кризи и под санкцијама. Таман посла. Ја сам предлог висине хонорара за спот засновала на свеже усвојеном и потписаном споразуму о економској сарадњи са Русијом, који је тако спектакуларно и егзалтирано усвојен у Већу грађана Савезне скупштине. Момир Војводић, посланик Народне странке Црне Горе, у надахнутом и аплаузом награђеном говору, објаснио нам је важност споразума, и многе друге ствари. Та економска сарадња на основу споразума толико ће нас ојачати да су суме од два, три или пет милиона динара тек ситнеж и бакшиш који ће за сваки појединачни посао закључен по споразуму остати нашим Момирима. Економски снажна, демократска, развијена и богата Русија усрећиће нас тако да ће сваки Србин живети као што данас живи сваки Рус, а о томе, како рече Момир, сањамо вековима.

Лично бих волела много, много више да су посланици усвојили споразум о економској сарадњи са Америком, или бар Немачком, и да сваки просечан Србин живи бедно као просечан Американац или Немац. Такав споразум ће тешко доћи на дневни ред наших скупштина, бар док су на власти Момири, Булатовићи, Војводићи или Милошевићи. Православне фантазије од националних иду ка економским, и баш онако како нам је руска веза помогла да остваримо националне интересе, помоћи ће да остваримо и економске. Томе ће много допринети и најновији споразум о војној сарадњи са Русијом, који је недавно потписао наш способни министар војске Павле Булатовић, и то баш оних дана када је Русија успоставила дипломатске односе са Босном и Херцеговином као међународно признатом државом. Тај војни споразум мора да обухвата договорену војну са-

радњу у присилном убеђивању руског и српског народа да живе у срећним, демократским, економски развијеним и цивилизованим државама, јер тако нешто можемо признати само у присуству војне силе и власти.

Од економских споразума са Русима цео народ можда неће имати користи, али хоће они који треба и који су тако мукотрпно радили на склапању тих споразума. Председник владе Србије, на пример, све је учинио да уговори испоруку гаса Србији из Русије, а то ће платити, по споразуму, разном робом одавде — између осталог и са стотинама хиљада мушких одела. Та одела ће патриотски сашити и испоручити Русима нека влади блиска приватна фирма, као на пример „ГОМА“, за коју данас шије одела цела Србија. Држава ће наравно то све лепо уредно и хитно исплатити „ГОМИ“, а ако неко из владе у таквим пословима приватно профитира, боже мој, заслужио је ваљда. Ко је то, сазнаћемо некада, онда када будемо усвојили споразум о економској сарадњи са Америком.

До тада, овако испуњена културом, економски и војно ојачана Србија, препуна младих, свеже учлањених социјалиста и у клупе сатеране опозиције, са јаким динаром и ниским ценама, са заштићеном браћом у ратом захваће-

ним подручјима и доследном мировном политиком, под неправедним санкцијама и са социјалном и здравственом заштитом какву Американци могу само да сањају, живи изгледа своје последње дане. Незахвални народ то све не цени, опседа амбасаде и бежи у бели свет. Други се буне, штрајкују и хоће на улице, а браћа преко Дрине кажу: немојте нас више бранити, молимо вас. И све је, некако, на ивици катастрофе. Пред нашим очима се руши и нестаје једна тако срећна, стабилна и демократска држава, а спаса и помоћи ниоткуда. Јер ко ће спасавати, и од чега, толико добро? Да је лоше, да је нека криза, инфлација, диктатура или не дај боже опасност, прискочили би пријатељи у помоћ. Овако, пропашћемо ни од чега, од добротe и благостања, што се није догодило у историји и, изгледа, почеће од нас.

Као и свако зло до сада.

МАЧКЕ ПОРОДИЦЕ

Да спрече пропаст потрудиле су се велике опозиционе странке наше, оне највеће и најутицајније. Учиниле су што могу: отказале дуго најављивани и стручно, пажљиво и студиозно најављивани митинг за одбрану независних меди-

ја, а посебно Студија Б. Тај протест је одложен или замрзнут, тако некако. Јер, како каже директор Студија Б Драган Којадиновић, слобода штампе и његове телевизије нимало није угрожена, он има потпуно поверење у правну државу а нарочито цени и поштује председника Милошевића и његово дело, како пише у листу „Дуга“. Нормално је да зато митинга нема и не буде, јер слободе медија има и биће је, и против чега би протестовали опозиционари Шешел, Ђинђић и Коштуница и тако радили против своје земље? Схватили су они брзо грешку, сложили се са Којадиновићем да су слободе медија слободне и неугрожене, и обећали да неће на улицу. Све је прошло како доликује једној демократској земљи са озбиљном опозицијом. И пошто је код нас све у реду, следећи протест, видим, биће заказан против наталитета Албанаца на Косову који тако угрожава наше националне интересе.

Господин Коштуница је имао озбиљну политичку турнеју по Косову, примио га је и председник општине Приштина, социјалиста, а држао је предавање о том непријатељском наталитету и на Универзитету „Браћа Карић“. Све у духу пароле „само слога Србина спасава“, нашли су се заједно и Демократска странка Србије, и социјалисти, и капиталисти — у черстом фронту против Албанки које рађају децу а не овце, што би било пожељно и у српском националном и економском интересу. Децу могу и морају да рађају само Српкиње, каже и наш патријарх, а албанска деца и нису деца, него српска национална опасност. У борбу против њих иду сви сложно и дозвољена су сва средства. Зато и треба очекивати протестни митинг српских патриота и националиста.

По мени, најефикасније средство у борби против албанског наталитета било би „децом на децу“, или „дететом на дете“: они једно — ми двоје, они петоро — ми десеторо. Али, за ту борбу Срби нису спремни, па ни сам национални борац Коштуница.

Јер, та борба тражи добро наоружање.

Нама то оружје одавно понестаје, Албанцима и претиче. Ко се ту умешао и мути, разоружава и наоружава, само Бог зна.

Оно што ја знам је да наш борац против албанских жена и деце, Коштуница, у својој кући уместо деце гаји мачке. Немам ништа против мачака, и ја их волим, али зато не мрзим ничију, чак ни нерођену децу.

Напротив.

А можда је у питању неспоразум и моје политичко незнање? Вероватно Коштуница мисли да ће мачке спасити Косово као што су гуске спасиле Рим.

Иначе, мачке су веома присутне у нашем политичком животу. Док их Коштуница чува и гаји у свом стану у Београду, лидер жутих, Ђинђић, држи их у Босни. Чули смо недавно на првом каналу ТВ Бастиље како је рекао да се он и његова странка брину о Србима преко Дрине као мачка о мачићима. Значи, мачор Ђинђић штити маче Младића, маче Караџића, мачад Кољевића и Крајишника и маче — мазу Биљаћу, да не набрајам осталу бројну Ђинђићеву босанску мачју породицу. Не знам како је овим мачићима под заштитом жутог мачора, али знам многе Србе преко Дрине који верују, као и ми, да ће их тај мачор ускоро бацити у воду.

Поштено.

НАЛЕВО КРУГ ПА НАПРЕД

А САД СВИ У СВОЈЕ АНАЛИЗЕ

Београдске дневне новине и недељници препуни су последњих месец, месец и по дана коментара, расправа и анализа око најновијих престројавања на политичкој сцени Србије. Највише мудровања и анализа посвећено је, наравно, расправи о томе да ли се у Србији — полако или брзо, сад' свеједно — формирају левица, центар и десница или је пак све то привидно, нестабилно, подложно даљим променама.

Две демократске странке, потписале су споразум о сарадњи на локалним изборима са Шешелевим радикалима, странком која их је до пре годину и по дана сматрала већим злом за „Српство васколико“ од Туђмана и Изетбеговића заједно. Разумљиво је да је овакав спектакуларан обрт а ако ништа друго оно сама околност да се Ђинђић, који је пре три године Шешелја звао „војвоткињом“, пред камерама, осмехујући се, и то са две руке рукује са њиме, али и са Коштуницом, човеком који му је пре две и по године цепао тада заједничку странку, изазвала велико интересовања. Када се на то дода чињеница да је СПО изостао из овог споразума, сасвим је разумљиво што су новинари и остали посматрачи српске политичке позорнице одмах закључили да је формирана „српска десница“ или „десни блок“, већ како га је ко назвао. Када већ имате десницу лако је пронаћи центар и левицу. СПС се, ионако, после наглог „миротворења“ свог вође, чини некако „левљим“ него за време најинтензивнијих ратних операција а СПО — хтео не хтео — самим тим постаје центар.

У овој слици српске политичке сцене има, наравно, не мало истине, али, како то већ обично бива, она је претерано упрошћена, и што је још важније али и знатно компликованије за разумевање, ствара и збрку у политичким појмовима.

ТРОЈНА ЗВРЧКА

Што се упрошћености тиче, њу је лако схватити кад се осмотри чињеница да је споразум о сарадњи на локалним изборима сасвим техничког карактера. Уосталом, техничке коалиције нису никаква реткост на политичкој позорници парламентарних демократија у свету. Оне се састављају по принципу „непријатељ мог непријатеља је мој пријатељ“ и главни циљ им је да удруже гласове различитих мањих политичких странака како би се заједнички супротставиле већем непријатељу. Оне важе само за изборе и, наравно, после њих „свако одлази на своју страну“. У овом случају владајући социјалисти су убедљиво већи од сваке опозиционе странке појединачно, али зато оне заједно имају скоро 400.000 гласача више и унутар здраве памети је да све ове странке на изборима, макар и локалним, наступе заједно и поразе странку на власти. Исто тако и СПО није имао ништа против техничке коалиције и његов изостанак је био, такође, „техничког карактера“. Наиме, понуда о заједничком наступању на избо-

Демократска странка је с великим олакшањем реаговала на отказивање митинга. А затим је објавила своју велику победу (!?)

Писао: Милан БОЈЧИЋ

рима за органе локалне самоуправе — које су саставили радикали, а сагласиле се и две демократске странке — састојала се у томе да се приликом заједничког наступања, у појединим општинама или градовима, заједнички кандидати поделе међу странкама сразмерно броју гласова које су те странке имале у тим општинама на последњим изборима за републичку скупштину децембра '93. СПО је ову понуду размислио, сагласио се да је праведна, и предложио је свом Главном одбору који ју је и одобрио 11. фебруара, два дана уочи предвиђеног потписивања. Када су, међутим, преговарачи СПО-а у лику г. Миковића и моје маленкости, „опрезности ради“, отишли као претходница председнику, да виде да ли је све у реду, суочили су се са измењеним предлогом који је половином кандидата делио на „равне части“ а тек другу половином сразмерно гласовима на изборима децембра '93. и то тако да је СПО-у „откинута“ 18% гласова, колико, канда, да се „казни“ што је наступао у коалицијама и борио се за уједињење опозиције. Тако се испоставило да смо били чак паметни што смо нас двојица отишли не шаљући Вука јер је боље да ми будемо најурени него да то доживи наш председник.

На оволико дуго изношење чињеница сам се одлучио зарад подробног обавештавања јавности и извињавам се на овој дигресији, читаоцима који су са њима упознати. Но, да се вратим главном току.

ГУЖВА НА ПУТУ

Дакле, СПО није приступио „техничкој коалицији“ из сасвим „техничких разлога“, илити простачки речено у пијачном трговању нам је

понуђена неодговарајућа цена за робу коју смо донели на пијацу. Али, то је у оваквим техничким договорима сасвим могуће. Коначно, споразум мимо договора о заједничком наступању на локалним изборима није садржавао ни једну једину тачку неког заједничког политичког програма са којим би странке-учеснице заједнички наступиле пре или после избора те је као такав политички сасвим незанимљив и, чак иако би се спровео — а знајући сватове који су се у свадбу упутили мало је вероватно да би до реализације икада и дошло — донео би, евентуално, повећање броја одборника и по коју општину више опозиционим странкама али би се после избора наставило све по старом.

Ипак, чим су га две демократске странке потписале заједно са радикалима, србијанска политика чаршија је почела да труби о „формирању десног блока“. Зашто?

Па, наравно, и ту нема шта тешко да се погађа — због њиховог заједничког става према тренутној националној политици актуелних власти. Као што већ и врапци знају, радикали и Коштуничини демократи су још од Венс-Овеновог плана, а Ђинђићеве демократи од преузимања власти у ДС, нападали било какву намеру да се на притисак света позитивно одговори и пронађе какав излаз из ратног ужаса са оне и економског ужаса са ове стране Дрине. Када је Милошевић, очигледно уплашен претњама света и катастрофалним стањем у коме је земља, прошлог лета одлучио да убрза политичке процесе који воде ка миру и што пакосно рече Вук, почео да брани и заступа програм СПО-а боље него многи СПО-овци, сарадња радикала и нацдемократа почела је такође да се интензивира. Посете Палама су се смељивале таквом брзином да је каткад претило да се тројица лидера сударе на неком од узаних босанских путева а саопштења ових странака почели су да наликују једно другоме до те мере да им се, сем по потпису press службе, није могло одредити порекло.

Споразум о сарадњи на локалним изборима је, тако, практично, организационо и институционално запечатно већ формиран политички блок. Из ове перспективе не могу да се отмам утиску да је понуда намерно измењена у последњи час на штету СПО-а баш зато да би се спречио његов улазак, а самим тим и утицај, у овај опозициони блок.

Али, како то обично бива, прави проблеми младенаца настају тек када се нађу у браку.

Иако је политички савез логично да је Ђинђић био главни архитекта изабацивања СПО-а из споразума он је, опет сасвим логично, први и почео да стрепи над последицама овог догађаја. Јер, иако са једне стране он добија прилику да, избацивши из свог савеза лидера опозиције Вука Драшковића, постане, па, добро, не баш лидер, али, рецимо, „ председавајући“ десног блока он се, истовремено, превише јасно и прецизно сврстава у десницу. Тиме, о једном трошку, оставља превише велики простор СПО-у у центру али и ствара проблеме у соп-

ственој странци и међу сопственим бирачима који себе никада нису гледали као неку екстремну, па можда чак ни умерену десницу. Први проблем, сам по себи, политички може да буде погубан. Јер, у центру је највише простора за маневрисање и ако у њему остане само једна и то највећа опозициона странка постоји реална могућност да она ојача и привуче многе друге, мање и слабије, себи. Ово тим пре што је релативно доследна политика СПО-а који се ослања на традиционалне националне вредности подржане монархијом и равногорством и ослоњене на опет традиционалне везе са Западном Европом, оно што је у Србији увек и био центар и привлачио највећи број бирача. Но, ни проблем унутрашње, унутар-страначке и „унутарбирачке“ структуре није за Ђинђића нимало наиван. Изборни успех од децембра '93. којим је удвоиштричио број бирача је управо и постигнут умереном политиком, непомињањем „Слобе Садама“ и сасвим умереном националном нотом којим су се, ето, евидентирали проблеми прекодринске браће и обећавана им некаква уопштена и апстрактна подршка. Тек током '94. Ђинђић је нагло отишао у десно и серијом, додуше неуспелих, покушаја да Југославију и Русију избаци из преговарачког процеса, а у њега укључи Караџића, јасно отишао у националистичку десницу.

Чини ми се, тако, да су се ови „прекодрински неуспеси“ подударили са склапањем споразума трију странака и да је оног тренутка када је ставио потпис на „тројни пакт“ Ђинђић осетио да су ствари отишле предалеко, а да је победа којом је избацио СПО из овог аранжмана почела да поприма обресе Пирове победе.

Но, како локални избори још нису ни на виду и како сам споразум није ишао ни на какве политичке циљеве, ствар се некако могла и забашурити.

СУВЕРЕН ОТПАО

Прави проблеми за Ђинђића су настали онда када је ваљало организовати први заједнички политички наступ „тројног пакта“.

Као за инат, баш некако истовремено, после крагујевачке „Светлости“, после „Борбе“ и многих мањих независних медијских кућа по градовима и варошицама Србије, власти су одлучиле да се обрачунају са најважнијим опозиционим гласилом — Независном телевизијом Студио Б. Да иронија буде потпуна, као у некој марксистичкој бајци, у којој је „све повезано са свим и свачим“ за обрачун са Студијом Б је одабран закон о власничкој трансформацији у који је, прошлог лета и сам Ђинђић умешао своје прсте „поправивши“ га једним чланом ко-

јим се може уназад вршити ревалоризација друштвене имовине која је прешла у приватне руке. Ово изненадно Ђинђићево „левичарење“ су власти у случају Студија Б, предивно искористиле нагло се обсетивши да су својевремено, за потребе „општенародне самоодбране“ испоручивале некакову опрему коју би сада ваљало „ревалоризовати“ чиме би учешће власти у имовини Студија Б могле да се подигне до неслупених висина.

Одмах ми је пало на памет да би исти закон могао да се примени тако да се Коштуничина странка „ревалоризује“ и поново врати у „власништво“ СПО-а јер је, нашим парама и радом наших активиста, ова странка и направљена у лето 1992. када смо правили велики ДЕПОС и од Мићуновићеве странке отцепили крило које је било за приступање ДЕПОС-у. Сведок оптужби би могао да буде сам Мићуновић коме смо — на правди Бога а касно је да се кајемо — цела странку.

Извините на још једној дигресији.

Све опозиционе странке су се, дакле, дигле у одбрану Студија Б. Ни овде није изостала иронија јер је један од главних бранитеља и звезда програма постао Шешел, који се пре непуних две године хвалио да је лично у поседу отете опреме за Студио Б и сатима лицитирао спискове неподобних новинара за одстрел међу којима су доминирали баш они са Студија Б и из „Борбе“. Сада је, пак, спреман да својим трупама да последњу одбрану НТВ. Ваљда са оним истим са којима је био спреман и да га осваја.

Упрво потписани „тројни пакт“ се осетио скоро обавезним да заједнички брани Студио Б. Његов директор Којадиновић је, помало неопрезно, почео непосредно да учествује у припремама ванпарламентарних акција за сопствену одбрану укључивши се чак званично у састав штаба за организовање ових акција које је требало да кулминирају великим опозиционим митингом за одбрану независних медија. И опет је „тројни пакт“ повукла сопствена политичка халовост. Хтевши да избегне да се СПО наметне као главна снага за организовање овог митинга, штаб је маневрисао и натерао СПО да се од организације повуче и да само начелну подршку. Међутим, оно што је вероватно обрадовало Шешелја и Коштуничу — избацивање из игре најбољег говорника и сувереног господара улице, Вука Драшковића — силно је забринуло Ђинђића.

Одједном му је запретила опасност да се нађе на митингу острашћених следбеника политике са Пала и да се скуп од демонстрација у одбрану независних медија претвори у скуп подршке Караџићу. Осим тога, запретила је и реална опасност да се митинг, у случају одсу-

тва СПО-а претвори у дебакл са десетак хиљада учесника који би власти са уживањем игнорисале или да, у случају присуства СПО-а, педесетак хиљада људи носећи светло-плаве заставе без престанка, током свих говора, скандира: „Вуче, Вуче!“

Зато је отпочело убрзано маневрисање да се читава ствар забашури. Датум митинга је стално држан у тајности тако да је зловна београдска политичка чаршија измислила и термин „тајни митинг“. Најављена је и жалба на решење Агенције за процену друштвене имовине упућена Врховном суду која, ако се усвоји, отказује митинг.

КОРАК НАЗАД

„Шлаг на тарту“ је, пак, додао сам Ђинђић који је, што рекли марксисти, „ревидирао“. Појавивши се са Вуком и представницима СПС-а и Нове демократије у прошли уторак на ТВ Бастиљи. Ђинђић је хладно изјавио да су се сада услови око мировног плана Контакт групе поправили и да сада план треба, уз неке исправке прихватити! Очигледно, овакав шамар нацдемократско-радикалски блок није могао да поднесе и два-три дана касније Којадиновић је објавио да се митинг отказује јер је „победа постигнута“. После се испоставило да се „победа“ састоји у престанку поменутог Агенције да дође у Студио Б и на лицу места обавља своје послове, али Којадиновићу не треба претерано замерати, човек је, што кажу, осетио да је „ђаво однео шалу“ и кренуо да се споразумева са властима видевши какво је друштво окупило око себе да га брани.

Демократска странка је са великим олакшањем реаговала на ово отказивање. Иако, наравно, ни један разлог за отказивање митинга није пронађен и иако је и даље судбина НТВ Студио Б неизвесна а да се о десетинама других независних медија, већ отетих и у рукама власти, и не говори, ДС је објавила велику победу захваливши се грађанима на борби — каквој и којој не каже се — која је уродила плодом и спасла Студио Б. Ово ме је неодољиво подсетило на тренутак када Милошевић растерује раднике из Раковице који су дошли пред скупштину покојне СФРЈ и обавили му посао, а сада их ваља склонити да не претерају, речима: „А сада, сви на своје радне задатке!“ Што је најзаманљивије, ДСС и СРС бар до тренутка када пишем овај текст, нису ни једним саопштењем реаговали, очигледно затечени и збуњени обртом.

Да ли ће скандал са Студијом Б битно утицати на односе у „тројном пакту“, толико да се он распадне, тешко је прогнозировать. Очигледно је да Ђинђић маневрише покушавајући да се врати у центар, а како ће решити односе са својим партнерима његов је проблем.

Међутим, овај скандал је задао тешак ударац општој опозиционој демократској ствари. Власти сада знају да опозиција не може да се удружи ни око начелних политичких ставова који би — ваљда? — требало да јој буду заједнички. Слаба је утеха што се сада испоставља да је СПО био у праву када је захтевао да се дефинише минимум заједничких политичких циљева око којих се опозиција удружује. Очигледно, од удруживања опозиције смо сада још даље него пре потписивања „тројног пакта“. Машала!

НОВИ ЗАКОН О ДЕВИЗНОМ ПОСЛОВАЊУ ПРЕТВОРИО СВЕ ГРАЂАНЕ У ПОТЕНЦИЈАЛЕ КРИМИНАЛЦЕ

ПОЛИЦИЈА КАО СУДИЈА

Закон о девизном пословању Савезне Републике Југославије, који је ових дана великом већином гласова посланика Социјалистичке партије Србије и Демократске партије социјалиста Црне Горе усвојен у оба већа савезног парламента, а упркос врло аргументованом противљењу готово свих опозиционих странака, представља у ствари класичан полицијски кривични закон, само додатно камуфлиран. Јер, како се уопште другачије може назвати закон у коме је једна трећина одредби посвећена прекршајима и казнама за њихове починитеље?

Исказано цифрама, Закон о девизном пословању установљава пет кривичних дела 48 привредних престапа и 27 прекршаја. Додавши овоме да Закон упућује и на низ подзаконских аката које тек треба донети и њима утаничити прекршаје и казне, извесно је да ће спрам њега Кривични закон нове Југославије бити маџији кашаљ.

Истовремено, Закон о девизном пословању сачињен је управо тако да сваког држављанина Савезне Републике Југославије може у сваком тренутку да прогласи кривим и осуди га, ако ни на шта друго — оно бар на нимало занемарљиву новчану казну.

СВИ СМО МИ ПОМАЛО — КРИМИНАЛЦИ

Откуда толико критике на рачун закона, о коме је режимска штампа имала препуне новинске ступце хвале, а ТВ Бастиља га прогласила идеалним!?

Гледано са становишта управо онога, како каже мудра изрека, „коме закон лежи у топузу“, овај законски пројект се заиста може прогласити идеалним, јер омогућава „слободан избор“ кога прогласити кривим, а коме „прогледати кроз прсте“. Јер, нови Закон о девизном пословању прецизно утврђује да „**домаћа и страна физичка лица могу држати девизе на девизном рачуну или девизној штедњи код овлашћене банке**“. За случај да се не придржавају ове обавезе, југословенски грађани могу бити кажњени новчано и то у распону од 300 до 1.500 динара. За оне, који се још, не дај Боже, усуде да нешто плате или наплате у девизама или злату, следи затвор од шест месеци до пет година. За дилере који буду ухваћени при продаји или куповини износа већег од 1.000 америчких долара, предвиђа се затворска казна од једне до пет година, док за „ситније махере“ следи само новчана казна од 300 до 1.500 динара.

Овако високе казне и врло ограничено располагање девизама практично значи да сваки грађанин Србије и Црне Горе коме милиција или царина пронађе у џепу макар и једну једину немачку марку или, не дај Боже какав амерички шуштави зелембаћ, кога страни плаћеници свакодневно добијају из Америчке националне

Најновија „идејна решења“ у сфери девизног пословања физичких и правних лица не само што су рестриктивна, већ попут других социјалистичких закона нуде слободан избор коме ће се прогледати кроз прсте а ко ће бити опљачкан

Пише: Томо РИСТИЋ

банке (након што ЦИА направи списак добитника за тај дан) може бити прекршајно гоњен и новчано кажњен.

СТАРА ШТЕДЊА У БЕСЦЕЊЕ

Са посебним поносом предлагачи Закона о девизном пословању медијски су „бомбардовали“ последњих дана јавност причом, по којој ће се створити могућност продаје старе девизне штедње сваком домаћем предузећу или неком другом физичком лицу. И заиста, један од амандмана Савезне владе који је ушао у текст Закона јесте омогућио грађанима који имају такозвану стару девизну штедњу да њоме тргују — „да је продају домаћем правном или физичком лицу преко овлашћене банке“.

Но, шта је држава заправо тиме постигла? Она је, наводно, понудила решење, по коме ће се врло брзо појавити разноврзне банке, које су завукле руке мало дубље у државни џеп, па ће понудити да откупе стару штедњу. Али не, како се само последњи наивци надају, у неком реалном износу. Или, како то рекоше коментатори на ТВ „Бастиљи“ — „**нико ни не треба да очекује да ће добити онолики износ новца колико то пише у девизној књижици**“.

Банке и предузећа ће понудити откуп девизних књижица нудећи, како то сами банкарци процењују, отприлике 40 до 60 одсто реалне вредности старе девизне штедње. И то ће исплаћивати у динарима, јер у Закону јасно пише да је то једино средство за плаћање у СРЈ.

Тек када државне фирме откупе значајан део улога старе девизне штедње од грађана који ће, притиснути бедом и немаштином, водећи се једином могућом логиком — дај шта даш или боље ништа него ништа, поставиће се питање како ће банке од државе наплатити ту штедњу. Вероватно ће се у том тренутку донети неко упутство или међубанкарски прописи, по коме ће вредност старе девизне штедње бити много реалнија, те ће банке дебелим наплатити из државне касе услугу да су скинули с врата федерације баласт старе девизне штедње.

ЉУДИ, ВЕРУЈТЕ БАНКАРИМА!

Новост о овом Закону, у односу на раније важећи, јесте одредба по којој за девизе грађана на рачунима и штедним књижицама гарантује овлашћена банка својом имовином. Банка је дужна да изврши обрачун и исплати

ГУВЕРНЕР

Много је индиција према којима је гувернер НБЈ Драгослав Аврамовић свој излет у „српски национални интерес“ окончао не само ПРОГРАМСКИ него и КАДРОВСКИ. Таквој тврдњи иде у прилог и једна нимало симпатична сличица „из живота“!

У време када је Драгослав Аврамовић „службено“ био на лечењу у болници једна београдска новинарка успела је да поред болничког особља и бројног обезбеђења допре до његове болничке собе. Затекла је гувернера како у „цивилном“ оделу (џемперу) куња поред прозора са новинама преко главе.

Био је шокиран чињеницом да је неко, и поред свих мера предострожности, открио његову, или њихову, „малу тајну“ — да је гувернерово здравље свакако боље него што се то јавности предочавало.

Све је то само поуздан знак да је гувернер заиста „одрадио своје“ и да ће (ако већ није) бити ослобођен обавеза према свом програму и његовим последицама. О томе говори и девизни закон усвојен ових дана у Савезној скупштини.

камату и главницу у девизама, односно у динарима на захтев клијента.

Закон, додуше не каже какву ће гаранцију држава дати грађанима да све новостворене банке није отворили проверени кадровски пар, Дафина Милановић и Јездимир Васиљевић, девизни двојца без јавно објављеног, а свима познатог имена кормилара.

Но, додатно интересантно делују прелазне и завршне одредбе овог Закона, где стоји и да се за све девизе које су физичка лица уплатила код било које банке у СРЈ до изгласавања овог закона, јемчи сама држава, те да ће банке за ове девизе камату домаћим физичким лицима плаћати у динарима или на њихов захтев у девизама.

Преведено на српски језик шалтерских службеница, на питање да ли можете подићи своју девизну камату, одговор ће бити јасан: — „Страну валуту нисмо добили из сѐфа, али имамо динара, па ако бисте желели...”

ДЕВИЗЕ НА СУНЦЕ!

Нови девизни закон не ограничава износ стране валуте која се уноси у Савезну Републику Југославију, али југословенски грађани из земље могу изнети максимално 1.000 немачких марака. Да то није довољан износ за било какав озбиљнији пут, јасно је на први поглед. Но, вероватно је код предлагача ипак надвладао патриотски дух, који ни не схвата да неко има потребу да пређе југословенску границу, упркос свом овдашњем „благодању”.

Због тога је без много двоумљења одбачен и један од многобројних амандмана које су подносили посланици опозиције у Већу грађана Савезне скупштине.

Тако је посланик Социјалдемократске партије Црне Горе Раде Бојовић предложио да се овај износ повећа на 5.000 марака, образложивши своју идеју речима „да би тиме грађанима било омогућено да изнесу солидну количину ефективног страног новца, а да се при том не преганјају са царинским органима, или пак да сваки пут буду ти који крију страну валуту, док би царински органи због „примамљивих” казни гонили потенцијалне прекршитеље”. Но, Савезна влада је одбацила овај амандман, јер би тиме, како тврде дошло до повећаног одлива девиза из земље. Коначно, министри који су на хлебу плаћеном из државне касе, ни лично нису заинтересовани за овакву могућност. Јер, њих цариници неће ни претресати, а казне за оне којима се нађе „вишак” девиза у џепу, уз одузети новац, биће добродошао да подигне њихов сопствени стандард. Јер, ко при преласку југословенске државне границе у излазу поседује више девиза од онога што је држава предвидела да му није ни било потребно, привремено се одузима, а заузврат се добија симпатична и ништа мање вредна потврда Савезног девизног инспектората. Додуше, с обзиром на драконске мере, ни те потврде неће имати значајнију вредност, јер ће их свако ко и једном приђе југословенском граничком прелазу, већ по овом или оном основу „зарадити”.

ЈУГОВИЊИ, ОСТАЈТЕ ТАМО!

Југозаконодавци су се потрудили да овај Закон „зачине” и једном клаузулом за све који су живели и радили изван СРЈ. Наиме, нови закон предвиђа да југословенски грађани који су били на привременом раду у иностранству при повратку у земљу морају у року од 30 дана по доласку, да унесу у СРЈ све девизе којима

Савезни Закон о девизном пословању који ће званично бити објављен у „Службеном листу” и почети да важи кад овај број „Српске речи” буде пред читаоцима није само својеврсна легализација државне крађе девиза, већ представља и својеврсну отимачину златних резерви грађана. То је, заправо, епилог „златне грознице”.

По Закону је строго кажњиво плаћање у злату и девизама унутар СРЈ и било какав посао више не сме да се уговара везивањем за марку или цену злата у моменту приспећа. Колико још пре девет месеци дували су неки други ветрови бар када је о злату реч. Гувернер Народне банке Југославије, др Драгослав Аврамовић пожелео је да направи „златни динар”. Жеља му је испуњена, а подухват са ковањем златника доживео је велику медијску промоцију. Први „Аврамовићев златник” искован је у јулу прошле године, некако баш, намерно или случајно, у време када је требало исплатити пољопривреднике, а готовог новца у оптицају (као ни сада) није било довољно. Ево подсећања како је све то изгледало.

„Са златом не може бити рђаво”, говорио је тада гувернер који се сада не оглашава — „златник је новац, неће бити опорезован, а сељаци ће моћи да бирају између њега и готовине или плаћања робом”. Дневне новине су 25. јуна 94. нашироко објашњавале бирачком телу како ће „власници дуката моћи у сваком тренутку да га продају Народној банци Југославије по гарантованој цени од 150 динара. Уколико се догоди нешто непредвиђено (недостатак динара у банкама и слично) златник ће моћи да се прода по важећој цени од 21 динара за грам. Чак и ако цена у Лондону падне испод 350 америчких долара за унцу, односно 11,25 долара за грам злата”. Пет дана касније, 30. јуна, штампа је најавила маниром послератних соцреалистичких описивања рударских достигнућа Алије Сиротановића (који је, какве ли симболике, скончао у духу свог презимена) да ће „жетвоци рекордери бити први власници дуката”. Потом је, 31. августа, јавност обавештена да се „златници са голубом мира (7,78 грама) одлично продају”, као и да је „ковањем великог златника са Карађорђевићим ликом и стиховима Филипа Вишњића испуњена велика жеља гувернера Аврамовића”. „Капиталац” тежак 30 грама — 1,2 грама мање од унце-искован је, како је јављено, у 100.000 комада. Најзад 12. децембра као илустрација успеха јављено је о „банкарском успеху у шабачком крају” под насловом „Златници као алва” да „пољопривредници шабачког краја, који су ове године продали пшеницу млинско пекарској индустрији и заузврат добили благајничке записе, схватили су да куповином златника чине добар посао. Због тога је њихова потражња на шалтерима свих пословних банака постала — хит!”

Сељаци који су уопште и исплаћени, уместо новца добијали су дукате, а грађани су инстурирани да купују златнике за готовину. Није, наравно, лоше имати сопствене златне резерве за „злу не требало”, поготово ако се званично тврди да се таквим новцем може плаћати и ако се гарантује цена. Али, у земљи у којој се прописи преко ноћи мењају, у којој се на народу бескрупулозно обављају друштвено економски експерименти уживо, у којој је држава изгубила поверење грађана када је новац у питању проћердавши штедне улоге и зајмове за привредни препород и када се суноврат животног стандарда не зауставља — показао је то најновији Закон о девизном пословању — и ризично. Власници златника ухваћени су у маказе.

Дукатима са голубом мира, Карађорђевићим ликом и стиховима Филипа Вишњића немогуће је купити хлеб, месо, млеко, воће и поврће на пијаци... Штавише кажњиво је („свако плаћање у злату унутар СРЈ”) Могуће их је, ваљда, заменити за готов новац у банци, али питање је по којој цени и како. Јер, тешко је веровати у гаранцију коју је држава преко штампе дала половином прошле године не обазирјући се чак ни на могуће варијације цене злата на Лоднонској берзи. Посебно је невероватно да ће банке имати довољно готовог новца за исплату, ако се зна да се већ месецима пресипа из шупљег у празно. Осим уколико се паре не доштампају, но то је већ друго питање и повлачи друге последице. Првостаје и могућност призивања у помоћ мале привреде — одлазак у златарку радњу. Тамо, међутим, владају други закони. За „Аврамовићев златни динар” не добија се права, реална цена, већ се дукат откупљује као да је „ломљено злато”.

Тако је за већину индивидуалних власника златних резерви круг затворен. Ако су дукате куповали не за сламарицу, већ из практичних разлога: да би њима плаћали или куповали, верујући да улажу у нешто стабилно, препуштени су вољи државе. Најпре их је навукла да готовину дају за златнике, које ће им сада откупити за мање пара.

Радмило Чубовић

располажу! Уколико то не учине, следи казна од 300 до 1.500 динара.

Иако звучи невероватно, можда би се човек могао утешити да су садашњи писци Закона о девизном пословању користили текст претходно, прављеног још 1985. године, који је до пре неколико дана важио. Међутим, не! Ова обавеза се сада по први пут појављује у овом Закону.

Да зло буде веће, истовремено југословенски грађани који стално бораве у СРЈ закон обавезује да не могу имати рачуне у иностранству, те да преко границе не могу куповати хартије од вредности нити се задуживати. У противном, следи новчана казна од 300 до 1.500 динара!

Као последњи спасилац сада се ту појављује држава, која ће након дефинитивног повратка са привременог рада из иностранства, великодушно посредовати да се све стране хартије

од вредности и уложне књижице наплате у иностранству.

На примедбе многих посланика опозиције да ће бити сасвим немогуће утврдити да ли је неко прикрио свој девизни рачун у иностранству или да има неке вредносне хартије изван граница СРЈ, представници Савезне владе нису много објашњавали на који ће начин до ових података држава уопште стићи. Ваљда они сами знају шта њихове службе све умеју, мада им је сасвим јасно да ни најзвиканије патриоте неће послушати ове одредбе закона.

Тако ће се, уместо економских интереса, патриотски уплив девиза у Југославију безуспешно обезбеђивати уз појачане одреде милиције.

КАКО УСВОЈИТИ МИРОВНЕ ПЛАНОВЕ За РЕШЕЊЕ КРИЗА У БОСНИ И ХРВАТскоЈ

ДАЛЕКО ЈЕ СРБИЈА?

Када је 1992. Савет безбедности изгласао резолуцију којом се уводе санкције према СРЈ ни једном речју није поменуто да се уводе зато што СРЈ није признала БиХ и Хрватску као државе, као ни да ће то признавање једном бити у тесној вези са укидањем санкција. Данас, три године касније то је и почетни и основни услов за њихово укидање, смишљен са намером да се Србима покаже како су у претходним годинама у којима су „тренирали живце“ међународне заједнице довели до тога да њени апетити порасту, а самим тим и количина услова који ће се пред њих ставити.

Међутим, било би сасвим неправедно тврдити како су расли само апетити међународне заједнице уколико имамо у виду од којих захтева су Срби у Босни и Хрватској пошли, преко којих предлога су прешли и на коју понуду су се коначно оглушили. Ни план „3-4“ ни мировно решење Контакт групе за Босну не представљају идеално решење (ако после вишегодишњег рата о идеалном решењу уопште може да се говори), али у себи нуде далеко више него што су на почетку распада старе Југославије и на почетку сецесије њених спорних република Срби уопште тражили за себе. Тачније, они нуде готово све изузев државности, али у време када су српски проблеми отпочели о државности није било ни речи.

САМО АУТОНОМИЈА

Давне 1990. када су у Хрватској одржани први вишестраначки избори и када је СДС био тек у формирању по први пут су Срби у Хрватској затражили извесне корекције, незадовољни својим статусом у Хрватској. Сматрајући да су се избори одиграли пре времена и да Србија није пружена шанса да се организују, а самим тим и добију довољан број својих представника у Сабору, они су изашли пред представнике хрватске власти са листом од седам захтева који су се углавном односили на то да се делимично понове избори у Хрватској и то за припаднике српског народа који имају право гласа. И, мада су добили обећање да ће се тај предлог пажљиво размотрити (данас је немогуће проверити да ли би до тога стварно дошло) српско незадовољство (а и апетит) су ствари одвеле на други колосек и на нове захтеве — формирање свог Сабора. Двадесет петог јула изабрали су Српско национално вијеће — Владу српског народа у Хрватској и усвојили Декларацију о суверености и положају српског народа у Хрватској.

Хрватска влада томе није придавала превелики значај (мада је покушала да спречи плебисцит на коме би се Срби изјаснили поводом тога) већ је без икаквих консултација са Србима донела чувени злогласни Устав (још увек у фази нацрта) по коме су Срби као народ искључени из њега. Било је то време када је српски живаљ у Хрватској коначно формулисао своје захтеве, испуњењем којих је могао да на-

Постоји најмање 100 разлога да се ни по коју цену не прихвати ни план Контакт-групе за Босну ни план Z-4 за Хрватску и Крајину. Постоји, међутим, најмање 101 разлог да се оба плана прихвате безусловно.

Пише: Сандра ПЕТРУШИЋ

стави живот у хрватској. Тражили су да се успостави једно демократско друштво у коме би Хрватска била држава Хрватског и српског народа и територија да се призна геноцид из Другог светског рата, да се Србима осим гра-

уговор који би те две стране чинио равноправним без обзира на величину уговорених страна. Туђман амнестира затворенике и две недеље касније позива српску делегацију на разговоре на којима би се детаљно размотрила сва питања, од Устава до закона, и сва економска, културна и политичка питања везана за проблеме Срба.

И мада се званично проблеми Срба и даље врте око измене Устава, нових избора и мањевине употребе језика и писма Милан Бабић (вероватно не самоиницијативно) закључује да је време за нове захтеве и нове границе које би јасно повукле линију између Хрватске и делова Крајине у којима је већинско српско становништво, ако не и целе Крајине.

ЗНА СЕ ЧИЈА ЈЕ ШТЕТА

Био је то само почетак низа нових и нових захтева, од тога да се за сваког убијеног Србина у другом светском рату плати по 10 хектара земљишта, преко идеје да се Хрватска сведе

ђанских права дају и права српског националног колективитета на сличан начин на који је то урађено са Јеврејима у Немачкој а нешто радикалније крило се залагало и за политичку аутономију у оним крајевима у којима живи већинско српско становништво. Тадашњи председник СДС Јован Рашковић уопште није желео ни да говори о неком већем степену аутономије, јер је изричито био против „стварања државе у држави“

После догађаја у Пакрацу петочлана делегација СДС се нашла са Туђманом и том приликом изнела проширење својих захтева — да се **пусте сви ухапшени побуњеници и да се између хрватске и српске стране сачини један**

само на тзв. Банску. Хрватску па све до тоталног отцепљења и присаједињења Србији. У контексту таквих апетита постаје сасвим јасно зашто Србе у Крајини не може да задовољи план 3-4 по коме се Српска крајина формира са високим степеном аутономије (сопственом валутом, судством и милицијом, грбом, заставом...) и по коме се УНПА сектори „Исток“ и „Запад“ у одређеном временском интервалу поново интегришу у Хрватску са јаким уставним гаранцијама за мањинско становништво. Тачније, постаје јасно да сви захтеви од којих се пошло немају никаквог смисла и да су представљали само увертуру за један једини захтев који је уопште постојао — отцепљење и приса-

ЕЛЕМЕНТИ УСТАВНОГ УРЕЂЕЊА УНИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1. Унија Босне и Херцеговине састојаће се од бошњачко-хрватског ентитета и ентитета босанских Срба („ентитети“) који би представљали Бошњаке, Србе и Хрвате, као и друге народе.

2. Унија ће наставити међународни легални субјект Републике Босне и Херцеговине и имаће функције и овлашћења неопходна за то, то јест, и даље ће моћи да буде члан Уједињених Нација и других међународних организација.

3. Све друге владине функције и овлашћења ће извршавати ентитети.

4. Сви припадници било којег ентитета биће грађани Уније. Биће допуштено двоструко држављанство.

5. Постојаће слобода кретања појединачно на читавој територији Уније.

6. Сваки ентитет ће имати сопствени устав којим морају бити предвиђени демократски облици владавине укључујући и демократски изабрана законодавна тела и главну извршну власт као и независно правосудје, а исто тако и највиши стандарди људских права и основних слобода. Први избори у сваком ентитету после ступања Устава на снагу биће обављени под контролом УН и КЕБС.

7. Ниједан ентитет не сме претити ни употребити силу против другог ентитета и ни под којим околностима ниједна оружана снага било којег ентитета не може ући или остати на територији другог ентитета без његове сагласности.

8. Парламент Уније може да усваја законе двотрећинском већином коју би чиниле већине представника и Бошњака и Срба и Хрвата.

9. Председништво Уније ће се састојати од представника сваког народа — бошњачког, српског и хрватског. Оно ће одлуке доносити путем консензуса, а на положају председавајућег ће се обављати смена свака четири месеца.

10. На челу Савета министара Уније налазиће се премијер и два заменика премијера (један од њих биће и ми-

нистар иностраних послова) које ће именовати Председништво. На тим функцијама ће се сваке године вршити ротација и увек ће се на њима налазити представници три различита народа. Друге министре у Савету може наименовати Председништво.

11. Суд Уније ће решавати све спорове између ентитета, између њих и органа Уније или између таквих органа и доносиће одлуке о питањима која су изричито наведена у уставу или их је поднело Председништво. Он ће се састојати од једног судије кога ће потврдити сваки члан Председништва и још од двојице судија који не морају бити грађани Уније, а може их наименовати Председништво, или, уколико оно није у стању то да учини, њих може наименовати председник Међународног суда правде.

12. (а) Примена највиших стандарда међународно признатих права и слобода изричито наведених у светским и европским инструментима биће обезбеђена у читавој Унији. Пре свега, све избеглице и расељена лица имаће право да се слободно врате својим домовима, а сва лица лишена било каквог земљишног поседа или имовине у току етничког чишћења имаће право на повраћај тог земљишта или имовине и на обештећење за оно што не може бити враћено, а у вези с тим, све изјаве или обавезе дате под принудом, поготово оне које се односе на одустајање од права, третираће се као ништавне и без правне ваљаности.

(б) У том циљу сваки ентитет ће начинити аранжмане са Европским саветом за оснивање Суда за људска права у складу са резолуцијом 93 (6) Министарског комитета савета и предвидеће се наименовања парламентарних заштитника права грађана, што ће у почетку обављати КЕБС.

13. (а) Унија ће наставити чланство Републике Босне и Херцеговине у Уједињеним нацијама и сличним организацијама и може затражити чланство у европским и другим међуна-

родним институцијама и организацијама, у складу са одлукама Председништва.

(б) Сваки ентитет може да затражи чланство у међународним организацијама у којима Унија није члан, под условом да такво чланство не буде у супротности са интересима Уније или другог ентитета.

(ц) Сваки ентитет може ступити у аранжману у домену сарадње као и у конфедерације, под условом да то не мења међународни идентитет или легални субјект ентитета и под условом да то не буде у супротности са интересима Уније или другог ентитета.

(д) Унија ће и даље поштовати уговоре на снази који важе за Републику Босну и Херцеговину на дан ступања Устава на снагу, уколико парламент другачије не одлучи.

(е) Унија може да ступа у међународне уговорне односе на основу одлуке парламента Уније.

(ф) Сваки ентитет може да ступа у међународне споразуме уколико то није у супротности са интересима Уније или другог ентитета.

(г) Сваки спор који се води због тога јер се тврди да је дошло до нарушавања интереса који се помињу у подпараграфима (б), (ц) или (ф) решаваће се на Суду Уније.

14. Две трећине издатака Уније подмириваће бошњачко-хрватски ентитет, а једну трећину ентитет босанских Срба.

15. На основу законских прописа Уније, које прихватају оба ентитета, могу се стављати амандмани на Устав, под условом да ниједан амандман не нарушава права и слободе о којима је реч у параграфу 12.

16. Устав се не може поништити ни на неки други начин ограничавати и ниједан ентитет се не може повући из Уније без претходне сагласности других ентитета. Ти аранжмани се могу преиспитати уз заједничку сагласност онда када буде донето територијално решење у вези са Сарајевом.

једињење Србији. Да није тако Срби у Хрватској би бар прочитали план „3-4“ пре него што су га одбацили.

Биљана Плавшић која је у време свих великих конференција, док је Караџић пред светским званичницима исписивао „да“ већ узвикивала „не“, својевремено је имала сасвим другачију визију идеалног решења за Босну. Као и другима и њој је сметало само стање у Председништву БиХ и прегласавање од стране коалиције СДА — ХДЗ, али није сматрала да је то разлог да се босански Срби отцепе и припоје Србији. Била је за опстанак БиХ у ње-

ним важећим границама уз могућност да функционише српска република, за отворене границе према Србији и Црној Гори и двојна држављанства.

Последња понуда светске заједнице је омогућила испуњење свих тих жеља почев од етнички чистих територија (које никада нису формулисане као захтев, али се увек знало да представљају приоритет) па све до унијатне поделе по којој РС припада 49 одсто територије коју могу да уређују по својој жељи. Међутим, ова понуда није никаква посебна новина, јер од када је почео рат готово свака понуда је

била слична, ако се изузму она почетна решења када се инсистирало на кантонизацији и провинцијама (у време када је светска заједница наивно веровала да је Босни потребно решење које би остварило мир, а не у свету јединствена етничка разграничења).

Ако упоредимо почетне захтеве српског живља у БиХ и понуду Венс — Овена из јануара 93. јасно је да је РС већ тада обезбедила оно зашта се залагала — сопствену републику унутар БиХ. Све је било у реду — недостајао је коридор. Доцртан је коридор и РС је прихватила принципе плана, али није могла да га потпи-

ПЛАН „Z-4“ ЗА ХРВАТСКУ И КРАЈИНУ

(Изводи из опширног и детаљног плана)

Успоставиће се аутономна српска Крајина коју ће чинити једна и континуирана територија са српском већином у УНПА секторима Север и Југ, како је одређено у попису становништва 1991, имајући у виду географске и привредне факторе. Границе тог подручја могле би се мењати у складу са евентуалним споразумом органа власти РХ и власти локалних Срба. На тим границама не би било никаквих граничних контрола.

На подручју Крајине вредели би сви закони и Устав РХ, с тим што би требало да их одобре и проводе тамошње власти, а РХ би била обавезна да прихвати законе који крајинска власт донесе као важеће.

Крајина може донети свој грб и заставу, које може истицати на свом територију, укључујући све своје границе, у складу са законима које прихвати законодавно тело Крајине. Застава и грб РХ могу се истицати унутар Крајине на некретностима које заузимају установе хрватске владе, као и на међународним границама. Појединци унутар било ког дела РХ биће слободни да истакну грб и заставу РХ и Крајине.

У Крајини може бити у употреби српски језик и ћирилично писмо.

Предвиђена је и подела надлежности и полова између хрватске и крајинске владе. Хрватска влада би била овлашћена за вођење спољне политике, за одбрану од спољне претње, за утврђивање држављанства, за бригу да Крајина не буде подређена односу на друге делове Хрватске, за спољну трговину укључујући и царине, за унутрашњу трговину преко крајинских граница, за производне стандарде и комуникације, за издавање новца, за расподелу РТФ фреквенција, за пошту и за екологију. Крајинске власти бринуће би о образовању, култури, станоградњи, јавним службама, привреди, енергетици, туризму, издавању докумената, порезима... на свом подручју.

Предвиђено је и двојно држављанство РХ-СРЈ. Држављанство РХ могу добити сви они који су 21. 12. 1990. имали држављанство СРХ.

Двојно држављанство могли би добити сви они који већ имају држављанство СРЈ или држављанство РХ.

Крајина не би смела имати властиту војску, а демилитаризација подручја почела би три године после потписивања споразума. Све оружје било би уништено под надзором Унпрофора. Међутим, ни хрватска војска не би смела улазити на подручје Крајине осим на посебан позив председника Крајине. Хрватској влади је препоручено склапање споразума са БиХ о демилитаризацији заједничке границе, а до тада би на њој биле распоређене снаге УН. Ако се такав споразум не постигне хрватска војска би могла бити распоређена на граници, али највише пет километара далеко. Сама Крајина би могла да има своје полицијске снаге, које би биле под контролом председника Крајине, а њен национални састав морао би бити у складу са резултатима пописа из 1991. Те би снаге биле опремљене истим оружјем и опремом какву користи хрватски МУП. Крајинска полиција не би имала надлежности на граници са БиХ.

Крајина би имала право на сопствени новац, који би био вредан као и куна, а њен назив и дизајн одредиле би крајинске власти. Новац би издавала Народна банка Хрватске. Појединци би могли користити било коју од ових двеју валута на целој територији РХ.

Крајинска власт имала би потпуну надлежност над порезима на имовину на територији Крајине, над свим трансакцијама и приходима у Крајини, уколико није другачије договорено између Загреба и Книна.

Крајинска влада би могла склапати споразуме који се односе на образовање, културу, добротворне делатности, радио и телевизију, туризам итд. с другим субјектима или државама са већинским српским становништвом, те трговинске и пословне споразуме с таквим субјектима или државама уколико нису у супротности са интересима РХ.

Крајинска власт била би формирана после демократских избора по пропорционалном систему и то на четири године. На изборима би могли гласати и бити кандидати сви грађани РХ старији од 18 година чије је пребивалиште на

територији Крајине. Био би изабран и председник Крајине (на пет година) који би именовано и све министре у крајинској влади. Судије првостепених и апелационих судова (везаних за крајинско законодавство) такође би именовано председник, а ревизију одлука ових судова вршила би посебна институција Врховног суда РХ, чије би чланове именовала посебна крајинско-хрватска комисија. Ниједан функционер у Крајини не би одговарао ниједном органу власти РХ, нити би их такви органи могли смењивати. Сви грађани РХ пореклом из Крајине могли би суделовати у раду централне власти, у изборима за Сабор и Председника Републике.

Крајина би била конституисана у две жупаније, које би добиле своје представнике у Жупанијском дому Сабора. До нових избора Крајина би у Сабору добила десет места у Заступничком дому и девет у Жупанијском. Срби би такође требало да буду заступљени у владиним телима сразмерно заступљености у становништву.

Све ово не односи се на Славонију, Јужну Барану, западни Срем и друге крајеве који би били под директном управом владе РХ. У току најмање пет следећих година тамо би биле распоређене снаге УН или друге међународне снаге. У том року та подручја би била у потпуности демилитаризована изузев у појасу од пет километара од међународне границе, који би држала ХВ. Страни посматрачи надгледали би и рад полиције. У току прве две године овог прелазног периода сва ова подручја била би под управом УН. После прелазног периода сва села, градови и заједнице са српском већином добили би право на локалну самоуправу. Све полицијске снаге морале би бити у складу са пописом из 1991.

Ни РХ ни Крајина неће кривично гонити било коју особу због дела почињених током рата у Хрватској након 1. 8. 1990. осим за кршење Женевске конвенције из 1949, за ратне злочине, геноцид или злочине против човечанства. Таквим би се случајевима бавио посебан суд за ратне злочине, а тужиоци би били и из Крајине и из осталих делова РХ...

ше због извесних појединости са којима се није слагала и које никада раније није ни предочила као захтев. Онда им је понуђен још увек активни план али им се овога пута нису допале територије које су добили. Оно што им заиста недостаје у овом плану најбоље је описао др Алекса Буха реченицом: „Група је хтела да прошверцује намеру да нас види у целовитој и сувереној Босни“.

Тако се коначно стигло и до правог захтева босанских Срба који немају никакве везе са идејом да се среди ситуација у Председништву БиХ (бар не толико да би због њега заратили) већ само са јединственом жељом да на својим очишћеним територијама (по могућству свим које држе) оснују апсолутно самосталну државу коју ће по сопственом нахођењу припојити Србији.

Може и тако, али констатујемо да се до тога дошло, а да се од тога није пошло. Вишегодишње замајавање свих оних који су покушавали

да разреше кризу у Хрватској и БиХ довело је и до очекиваног револта који се огледа у све већим потраживањима светске заједнице. До пре годину и по светска заједница је била спремна да босанским Србима да 53,5 одсто територије, данас је 49 одсто. Питање је колика ће бити следеће године. Срби у Хрватској могу да добију специјалан статус (онолико специјалан колико га желе) али све то исто морају да добију и Албанци на Косову. Ако тај специјални статус прерасте у државу питање је шта ће се догодити са Косовом. Подизање (скидање) санкција се врти око неких нама неразумних принципа, а следе га и честе претње о војној интервенцији. И мада нам се последња понуда да нам се скину санкције у замену за признање суседних република чини као највећа уцена до сада питање је шта ће нас већ сутра сачекати. Евидентно је да све конференције и сви планови пролазе без икаквог интересовања српског руководства у Крајини и да они чекају своју

државност, док светска заједница не да ту државност, али зато подиже своје захтеве. Игра ће морати да траје док се једна страна не умори. И мада можемо да претпоставимо ко ће то бити засигурно можемо да знамо само на чију ће се штету завршити.

ЗАЈЕДНИЧКА ВРХОВНА КОМАНДА РС И РСК

КО ЈЕ ИЗ КОГА

Према Радију „Слободна Европа“, на отвореном делу аутопута Загреб-Липовац почетком марта десило се инцидент: из цивилног аутомобила хрватске регистрације „из чиста мира“ отворена је пушчана ватра на аутомобил крајинске регистрације. Иако је пуцњава прошла без људских жртава, бољи познаваоци (не)прилика на простору претходне Југославије бележе је (ту палбу) као камичак у мозаику опште ратне опасности која се помаља из магле варљивог примирја на релацији Загреб-Книн-Пале-Сарајево-(Београд), па на тај начин новоформирана заједнички Врховни савет одбране прекодринских српских парламентарних држава добија још једну потпору. Баналност инцидента издигнута је на ранг вредан аналитичког промишљања логиком: ако се то догађа на аутопути, и то на очиглед патрола „плавих шлемова“, може се само мислити шта ће се тек дешавати на хиљади и неку стотину километара развученој линији хрватско-крајинског борбеног раздвајања када се Унпрофор повуче, као што је дефинитивно (!?) и одлучено у хрватском војно-политичком врху.

Другим речима, заједнички Врховни савет одбране РС и РСК о коме је овде реч има прворазредни војно-стратешки значај, о чему ћемо још коју нешто доцније. Савет је (колико да се подсетимо) основан 19. фебруара у Бањалуци, а сачињавају га: председници самозваних држава (Радован Караџић и Милан Мартић), председници двеју скупштина (Момчило Крајишник и Рајко Лежајић), председници влада (Душан Козић и Борислав Микелић), министри одбране (Милан Нинковић и Раде Тањага), министри унутрашњих дела (Живко Ракић и Небојша Павковић), и, најзад, команданти Главног штаба, односно Генералштаба двеју војски (генерали Ратко Младић и Милан Челекетић).

ИЗАЗОВ МИЛОШЕВИЋУ

Формирање заједничке врховне команде између Книна и Пала има своју политичку комбинастику. Она би у суштини могла да се редукује на трагање за одговором на питање: да ли се 19. фебруара „Бањалука десила“ самоиницијативно, или уз миг и благослов Београда? Ако се ова друга могућност неком учини депласираном с обзиром на ембарго на Дрину, ваља да се подсети на чињеницу да је 15. фебруара у Београду заседао Врховни савет одбране СР Југославије и да је (како каже шкрто саопштење), сем осталог, „разматрана актуелна војнополитичка ситуација на простору претходне Југославије“. Мада немушта, у таквој формулацији могла је да нађе место и сугестија о формирању прекодринске врховне команде. То је једно.

А затим према неким аналитичарима, Слободану Милошевићу је и те како стало да РС и РСК буду борбено што моћније из најмање два разлога: прво, да тиме и након Туђмановог одказа Унпрофору, а у све напетијој игри с међународном заједницом, стекне јаке адуте који би му омогућили да и надаље задржи ласкаву квалификацију „најважнијег фактора мира у бившој Југославији“; а друго, буду ли поражене српске војске у све извеснијем општем ратном судару са Хрватима и Бошњацима, Милошевић не само да би изгубио привилеговану преговарачку позицију на међународној пијаци, него би се нашао под врло опасним ударима

Да ли су Караџић и Мартић у ратном дослуху са Милошевићем

Пише: Стипе СИКАВИЦА

ратног лобија и осталих „патриотских снага“ у Србији и Црној Гори.

Насупрот томе, нека другачија виђења говоре да је идеја о оснивању Врховног савета одбране потекла из РС и РСК, и то најпре као одговор (и изазов!) председнику Србије на његову спремност да призна Хрватску и БиХ. Што ће рећи: ако Милошевић заиста призна те две државе, онда ће Караџић и Мартић отворити ратне фронтове и у Хрватској и у Босни, а у тај ратни загрљај мораће и Милошевић, вољно или невољно, њима је свеједно.

Сви су изгледи да су главни пројектанти бањалучке творевине у свакој комбинацији рачунали и на импресивни ефекат свога чина, и ако тиме не би требало да буде изненађен онај ко ма и површно прати збивања на хрватско-босанском ратишту. И досад су се, свих ових ратних година, Пале и Книн на разне начине борбено испомагали, а у бихаћкој бици која фактички још траје — остварили су најтешње борбено сажељство: уз бок „здруженим снагама“ којима је командовао (и командовао) генерал Манојло Миловановић тукао се у једној фази битке вероватно и свих 15.000 Мартићевих ратника; његова класична артиљерија, вишецевни бацачи ракета и ракетни лансери непрекидно лупају по положајима Петог корпуса Армије БиХ; а прича о борбеној употреби авијације са аеродрома крај Удбине опште је позната, јер је медијски рабљена преко сваке мере.

МНОГО ПИТАЊА

Дакле, с те стране ничег новог, иако је на оснивачком скупу (којем су већ неки ватрени „патриоти“ дописали атрибут — „историјски“) речено како је циљ бањалучке одлуке „заједничка одбрана РС и РСК“. У ствари, Радован Караџић овај војни савет нуди јавности као контрапункт заједничкој војној команди хрватско-муслиманске федерације: „Одбрана народа и територије је циљ стварања савјета, јер су такво право већ искористили Муслимани и Хрвати“. (Узгред: ако би њихов Врховни савет функционисао као што функционисао заједнички Штаб Армије БиХ и ХВО, онда ни од њега не

би било богзна какве користи!) Изјаве неких других прекодринских лидера могу да се тумаче и тако као да је заједничка врховна команда само први корак у процесу уједињења „двеју младих српских држава западно од Дрине“.

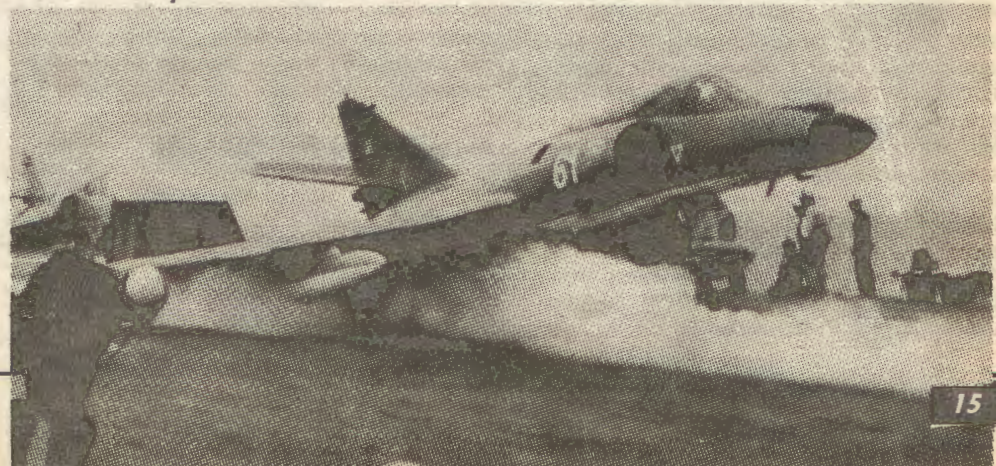
Зависно од угла посматрања, глобална слика прекодринских српских војски може да буде повољна, чак и импресивна. Према аритметичком просеку података из неколиких извора (Стокхолмски институт за истраживање мира — СИПРИ, Међународни институт за стратешкијска истраживања у Лондону, извештаји разних тела УН и још неки извори), Караџићева и Мартићева војска укупно имају: око 150.000 војника и старешина, између 500 и 600 тенкова и око 400 оклопних транспортера, око 2.500 артиљеријских оруђа за ватрену подршку и око 120 лансера и вишецевних бацача ракета, између 600 и 800 протиклопних цеви и око 300 лансера ПО ракета, око 1.200 ПВО топова и око 800 лансера ПВО ракета, 38 борбених авиона, 30 борбених хеликоптера и још око 25 разних других летелица.

Дакле, респективна снага и према светским и према европским, а нарочито према балканским стандардима! Али...

Бар четвртина тих борбених система изван је борбене употребе. То је прво. А друго, обе су војске, нарочито Караџићева, трпеле велике губитке, а мушко становништво смањило се до забрињавајућег минимума; борци су исцрпљени дуготрајним рововским војевањем, нередовним снабдевањем, па чак и гладовањем; дезертерство је на неким деловима фронта готово масовна појава. Стога се борбена дисциплина и морал одавно котрљају низбрдицом, па је и борбена вредност двеју војски осетно испод поменутих нумеричких вредности.

Творци заједничке врховне команде рачунају да управо то тело може да заустави такав тренд, то тим пре што сада и обични борци и команданти имају сасвим јасно дефинисан ратни циљ (као изазован мотив): заједничка српска прекодринска држава. Затим, Врховни савет би могао да одигра и важну посредничку улогу и организацији и транспорту добровољаца из матице у општем рату за који се све стране ујурбану и интензивно припремају.

Једно од не тако неважних питања јесте и методологија и технологија командовања. Иако је реч о савету, он неће имати само саветодавну улогу. Ко ће ту бити бар нормални врховни командант, ко главни стратег и први међу једнакима у генералитету, и уопште: како ће у Врховном савету одбране да функционису принципи субординације и једностаршинства? Или су можда та питања излишна.

РУСКО-БОСАНСКИ ОДНОСИ

БАЋУШКЕ БЕЗ ГУСАЛА

Успостављање дипломатских односа између Русије и Босне и Херцеговине није доживљено као шок на Палама нити као сензација у Сарајеву. Не бар јавно. Овај чин, међутим, има посебну тежину за претежно муслиманску босанскохерцеговачку владу, а представља озбиљан ударац **Караџићев**јој политици не толико због тога што би га то могло да уздрма већ због одјека међу обичним људима који су у Русији видјели непоколебљивог и оданог пријатеља. Успостављање дипломатских односа са БиХ ствара у њима бројне тешке дилеме и гаси још бројније илузије.

У првом реду, на овај начин Русија је признала БиХ у авнојевским границама чему је, без сумње, допринео њихов лидер **Радован Караџић** својим односом према руским дипломатама, нарочито према **Виталију Чуркину**, који је и сам рекао да српско руководство на Палама једно говори, а друго ради на терену те да му се не може вјеровати. Претходно се српски политички врх, поједностављено речено, поигравао са његовом мировном мисијом. То је на веома упечатљив начин прокоментарисао **Милорад Додик**, шеф Клуба независних посланика у Скупштини босанских Срба:

— Уместо да буде стрпљиво и далековидо, руководство РС — чак и понижавајући руске дипломате — почело да кокетира са Америком, занемарујући да се САД неће одрећи пласмана роба, вредних милијарде долара, у исламске земље и то зарад напрасне љубави према Србима и РС. Ми сада немамо ни у левој, ни у десној, а нико неће јавно да се залита: зашто Русија није признала **Изетбеговићеву** државу пре годину или две, зашто је то учинила баш сада“?

Из једног угла гледано питање је потпуно оправдано, али не би се рекло да је Русија повукла потез о коме је ријеч из освете **Караџићу**. Јер, да је то хтјела могла је да учини на другачији начин. Циљ овог корака, како је објашњено у Москви, јесте да се допринесе мирном и политичком рјешењу сукоба у БиХ уз уважавање интереса свих страна.

МОСКВА ИЗМЕЂУ БЕОГРАДА И САРАЈЕВА

Успостављање дипломатских односа између Русије и БиХ, ипак, у себи крије „многo малих тајни“. Познато је да је Русија уз сву „неутралност“ била на страни босанских Срба, а према ријечима шефа босанскохерцеговачке дипломатије **Ирфана Љубијанкића** ракетни системи којима располаже **Караџићева** војска руског су поријекла, а „раније нису били у складиштима ЈНА“. Осим тога, велики број руских добровољаца борио се на страни српских оружаних формација, затим руски војници, припадници мировних снага УН, доласком на Пале дизали су два прста у знак побједе што је код муслиманске стране стварало не само одбојност према Русији него јој давало врло одређене аргументе да тврди оно што је тврдила.

Данас је министар спољних послова Републике Српске Алекса Буха изјавио да судбина РС зависи од Американаца. Сутра је Русија признала Изетбеговићеву Босну и Херцеговину. Паметном доста.

Пише: Ејуб ШТИТКОВАЦ

Наравно, нико не може очекивати да ће се Муслимани и Руси сада грлити и љубити, али нешто се значајно промијенило у односима Русије према рату у БиХ.

Босански премијер **Харис Силајџић** изјавио је послје недавне посјете Москви, када је практично договорено успостављање дипломатских односа, да ће његова влада озбиљно размотрити руски предлог о разговорима (преговорима) између Београда и Сарајева и међусобног признавања. Његову изјаву мало је ко схватио као наговјештај, односно припремање терена за стварно међусобно признање око кога се сада диже прашина у београдској штампи. Зашто такве информације демантује потпредседник СПС **Горан Перчевић**, а не висока државна личност? Одговор ће дати будући „редослед потеза“ о коме он говори. У скорије вријеме ће се знати да ли је у свему томе било више дима него ватре. Сигурно је једно, председник владе Руске Федерације **Виктор Черномирдин** не би из чистог хира тако нешто предложио **Силајџићу**. Уз то, руске дипломате су веома често у Београду и све те посјете су до сада високо оцјењиване.

Све говори у прилог тврдњама да је у суштини успостављање дипломатских односа између Русије и међународно признате БиХ уједно и припремање терена за међусобно признање Београда и Сарајева чиме би Москва надокнадила бар у очима Запада, многе дипломатске изгубљене битке на просторима бивше Југославије.

СИЛАЈЏИЋЕВО НАПРЕДОВАЊЕ

Чињеница је да за БиХ успостављање дипломатских односа са Русијом има посебно значење, нарочито за **Силајџића**, који је успио да „савезника непријатеља“ бар „неутралише“ и оно што је најважније да од „највећег пријатеља Срба“ добије отворену подршку територи-

Није више аматер: Харис Силајџић

јалном интегритету БиХ. Такву подршку најодређеније је изрекао шеф руске дипломатије **Андреј Козирев** управо за вријеме недавне посјете **Силајџића** Москви.

Уједно, босанскохерцеговачки премијер је овом посјетом и њеним резултатима зарадио нове значајне поене међу својим сународницима и у свијету. Због тога га противници жестоко мрзе, а трн је у оку много више од других муслиманских политичара врховима како у Београду тако и у Загребу. Разлог је у томе што је веома продоран и што се најстриктније држи босанске а не муслиманске политичке линије. Тешко се замјерио Хрватима када је на примјер, одбио да се босанскохерцеговачки амбасадор у Вашингтону **Свен Алкалај** (Јеврејин) замијени и на његово мјесто постави **Миле Акмачић** (Хрват). Јеврејски лоби у САД, и не само у овој земљи, забиљежио је то на свој начин. Ово су само неки детаљи који говоре да је **Силајџић** испекао занат те да је од политичара — аматера постао прави професионалац.

Чак му ни политички противници не негирају да је одиграо кључну улогу у успостављању дипломатских односа са многим земљама, не само исламским. Иначе, до сада је БиХ успоставила дипломатске односе са 58 земаља, а у Сарајеву има 28 акредитованих амбасадора. Ту чињеницу ко пренебрегава затвара очи пред стварношћу.

Погрешно би било схватити да ће будући руски амбасадор или отправник послова у Сарајеву „припадати“ само муслиманско-хрватској страни. Чињеница да Русија признаје територијални интегритет БиХ истовремено значи да ће будући руски дипломата покривати и оне територије које држе српске оружане формације.

АМБ
ГРАФИКА
НОВИ САД

ДД за производњу папирне
и флексибилне амбалаже
21000 НОВИ САД
Футошки пут 67
Телефон: 021/395-588
Телефакс: 396-344
Телекс: 14-357

АМБ
ГРАФИКА

ПУТЕВИ ИЗМЕЂУ РАТА И МИРА (2)

РАЗЛИЧИТЕ СЛИЧНОСТИ

Није само полицајац на граничном прелазу на Бачком брегу показао велико незнање у својој радозналости да сазна како су се „провели“ у Загребу Срби из Београда, чије је пасоше контролисао и да ли су тамо „малтретирани“. Њему се ту ништа и не може замерити. Извори његових сазнања су сведени на свезнање његових непосредних старешина и главног претпостављеног коме беспоговорно не служе само он и остали припадници полицијских снага, већ преко 40% грађана Србије.

СТРАХ И НАДА

Радозналост исте врсте и готово подједнако добре (не)обавештености испољили су и људи из интелектуалних кругова, што, наравно, у почетку ствара забуну (у почетку недоумица: збиља или мала шала, горка иронија), а онда, када постане јасно да се говори најозбиљније могуће, збуњеност смењује и разочараност и подсмех, иако се не губи ни за тренутак из вида да том подсмеху нема места. Груба стварност која опомиње, па донекле и обесхрабрује. Та стварност неминовно наводи на злу помисао: значи ли то дугоремену казну на међусобно одвајање више сличних него различитих средина које су до јуче имале довољно разумевања за непосредно значење њихових односа за цео некадашњи југословенски простор и, није нетачно рећи, и за Балкан? Невероватно звучи озбиљна стрепња професора универзитета, признатог стручњака и храброг делатника и у политици, да не пише свом загребачком колеги и добром пријатељу, јер је чуо да би овом потоњем то донело непријатности. Насупрот њему, тај његов загребачки колега и пријатељ шаље му књиге, збуњен што нема података да ли су оне стигле на праву адресу и живо се занима и за остале знанце у овим крајевима, поздравља их, прижељкује да их сретне.

Стиче се утисак да је загребачки интелектуални и политички опозициони круг зрелији, одмеренији, промишљенији и отменији од београдског. Не значи то да и у Загребу нема застрањивања, истих или и горих од оних која се готово свакодневно понављају у Београду. Реч је о ситуацији посматраној у целини. А ако се тако приђе проблему, немогуће је да изостане закључак да хрватски опозициони политичари, међу којима је велики број врских и доследних интелектуалаца, јасније и сигурније препознаје државне интересе Хрватске, што логично одговара и реалним националним интересима. Рат није, по њима, опција нити је раније био. Зато се с њим мора стати и по цену задржавања УН-ПРОФОР-а на садашњим позицијама, упркос његових слабости, док год прети и најмања опасност од намера радикалних, злокобних националистичких бојовника, нарочито западно-херцеговачких. Истовремено, они не поричу да се брже мора решавати питање територијалног интегритета, јер држава не може да функционише поцепана насиљем са стране које је нашло извршиоце изнутра, о којима је иначе тешко говорити као о легитимним представницима

Зашто хрватски опозиционари, међу којима је велики број врских и доследних интелектуалаца, јасније и сигурније препознаје државне интересе Хрватске него што то чине њихови пандани у Србији. У вези са српским државним интересима, свакако.

Пише: Владан А. ВАСИЉЕВИЋ

српског народа, пошто су они све пре, најближи су подземљу, само не то. Отуда су занимљива два размишљања пријатеља из хрватске опозиције.

Они сматрају да оснивање Пуповчеве странке можда и није најбољи пројекат, иде на руку ХДЗ-у, цепајући српске редове, који би је-

динствени били кориснији за скорије обнављање нормалног деловања установа државе у свим областима: економија, култура, просвета итд, што је у исто време неопходно и Далмацији, и Истри, и Словенији, па и Крајини. Самостални демократи (Месић, Манотић), који нису мењали суштину својих политичких гледања, одвојивши се од ХДЗ (то су учинили управо због угрожавања Хрватске званичном политиком), иду тако далеко да план Z-4 оцењују као прихватљив. Суштина тог плана је аутономија већинских српских подручја до сада непозната у уставној теорији и пракси; шири је од аутономија по Уставу СФРЈ из 1974. године.

Овакав однос према политичкој ситуацији у некадашњој Југославији очигледно одудара од ставова опозиције у Београду. Она је себична, заокупљена својим хтењима, декларисана као патриотска али далеко од стварних интереса српског народа. Затвара очи пред катастрофалним последицама рата и још катастрофалнијим ако се рат настави. И онда не одустаје од уцена званичне власти и њеног рушења баш на најчистијем питању: **мир или изгинуће народа.** Мрзовољна је према сваком добронамерном покушају са стране, потпуно стерилна да понуди нешто политички зрело и озбиљно као сопствени предлог. Хрватски опозиционари све гласније траже излаз за Хрватску, српски се у сулудим ратничким играма нескривено радују коначном поразу Србије, једино због тога што ће он бити крунисан свргнућем „вође свих Срба“ од 1987. наовамо, губећи из вида да више није реч о човеку истог угледа и престижа.

ШИРА ОТВАРАЊА

Београдом, вероватно и негде другде, кружи позив на лич народних издајника (ГСС, Београдског круга) из зоне сумрака. Потписник је

Комитско-четнички покрет „Војвода Вук“, са седиштем у Пожаревцу, центру „српског васкрсења“. Таман сте помислили да је СРС, некадашњи носилац таквих идеја, испрофилисана у демократску формацију, о чему сведочи њено чврсто заједништво са две чисте демократске странке, чија је матица у Београду, и да више нема опасности од рецидива силејијства у политици, кад оно се враћа на велика врата. Угрожени су и Срби и несрби.

У Загребу се збива нешто друго. Једна од невладиних организација, веома активан је, уз Хрватски хелсиншки одбор, и Грађански одбор за људска права. Моторна снага су два стара знанца: З. Пушић и Ч. Продановић, Хрват и Србин. Доста разговора, у паузама званичних заседања, онда вече које остаје у сећању у „Тајној вези“ (какво име за параноична сумњала с обе стране, иако се иза њега крије само Бебеков ресторан, увређен привлачно, с пуно ненаметљивог шика). Одбор има своје организације у целој Хрватској. Жестоко се сучељавају са свим облицима неправде и кршења људских права, чије су најчешће жртве Срби, али не и искључиво. Упорни су, знају истрајно да чекају егзекуторе, штитећи жртве, истрајући се испред њих. Поново се понешто враћа у сећањима. Април 1994. године, Париз? Монпарнас, у стану кнеза Николе Петровића и пре тога код драгих Термачића, тамо код Бастиље, велико друштво: из завичаја и из Француске. Нема сагласности око тога да ли треба и даље окупљати интелектуалце и друге добронамерне људе из некадашње Југославије или се ваља задовољити билатералама, како би рекли дипломате. Шири окупљања буде сумње око жеље да се обнови Југославија, а то није у овим временима пожељно, чак и ако се иде за тим да се једноставно обнове покидане неинституционализоване везе. Будах и С. Поповић, и готово већина присутних су за ту излишну опрезност. З. Пушић и писац ових редова су нестрпљивији, траже шири отварања. Вероватно то није случајно, а данас је све јасније да је и неопходно. Зашто остајати заточеник политичких затуцаности и истовремено осећати да наметнути ланци могу да се збаци са мало самосвести и разложног, племенитог бунта. Уосталом, то се показује и као неопходно за све.

Још једно подсећање. Непоновљиви Бора Ђосић (симбол неправди овог доба и овде: удаљио се и оставио Србији по свему погрешног Ђосића) бележи у „Дневнику апатрида“: „А моја душевност састоји се заправо од тога што о стању своје душе не знам готово ништа у потпуности, док оно што о њој могу на некакав хипотетичан дакле привремен, можда и импровизиран, могуће песнички начин знати, то је управо оно што нисам спреман одговорити на упит савести друштва и на захтев државни. Према томе, док ће се наћи веома велики број уважених и мислећих глава које ће се изјаснити, најизјашњавати и наложити до суза, те тако онај квантум друштвене радозналости „шта мисле ови или они“ неће остати незадовољен“.

Можда сусрети и разговори као што су загребачки, па онда ваљда ускоро и београдски, употпуњују те празнине у стању душевности више него што се то тренутно спознаје. И лепо је такво надање. Оно охрабрује да ће се ускоро и доћи до оне потпуне, сигурне душевности пред којом ће човек коначно бити ослобођен све несношљивије четворогодишње или дуготрајније море.

СУКОБ МАРТИЋ — МИКЕЛИЋ

ЈЕДНИ У РОВУ, ДРУГИ У СЕФУ

Било је питање времена када ће пући веза између „председника у сенци“ и „влада у сенци“. Свака веза са цигаретама, брашном и уљем вероватно ноће пући

Пише: Јово ПОПОВИЋ

Да ли је „крајишко клупко“ почело да се одмотава, или још више замотава, знаће се за неколико дана.

Наиме, 1. марта је Милан Мартић, председник Републике Српске Крајине, на Првом редовном заседању крајишког Парламента затражио смену премијера Борислава Микелића. Овај потез председника само за неупућене је могао да звучи као сензационалан догађај. За оне упућеније, то је било само питање дана.

Испраћен, а што је веома битно, и препоручен из Београда са добрим референцама, Борислав Микелић је важио за човека који привреду има у „малом прсту“. Ти хвалоспевни емитовани са државне телевизије убедили су и „Неверне Томе“ да је довољно да Бора само дође и мрдне малим прстом па да крајишка привреда, као чаробним штапићем покренута, крене са мртве тачке. Онима који су и након његовог доласка у његову стручност и даље сумњали, премијер је знао да одговара дугачким интервјуима у којима је истицао да је крајишка привреда за неколико месеци толико ојачала да је, ето, чак, јача и од црногорске привреде!

И, заједно, већ након неколико недеља Крајишници су се уверили да је њихов премијер прави чаробњак. Он не да није „мрднуо“ малим прстом него је грабио и шаком и калом за себе и своје налогодавце, који су га и препоручили као стручњака који се доказао „на свом послу“. Бура је дунула изгледа тако снажно да је пукала и добро чувана „паукова мрежа“.

Али, појмимо редом.

ПОКРИЋЕ

Прве озбиљније несугласице у крајишком парламенту избиле су на видело на оном чувеном плитвичком заседању Републичке скупштине. Наиме, у првом кругу изјашњавања народни посланици дали су пуну подршку Караџићевом одбијању мировног плана Контакт групе и уједињењу са Републиком Српском. Само десетак минута касније ти исти народни послани-

ци, под још неразјашњеним околностима, одустали су од своје првобитне одлуке уважавајући 40образложење премијера да би уједињење у овом тренутку штетило и једној и другој српској држави. Дакле, чивија која је, веровало се, до тада чврсто држала везу између председника и премијера, изненада је пукала и нешто је почело да шкрипи у крајишком руководству.

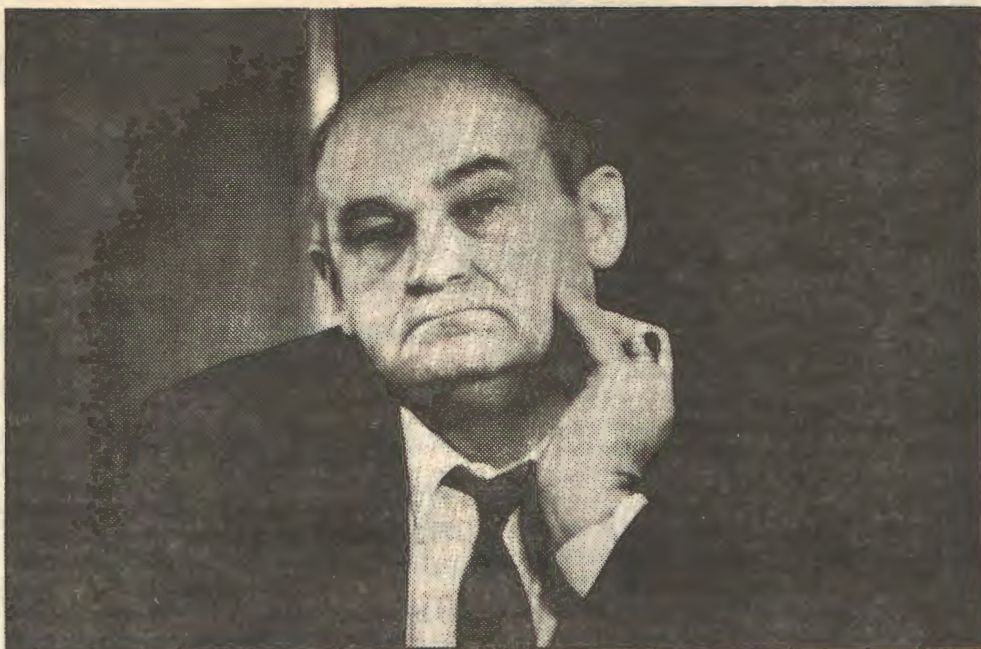
Да то више није могло да се сакрије потврдило је јесење заседање Скупштине: смањени су Бранко Војница, председник Скупштине и Илија Пријић, министар унутрашњих послова. Боровоје Рапоу, министар информисања, сам је поднео оставку. Судећи по броју гласова за оставке, аргументација и није била тако убедљива па је Илија Пријић пао тек у другом покушају, на трећој седници која је одржана у Вуковару. На тој истој Скупштини ми Илија Пријић обелоданио је налазе инспектора МУП-а у вези акције „Прстен“ која је спровођена у Барањи, Источној Славонији и Западном Срему. Илустрације ради, он је рекао да су за само пет дана власници пет приватних фирми „увезли“ преко царинског прелаза Илок 207.269 килограма цигарета. Интересантно је да Пријићеве излагање нису забележила средства информисања. Једино је „Српски глас“, који је од првог броја био и остао критички расположен према свима онима који су кројили судбину Крајине, забележио део Пријићевог излагања. „Утврђено је да наведене цигарете нису

пријављене и предате царинској испостави Вуковар ради царинења", рекао је тада мр Илија Пријић. „Власници ових фирми учинили су царински прекршај и оштетили државу за око 6 милиона и 720 хиљада немачких марака. Цифра је огромна, а можда је знатно и већа, јер прорачуне смо вршили на бази цијене „Мораве", чији један пакет кошта 320 динара. Ради се о нелегалној трговини и ја, изнесећи ове податке, не желим да се то схвати као алузија на источни део РСК, јер није битно што се ради о царинарници Вуковар. Инсистирам на овим подацима, не због Вуковара, него због велике штете коју је претрпјела држава. Моја теза је да у оквиру ове државе постоји такав систем власти који омогућава да се појединци користе државом за своје приватно богаћење и у много чему ова држава је покриће за богаћење појединих људи, односно појединих групација. Због тога многима смета што ми сада хоћемо да се тој појави стане на крај. Они имају своје везе у милицији, војсци, царини, правосудју и политици. Јавно говорим о милицији, мом ресору, док други бјеже од тога да то постоји и у њиховим ресорима. Нека се огласе," закључио је своје излагање мр Илија Пријић.

Због изношења прљавих работа у држави и због намере да те прљаве работе спречи и сачува државу од најезде криминалаца, министар унутрашњих послова од своје владе и свог премијера награђен је сменом! Нису ли цигарете које је поменуо Илија Пријић само врх леденог брега. Шта би се тек десило да је Илија Пријић наставио да ради свој посао и на светлост дана изнесе податке о продаји уља, брашна, шећера, нафте или дрвене грађе?

Председник Мартић, који је и сам дошао на чело државе са места министра унутрашњих послова, био је уз Пријића. Председник Мартић не зна, и још увек му није јасно. зашто је смењен „амбасадор" РСК у Београду А и да зна то не би много помогло, јер је Устав РСК тако скројен да није ни председнички на парламентарни. Влада за свој рад одговара парламенту, а председник државе влади. У треднос-

ти је влада, јер она може покренути иницијативу за промену Устава. Самим чином покретања покренула би се и иницијатива о неповерењу председнику Републике. Председник Милан Мартић предухитрио је свог председника владе и на првом редовном пролећном заседању Скупштине затражио његову оставку. Расправа и коначна одлука померена је за 8. март и многи верују да је овим потезом Милан Мартић у предности. Уколико предлог не прође, остаје му и други потез који му Устав омогућаје, а то је проглашавање ванредног стања. За такву „владавину" постоје изгледне шансе, јер „крајишко клупко" се све више одмотава и све више на светлост дана избијају разни марифетлуци у виду ратног профитерства, посебно оног који је везан за такозвани „Шентил", односно трговину са Петим корпусом Атифа Дудаковића. За картон „Марлбора" може се добити и десет хиљада марака, а да не говоримо колико кошта картон уља, тона брашна или цистерна нафте. Војници који су једном ногом у рову, а другом у гробу, стоје на бранику домовине за плату од 30 до 50 динара, ако је добију на време. И све то посматрају својим очима. Пуковник Ђуро Гвозденовић преко крајишке телевизије дао је последње упозорење профитерима обећававши незадовољном народу да ће без упозорења пуцати на оне који тргују са Атифом Дудаковићем. Народ и војска све мање имају поверења у своју владу, па и у своју Врховну

команду. Многи су убеђени да Пети корпус не пада управо због ратних профитера.

СВОЋЕЊЕ РАЧУНА

Познаваоци крајишких прилика мисле да од ове фрке неће бити ништа. Напротив, многи од њих сматрају да ће доћи до смиревања и заташкавања проблема, јер оваква држава највише одговара ратним профитерима. Други, пак, сматрају да Милан Мартић није човек без кичме. Време за потезе које је повукао прилично је незгодно. али и згодно да припрети сво-

јим овлашћењима оној господи која би хтела да влада и командује за своје ђифтинске интересе. Најновијим потезом председник Републике Српске Крајине није хтео од народа да сакрије да зна за прљаве послове поједине госпде и овога пута их је именовао у лику Борислава Микелића. Има и оних који тврде да је Микелићева „влада у сенци", а која се налази у Београду, толико јака и моћна да им нико ништа не може.

Дошло је, изгледа, време за свођење рачуна. Ко ће овај цех платити, остаје нам да сачекамо 8. март?

*Ако сје сами а желите
брак јавите се
психолошкој агенцији*

НЕСАМ

☎ 011 / 581.024 од 12 до 15 ч.

РАДИСАВ ЦЕЛИЋ
АДВОКАТ — КРАЉЕВО

ЗБИРКА ОБРАЗАЦА
(ЦЕЛОКУПНО ЈУГОСЛОВЕНСКО ПРАВО У ОБРАСЦИМА)

Четврто издање

Приватне тужбе, кривичне пријаве, оптужни предлози, оптужнице, молбе за помиловање, молбе за условни отпуст, предлог за понављање кривичног поступка, предлог за допуну доказа, кривична жалба, захтев за заштиту законитости, захтев за ванредно ублажавање казне, све врсте грађанских тужби, ванпарнични предлози, поднесци у извршеном поступку, поднесци код управног спора, поднесци у прекршајном поступку, предлози за исправљање заоставштине, жалбе у парничном поступку, све врсте уговора, тестаменти, пуномоћја (генерална и специјална), као и све врсте припремних поднесака у грађанском и кривичном поступку.

Поруџбине слати на адресу:
РАДИСАВ ЦЕЛИЋ, ХАЈДУК ВЕЉКА 6, 36000 КРАЉЕВО
ТЕЛ. 036/21926

СЕСТРИНСКЕ ПОЛИТИКЕ

ИНТЕРЕСАНТИ ИНТЕРЕСИ

Д а ли да (не)волимо Русију онако како (ни)је волела нас?

Ова модификована парафраза написана са споменика захвалности Француској на Калемегдану у Београду намеће се после свих руских дипломатских и других акција везаних за ситуацију у којој су се нашле Србија и Црна Гора, односно СРЈ. Ноторна је чињеница да је апсолутно неупутно, незахвално и ризично везивати политичке, државне интересе које диктирају групе људи на власти, онда и онако како њима одговара, са „емотивним афинитетима“ народа.

Ту ни иста вера није ништа више од аргумента за подршку промоцији жељеног актуелног политичког става на најделотворнији начин, јер погађа једно од најосетљивијих места људске свести и веровања. Заблуда је, дакле, веровати да се неки народи априори воле, да тој вези ништа, нико и никако не може наудити, да то траје без обзира на све унутрашње и спољне околности и да ће један другом помоћи увек и у свакој прилици, чак и ако је то на сопствену штету... Увек је у питању интерес политички и економски, а осећај љубави само је рефлексива тог интереса.

Никако, наравно, не значи да би Русији требало апсолутно одрећи добре намере када је

реч о СР Југославији, већ само да их је нужно посматрати реално, кроз призму интереса. И то преваходно сопствених. Као што не значи да пријатељске везе појединача и традиционално добре односе неких институција два народа, па и привредну сарадњу чак и за време санкција (која се, узгред, одвија по строгим економским принципима: колико радова толико пара) треба дизати на ниво глобалног. На овакав закључак — ако се астрахује овом приликом историја — упућује улога Русије у ситуацији око престанка СФРЈ и међународних санкција према СРЈ.

Код сецесије бивших југословенских република и распада СФРЈ, „улога нашег великог савезника“, како су многи склони да представљају тадашњи СССР, сада Руску федерацију, била је готово неприметна. У смислу да је одрешито стала иза савезне владе друге Југославије и положила се да се та југословенска заједница одржи. Ако не као федерација оно на други начин и по другом моделу кко би био избегнут грађански рат. Све је препуштено Европској заједници, а главну реч водили су, као преговорачи, сад већ заборављени политичари Ханс Ван Ден Брук, Ђани де Микелис и други.

Ако бављење сопственим великим проблемима може бити оправдање, а јесте, онда је разумљива оваква индиферентност у односу на очекивани ангажман у складу са тезом о „традиционалној љубави и привржености два словенска народа исте вере“.

Потом је „југословенски случај“ из Европе дошао пред Уједињене нације. Отцепљене републике су признате као самосталне и суверене државе. Признала их је и власт која предводи руски народ — значи и наши традиционални пријатељи. У међувремену се распао Совјетски Савез на интелигентнији начин него што је престао да постоји СФРЈ савез. Русија је, договорно, преузела место СССР у Савету безбедности УН. Ако нас је многонационални СССР волео, било је разлога за веровање да ћемо сада бити вољенији, јер је књига утицајног пријатеља сведена на једно, руско слово. На есенцију руског и српско црногорског пријатељства и љубави.

СР Југославија је подвргнута до сада неза-

У многим ситуацијама Русија се није поставила као велика сила него као случајни пролазник

Пише: Радмиле ЧОБОВИЋ

бележеној међународној изолацији, а Русија као стални члан Савета безбедности УН није ставила вето. Није их зауставила и успротивила им се. И опет, ако је оправдање то што би — да је рекла „не“ — била сама изложена нежељеним ефектима и трпела због тога, онда је уздржаност разумљива.

Разбуктао се рат у БиХ, сазрело време да се уместо кроз нишане Срби и остали погледају преко преговарачког стола. Кључну улогу посредника у преговорима преузима руски шеф дипломатије Андреј Козирјев. Нимало случајно јер је задатак био: убеђивати Србе, а рачунало се на „традиционалну љубав“ и утицај који она има.

Случајно или не, тек руско преузимање преговарачке иницијативе поклапа се са унутрашњим превирањима у овој земљи и љуљањем њеног ауторитета у свету. То, опет, указује и на могућу рачуницу да се на ефикасан начин, готово загарантован (с обзиром на поменути „традиционалну љубав“), демонстрира снага велике силе и отклони претећа сумња међународне заједнице у њену моћ. Козирјев долази и убеђује. СРЈ би требало да призна Хрватску и БиХ у њиховим авнојевским границама, а сама није добила формално међународно признање — ни од Руске федерације. Нити се та Русија, осим у јаловим дипломатским изјавама свог министра иностраних послова, иоле озбиљније залаже за потпуно укидање санкција као предуслова за равноправне (било какве) преговоре. Што су све важна претходна питања која би морала да добију одговоре пре разговора о међусобном признању и границама. Без обзира какав ће бити њихов исход.

Па кад директни контакт (сусрет Козирјев — Милошевић) не да промптне резултате — што свакако не значи да признавање и све остало неће уследити касније и без међународног признања СРЈ и укидања санкција, само је сада био тренутак за први изгледнији покушај — Русија прибегава „заобилазној тактици“.

Одједном, тек што је Козирјев отишао, у госте председнику Скупштине Србије Драгану Томићу, долази у госте званична висока делегација Парламента Руске федерације. Југословенски министар одбране Булатовић шеф Генералштаба Југословенске војске одлази у Русију. У ситуацији када се прилике у нашој армији не могу назвати завидним. Бар по ономе што у последње време о томе јавно говори донедавно први човек здужен за информисање у ВЈ описујући расположење и климу у војсци и њен материјални положај, а што је неубедљиво демантовано — његовом сменом — отказом! Перишић и Булатовић се враћају у земљу са потписаним уговором о војно техничкој сарадњи са Руском федерацијом који ће, међутим, почети да важи — кад буду укинуте санкције! У исто време пред посланике Скупштине Југославије долазе Закон о потврђивању споразума владе СРЈ и Руске федерације о трговинској, економској и научно техничкој сарадњи и Закон о формирању међувладиног југословенског комитета. Реч је о документима које обема странама дају статус најповлашћеније нације. И то ће, такође, почети да се примењује чим (тек кад) буду укинуте санкције. Неоспорно значајне ствари, али не толико хитне и актуелне да би им баш сад био дат акценат. Обећања, дакле, у стилу, биће кад буде, а да би било мораће да буде. И војна и економска и парламентарна сарадња, помоћ — све ће уследити кад престану санкције, а санкције ће престати — како ствари тренутно стоје и какво је међународно расположење — кад СРЈ призна Хрватску и БиХ! За сада имамо наговештаје визије и мртва слова на папиру. Коска је, најпростије речено, бачена. Па ако прође, братска Русија биће заслужна.

Све пролази, само „традиционална љубав“ два народа, руског и српског остаје. Ко је поменуо политику и интересе?

АДВОКАТИ — ПРОВОКАТОРИ ПРВО ИЗМАМЕ ПРИЗНАЊЕ ОД СВОЈИХ КЛИЈЕНАТА А ОНДА ИХ ПРЕДАЈУ ПОЛИЦИЈИ

УДБА ПУТУЈЕ И У ХАГ

Сталинове казамате — Лубјанку, Бутирку, Лефортово, Колиму и Гулаг, пише Варлам Шаламов, преживели су само они који су озбиљно схватили савет својих колега, заточеника, да се чувају својих адвоката.

Иследнике, јавне тужиоце и судије, пише Шаламов, утамничени на неки начин сматра својим природним непријатељима и спреман је да издржи, пред тортуром, и лажну оптужбу или пресуду судије. Изаолован, усамљен и под пресијом, ухапшеник јединог савезника види у свом браниоцу, који му је, тако би требало, једина веза са друштвом, породицом и једина нада да ће се, можда, и њему припомоћи да докаже своју невиност, или да буде блаже осуђен.

На жалост, комунизам је, у свом правном систему, адвокатуру искористио као сервисну службу преко које потпуно врши одмазду над ухапшеним грађанима.

Српска адвокатура, од такозваног ослобођења (после 1945. године), као део фронтоске организације (Адвокатске коморе су биле колективни чланови ССРНЈ-а) показале се као најопаснија провокаторска организација, страшнија и од најбездушније политичке полиције.

Ових дана српска адвокатура, по ко зна који пут у минулих пет деценија, одиграће своју прљавау ролу.

ПРОТИВНИ АЛИ СПРЕМНИ

Суочен са страшном истином, да ће Међународни суд за ратне злочине судити грађанима СР Југославије за злочине почињене у последњем, Милошевићевом рату, и да српски тиранин и његова страшна политичка полиција не могу надзирати рад јавног тужиоца ни трибунала, за грађанима који на суд буду испраћени или испоручени, биће послати наши адвокати, да их бране и контролишу шта на суду треба да кажу. Да не лану неку реч више којом, не дај Боже, могу оптужити и кључне људе режима, по чијим су директивама и извршили злочине за које им се суди.

У кући (међународне) правде одлучили су да наше злочинце пред трибуналом могу бранити и наши адвокати, и то у својству бранилаца по службеној дужности или као изабрани адвокати. Услов је, наравно, да адвокат буде предложен од Адвокатске коморе Србије и да познаје један светски језик.

Када је најављивана могућност суђења ратним злочинцима и истакнут предлог о формирању међународног трибунала, руководиоци Адвокатске коморе Србије (и гласноговорници СПС) адвокати из Београда су, преко Милошевићевих таламба, из свих оружја осудили идеју о формирању суда и одлучно се противили свакој помисли да наши грађани одговарају пред оваквим судом. Треба се сетити само речи адвоката **Тома Фила**, самозваног председ-

Са ратним злочинцима у Хаг ће отпутовати и група одабраних, тзв. „хашких адвоката“, за које је у Београду почела специјална обука: од учења страних језика до примене „крајњих мера“

Пише: Милован БРКИЋ

ника Адвокатске коморе Србије **Милана Вујина** те наступа **Вељка Губерина**... Сви су они, на сва уста, блатили идеју суђења ратним злочинцима.

Када је из Хага стигао уљудан позив Адвокатској комори Србије да сачини списак од десет адвоката и пошаљу га суду као свој предлог будућих бранилаца наших злочинаца, исти ти људи који су се заклињали да у име „уставних принципа не смемо дозволити изручење наших грађана“, сачинили су тајни списак у Служби државне безбедности, потписујући изјаву да ће верно сарађивати са Удбом и да ће, као браниоци, достављати извештај о „владању осумњаничених“ пред судом!

Тома Фила, Вељко Губерина, Милан Вујин и СПС-ова братија одмах су се ставили служби и Партији на услугу. Ко су људи који ће наше злочинце бранити у Хагу?

Председник Адвокатске коморе Србије, **Милан Вујин** спада у ред најнеморалнијих људи у овој земљи. Бивши је голман новосадске „Војводине“. Приправнички стаж започео је у канцеларији Вељка Губерине, легендарног полицијског провокатора.

Тома Фила и Вељко Губерина: најспособнији у служби

Адвокат Губерина, Вујинов принципал, уз покојног Филоту Филу, одговоран је за страдање стотинак људи. Када полиција од осумњичених није могла изнудити признање, слала би им своје провокаторе Губерину, Филу и адвокате од исте феле, који с њим, пријатељски, саветовали да им признају све, „као рођеној мајци“. Њихово признање би, истог часа, било на столу иследника, судије или тужиоца. Јуде су, међутим, прек њедија хваљени, величини и њихова правна умешност издизана на пиједестал. И добро су плаћени. Људи су продавали имања, куће, волове, само да би, ако им то пође за руком, за браниоце, на савет полиције, ангажовали Филе, Губерине, покојног Јована Вучковића...

Истражне судије Округног суда у Београду највише зазиру од Милана Вујина. Хладан, увек намрштен и службен, позивајући се на своју оданост политичкој полицији, за мање важне клијенте који одговарају за ситнија дела, Вујин одмах укида притвор, преименава оптужнице. Наравно, када затреба, продаће клијента (до којег је стало полицији) неком моћнику, или ако су у питању велике паре.

У Округном затвору у Београду полиција је својим сарадницима омогућила да снимају своје клијенте и да им потом предају касете.

У кафе-бифеу у згради Палате правде кружи анегдота. Адвокат Фила је од полиције ангажован да брани једног притвореника који је био под сумњом да је опљачкао велике паре. Адвокат Фила је добио задатак да испита окривљеног где је сакрио паре и са ким их је делио. Брзо схвативши са каквим провокатором има посла, осумњичени грађанин се „до краја отворио“. Тако је „признао“ свом браниоцу да је опљачкао два милиона долара од своје фирме, и да их је поделио са једним од првих људи Србије. Питао је браниоца за савет да ли да то све призна на суду. Фила га је искрено посаветовао: „Ако је тако, онда само ћути, сутра идеш кући“. И окривљени је заиста сутрадан напустио затвор, мада није имао никакве везе са поменутиим функционером, а ни са опљачком ни парама коју је „признао свом браниоцу“.

ОБУКА ЗА ХАГ

Адвокат Тома Фила је вишегодишњи председник Основне адвокатске коморе у Београду. Син је покојног Филоте Филе, Цинцара из Македоније. Г. Фила је службени адвокат Странке српског јединства и њеног председника Жељка Ражнатовића Аркана, коме ће, нема сумње, судити у Хагу. За њим ће кренути и човек Удбе адвокат Тома Фила, да контролише шта сме а шта треба да прећути новопечени муж кафанске певаљке из Житорађе.

Адвокат Тома Фила је за сва времена уништио каријеру, а и живот глумца **Жарка Лаушевића**. Његова провокаторска мисија је завршена и полулијани Фила се, неопрезно, истрчао у друштву адвоката провокатора, на састанку код Милана Вујина, када су правили списак ко од њих може ићи у Хаг: „Господо, нема тог клијента којег ја не могу продати. Ја сам највећи Јуда, и поносим се тиме!“

Потписани новинар разговарао је са више од стотину адвоката и нико није знао да му потврди да ли је списак адвоката који ће бранити у Хагу наше ратне злочинце заиста прављен у Адвокатској комори Србије, или у кабинету тиранина, или у згради Службе државне безбедности.

Један угледни адвокат, коме име из разумљивих разлога не можемо открити, каже да му

се адвокат Фила похвалио, када су сачинили списак „великих адвоката“, да су донели мудру одлуку: „Водили смо рачуна да на списку буду подједнако заступљени адвокати који раде за цивилну Удбу и они који раде за војну службу безбедности“.

Потписани новинар, истине ради, мора да допише да се, по његовом сазнању, на списку путника за Хаг нашло и име адвоката **Драгослава Четковића**, који не припада тој групацији, али, чије присуство, ваљда, треба да буде покриће овим осталим провокаторима.

Упућени у рад групације провокатора из редова адвоката, тврде да су већ почеле припреме и специјална обука „хашких адвоката“ како да контролишу своје клијенте: да им припрете да „држете језик за зубима“ и да се, случајно „не откаче и да не блате српске руководиоце“.

Обука „хашких адвоката“ укључује и „примену крајњих мера“ према лицима којима ће се судити у случају да она, својим исказима, оду „предалеко“. Примена крајње мере укључује и обуку адвоката да својим клијентима, приликом разговора и припрема за одбрану, дотуре „средства за смиривање“ од којих се њихови клијенти никада неће освестити, или ће убрзо умрети!

Они који знају досадашњи рад адвоката Тома Филе, Цинцара из Македоније, адвоката Жељка Ражнатовића, или Милана Вујина, знају да ће они одиграти сваку ролу, коју им служба стави у задатак.

Страшно лице српске адвокатуре упрљано је доласком групе радника Савезне службе државне безбедности и СУП-а Београда у редове адвоката.

КУРСНИИ НА УСАВРШАВАЊУ

По бестидности у опљачкању клијената и њиховој (ра)спродаји, познат је бивши безбедњак **Небојша Неша Павловић**. Он се, недавно, бранио свог клијента пред већем Округног суда у Шапцу, у завршној речи „у свему придружио завршној речи јавног тужиоца“ који је за његовог клијента тражио најстрожу казну. Велико веће Округног суда у Шапцу остало је запањено понашањем овог београдског адвоката. Павловић је на нишану београдског подземља: већину својих клијената испоручио је полицији, често им пакујући и оно што нису извршили.

И бивши безбедњак, данас адвокат г. **Душан Машић** може, за велике паре, и уз нагодбу с полицијом, извући клијента ако његов случај није интересантан за полицију. У противном, тешко ономе кога г. Машић брани.

„Доживим оргазам кад испоручим клијента правом полицију“, поверио се адвокат Машић

затворском стражару, док је одводио једног Машићевог клијента!

Адвокат **Младен Вујић**, у сарадњи са једним земунским инспектором полиције, укидао је, уз мито, потраге за својим клијентима, а када је то полицији требало, испоручио им је, као на тањир, скоро све „несташне момке“ из Сурчина и Земуне. Адвокат Вујић, против којег је у току кривични поступак, није ни суспендован, јер припада клану недодирљивих адвоката-провокатора. Г. Вујић је радио као инспектор у СУП Београда.

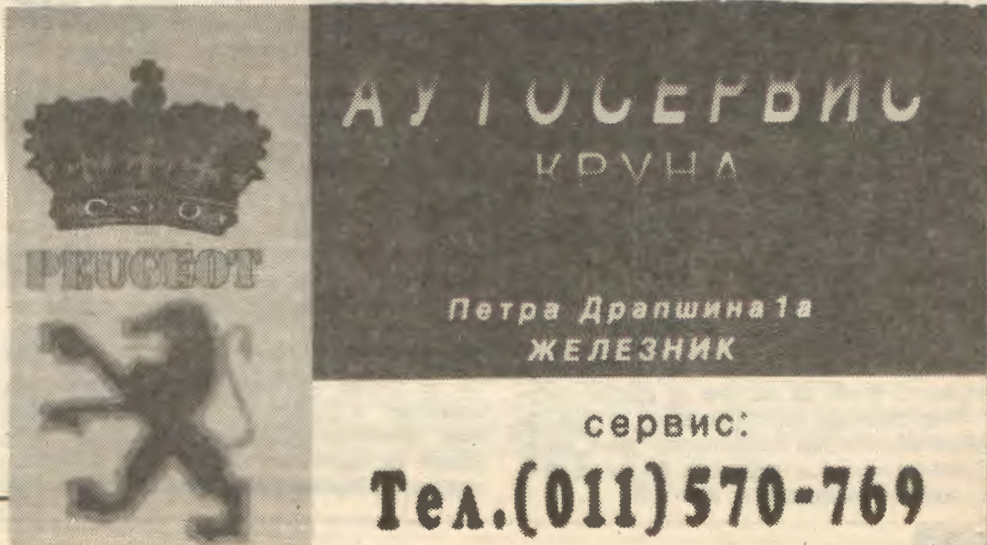
Један од најопаснијих адвоката провокатора је некадашњи судија Првог општинског суда у Београду, **Бранимир Гугла**. Он држи у шаци половину истражних судија Округног суда у Београду. Преко њега се завршавају главне финансијске трансакције, преко њега полиција вади своје доушнике, а притвара оне које треба да рекетира. Скоро све дежурне судије морају да клијентима, односно приведеним лицима, нуде адвоката Гугла као браниоца.

Настојећи, да колико толико сузбије праксу срамотења суда, председник Округног суда у Београду **Братимир Точанац** је направио списак адвоката (достављен и Адвокатској комори Београда), који по службеној дужности могу бранити окривљене на подручју Округног суда Београда. Судија Точанац је, на овај начин, желео да елиминира адвокату провокаторе, да могу да о државном трошку (јер их држава плаћа, уколико бране окривљеног по службеној дужности) продају своје клијенте.

За „хашке адвокату“ из Београда живо се, ових дана, интересују амбасаде западноевропских земаља, помно проучавајући рад „Јустичијних ученика“, да у Хагу, на време, спрече њихову полицијску активност.

У редовима Основне адвокатске коморе у Београду има неколико десетина доктора правних наука, врских стручњака за кривично право који говоре и по неколико светских језика. Они нису у списку бранилаца за Хаг, јер нису спремни да врше полицијску и иследничку, уместо бранилачке дужности. Они су, истина, далеко од очију партије на власти, јер нису њени следбеници. Партија и тајна полиција награђују, само своје сараднике, са потписаном изјавом о сарадњи. Стручњаци за језике из СДБ Србије интензивно раде на „језичком усавршавању“ својих сарадника, будућих бранилаца ратних злочинаца (или њихових убица) пред Међународним судом у Хагу.

Шта на крају поручити грађанима, којима је потребан правни савет или помоћ у остваривању права пред судом: Чувајте се (неких) адвоката!

АУГУСЕРВИС
КРУНА

Петра Драпшина 1а
ЖЕЛЕЗНИК

сервис:

Тел. (011) 570-769

ГОДИНА МИРА И СРПСКО-СРПСКОГ РАЗЛАЗА

ПУТЕР ОД КИКИРИКИЈА

Током 1993. године Слободан Милошевић темељно учи из психологије и дипломатије како је „грожђе кисело“ а „лимун сладак“. Како су његови државни пројекти копнили, тако је постајао сусретљивији, а повремено реторички излети у смислу „Србија се сагињати неће“, као и да српском народу власт неће бирати „ни Немци, ни Американци, ни Енглези“, у домаћој јавности још схватани као „Оченаш“, код странаца су примани тек као обол „несташној прошлости“. Тако је прошло и ударање пацки Европској заједници као кривцу за рат на Балкану, уприличено на наставку Женејске конференције крајем новембра 1993. године, којим је Милошевић утирао пут још једној изборној победи. Париски „Монд“ написао је тада како је то „пун погодак председника Србије три недеље пре избора у земљи“, док је, сад већ добар зналац овадашњих нарави, лорд Овен, натукнуо како на оваква **кочоперења** не даје ни пет пара јер му је познато да српски председник једно говори јавно, а сасвим друго се од њега може чути у четири ока.

Говорење на два канала (за спољну и унутрашњу употребу), док се велики национални планови не угурају у могуће (дакле, мале) оквири, остаће до дана данашњег једна од његових одлика, што процесу припитомљавања (прво председника, а онда и читавог српског јавног мњења) код страних миротвораца добија заслужени респект. У пракси то значи — Милошевића треба нагазити максимално, а то што ће он повремено говорити о злим силама, заверама, српском достојанству и непоколебљивости — нека му буде.

МАХАЊЕ МАСЛИНОВОМ ГРАНЧИЦОМ

Оправши руке у Женеви од рата, Милошевић засукује рукаве и лаћа се мира. Средином децембра виђа се са Карацићем и Крајишником, који се (у чврстом братском загрљају) слажу са њим да су „Створени сви услови за потписивање мировног плана за БиХ“. Штимање мира у Босни настављају неки дан касније са њим Овен и Столтенберг, да би истог дана са његовим благословом, Карацић, Крајишник и Кољевић с једне, и Хрвоје Шаринић и Акмачић с друге стране, имали поподневну свансу о територијалним разграничењима.

У време када је већ сасвим јасно да на изборима у децембру 1993. године социјалисти неће досећи апсолутну већину, Милошевић у Бриселу каже: „Рат у Босни и Херцеговини треба да престане **одмах**“. Нагласивши како је српска страна учинила максималан напор који би задовољио све до сада дефинисане критеријуме за постизање мира, а да територијална корекција треба да настане на основи међусобних договора заинтересованих страна, он тоном шахисте чији пешак постаје дама, каже: „Предлог се налази пред вама. Ви сте на потезу, господо министри!“

Од момента када је предизборни наступ у Женеви оцењен као „кочоперење“ (Овен), па до тврдње истог лорда да је квалитет шаргарепе за Милошевића видно побољшан, Србија и светски преговарачи постали су богатији за још једну, рекли бисмо блокадерску мировну политику која ових дана улази у завршницу

Пише: Ружица
РАНИТОВИЋ — ЈОВИЋ

Милошевићевим махањем маслиновом гранчицом по Бриселу и Женеви, пошто су Срби прокрчили свој „катастарски део“ БиХ (и нешто приде), дат је знак за почетак „пијачне фазе“ овадашњег мировног процеса. Идеали (Запада — јединствена БиХ, босанских Срба — призната РС која је прогутала готово читаву БиХ) су почели да бледе, а на њихово место су дошле бројке. Милошевић у разговору са Овеном и Столтенбергом нуди Муслиманима 33 посто територије, и — квит! Толико што се великодушности тиче. У то време, бар кад је Србија у питању, нестаје опасност од војне интервенције, и осећа се извесно опуштање. На својој првој политичкој турнеји по Источној Европи и Русији средином јануара 1994. године, Бил Клинтон изјавио је ТВ станици Еј-Би-Си да сумња да било каква спољна интервенција може да донесе мир у Босни, наглашавајући да треба предузети све што је могуће да би се очувао доток хуманитарне помоћи, заштитили неки од аеродрома, и спроводио „ембарго против Срба“.

Схватајући добро да то што му бомбе баш не висе над главом, још не значи ништа, те да му је Босна и даље кост у грлу, Милошевић хита у Женеви. То што је баш авиону „Фалкон 50“, којим се он довезао на аеродром Коантрон 18. јануара пукла гума на точку — није слутило на добро. Муслиманска страна је одбила трговину — 33 посто је није импресионирао. Силајичић нуди уступак са своје стране — три етничке републике повезане у Унију. Како је, пак, Милошевићу оно била последња понуда, он изјављује да је степен сагласности са Муслиманима „скроман“ и окреће се Хрватима, са којима има „идентичан приступ решавању кризе“. Потписује се заједничка декларација на основу споразума Милошевић — Туђман, као почетак

„нормализације односа“, који најављује и отварање представништава двеју влада у Београду и Загребу. На новинарско питање да ли је овом декларацијом де факто признао и Хрватску у постојећим границама, Милошевић галантно одговара да је то питање „у проблему који могу решити две стране — Хрватска и Крајина“. Да ипак српско-хрватска женејска романса није остала без последица видљиво је ових дана — српском председнику све више расте стомак. На страну што је страна штампа тих дана брујала како Срби и Хрвати „раде то“ преко оног трећег — на Изетбеговића се врши притисак да прихвати мировни план.

ХРВАТСКО — МУСЛИМАНСКИ СПОРАЗУМ

Под утиском масакра на сарајевској пијаци Маркале (погинуло 68 људи, све се десило под до краја неразјашњеним околностима), Савет НАТО-а даје Србима ултиматум 9. фебруара (под претњом бомбардовањем) да повуку тешко наоружање око Сарајева. Из Београда Карацићу, такође поручује да је цена опсаде Сарајева превисока. Након повлачења српске артиљерије око Сарајева, средином фебруара у Београд долази Каролос Папуљас, у својству председавајућег Савета министара ЕУ, и сугерише Милошевићу „Притисак на све зарађене стране да прихвате европски мировни план“.

Крајем фебруара Јасуши Акаши, специјални изасланик Генералног секретара УН, и генерал Жан Кот командант мировних снага у бившој Југославији, разговарају са Милошевићем „срдечно и отворено“. Акаши је „охрабрен спремношћу председника Милошевића да подржи УН и УНПРОФОР у њиховој мисији“. Оценивши овај сусрет као „користан“ јалански дипломата је касније напоменуо како је било речи и о отварању аеродрома код Тузле, који ће се, са његовим гаранцијама, користити искључиво у хуманитарне сврхе. За трагедију на Маркалама специјална комисија УН је утврдила да је пројектил могао да буде испалењен и са српских и са муслиманских положаја, рекао је. Ступивши на ово радно место у УН са репутацијом успешног преговарача из мировне операције у Камбоџи, сталожени Јапанац показује, ето, на делу, како се демантира српска паклена машина — опрезно, уз промишљен редослед потеза.

Упркос свој нетрпељивости, опрезни су и Американци. Тако, непосредно после потписивања споразума о муслиманско-хрватској федерацији у БиХ, почетком марта, у својству специјалног изасланика америчког председника у Београду долази Чарлс Редман „да би био сигуран да ће председник Милошевић разумети оно што сада чинимо у муслиманско-хрватском договору“. Редман верује да ће Милошевић бити „веома активан“ у другој фази мировног процеса. Уз видљив отклон у односу на раније америчке позиције, емисар Била Клинтона

Нападан али упоран: Јасуши Акаши

наглашава да су у даљим преговарачким напорима битни мир у Босни и стабилност у региону. Споразумом у Вашингтону Американци смирују муслиманско-хрватске сукобе у Централној Босни, и спречавају да Срби и Хрвати нешто заједнички пораде против Муслимана, допуштајући да и Срби остану у комбинацији. Редман каже како прокламованом федерацијом у Босни (и каснијом конфедерацијом са Хрватском) покушава да се пронађе „нешто што је прихватљиво за Муслимане, али и нешто што ће преговором привући и босанске Србе“. Задуго ту ће остати недоречена могућност конфедерације РС са Србијом, али оно што је тренутно Милошевићу важно (и добро) јесте да је оверена подела БиХ (кажу договорена одраније са Хрватима) против које он нема ништа против. Далаче. Он Редману зато јасно каже: „Хрватско-муслимански споразум је унутрашње питање и нема разлога да га било ко оспорава, све док он не погађа интересе српске стране“.

ЧУВЕНИХ „ХИЉАДУ ГОДИНА ПОД САНКЦИЈАМА“

Ствари иду у добром смеру, па и Каролос Папуљас, неки дан касније, после разговора са српским председником (у време док је бомбардовање српских положаја око Сарајева још „у игри“) изјављује како му се чини да ће се

својим колегама у ЕУ „вратити са многим лепим порукама“. Мировни план ЕУ остаје на снази, каже грчки министар, и додаје да је „питање скидања санкција веома значајно“. Дакле, добрима (с ове стране Дрине) награда, лошима (с оне стране) — казна. Шта то може да значи, предочили су Милошевићу крајем марта командант УНПРОФОР-а генерал Бертран де Лапрел и новоименовани шеф цивилног сектора УНПРОФОР-а Серж Виер де Мол. Де Лапрел му је јасно изнео принципе којих се снаге УН придржавају у свом деловању, међу којима су: непристрасност, одлучност (сва расположива средства), безбедност (припадника УН и локалног становништва), слобода акције и кретања...

„Да „сва расположива средства“ о којима је Де Лапрел говорио значе и „коришћење ваздушне подршке авиона НАТО-а“, било је јасно почетком априла када су снаге УН бомбардовале српске положаје око Горажда, јер ови, упркос упозорењима нису престали са нападима на град. УН су бомбардовањем српских положаја око Горажда напустиле принципе непристрасности и стале отворено на страну Муслимана“, прекорио је средином априла своје госте Акашија и Де Лапрела председник Србије. Једини излаз, по његовом мишљењу је прекид свих непријатељстава, и у тим условима — нови преговори, али без предрасуда, све под условом да се скину санкције СРЈ. Акаши се са

прекидом непријатељстава сложио, али санкције — није помињао. Зграду Председништва напустио је добро расположен, претходно гекавши како цени „Милошевићево разумевање сложености и хитности овог питања“. Разговоре су на пристojној удаљености пратили — Никола Кољевић, Момчило Крајишник, Момир Булатовић и начелник Генералштаба Момчило Перишић. Већ сутрадан, са српским председником погледе размењују господи Овен и Столтенберг, и он им (уз пребацивања за ваздушне ударе НАТО-а), даје до знања да ће исход разговора зависити од њиховог напуштања дискриминаторске праксе према Србима. Почетком маја Милошевић Дагласу Хогу, државном министру у британском Форин Офису, каже да нема реалних изгледа да међународна заједница одигра позитивну улогу, док се не суочи са истином, док Србију осуђује за агресију (подстичући фундаментализам) и док спроводи санкције. Премда му ове последње, заправо и не сметају много — српски председник је опет у инацијској фази, па се у фамозном интервјуу листу „Венити фер“ јучи: „За хиљаду година би санкције могле да делују. Али пар година... То није ништа!“

ТОПЉЕЊЕ ОД МИЛИНЕ

Средином маја у Женеви се потписује споразум о Бошњачко-хрватској федерацији и тиме озваничује подела БиХ у односу 51:49, чиме на сцену ступа Контакт-група састављена од представника Русије, САД, Велике Британије, Француске и Немачке. Милошевић притиска Карацића да пристане на понуђених 49 посто територије БиХ, а средином маја долазе му у (сад већ редовну) посету Овен и Столтенберг. Дају му на знање да је његово прихватање мапа неспорно, али да се чека да се о њима изјасне и босански Срби. Већ након повлачења босанских Срба иза договорених линија — почиње попуштање санкција. У очекивању повољног расплета, европски посредници фотографишу се са Милошевићем — радрагани. На виђењу крајем јуна, српски председник им изражава своје очекивање да је међународна заједница прошла фазу једностраног прилаза кризи у бившој Југославији. Тих дана у гостима му је и Антонио Мартино, министар иностраних послова Италије, који дели његово мишљење о потреби целовитог мировног плана, базираним на принципима равноправности.

Све израженији европски став „шта је било — било је, сад терамо нови круг“, у Америци се још тешко прима. Тако, бивши амерички амбасадор у Београду, Ворен Зимерман, у интервјуу једном нашем недељнику каже: „У Босни постоји агресор и постоји жртва“. Теза да сви Срби треба да живе у једној држави за њега је провокативна и сматра да јој је било суђено да дестабилизује друге крајеве земље. „Веома дуго живим у уверењу да су бит проблема српске претензије, онакве како их је господин Милошевић формулисао“, додаје он. Као представници прагматичне европске струје, а извлачећи своју дипломатију из сенке кад је реч о распетљавању балканског чвора, у Београд средином јула долазе Даглас Херд и Алан Жиле, британски и француски министар спољних послова. Уз признање равноправности свих страна, и поштовање прекида непријатељстава, они Милошевићу нуде престанак економских санкција успостављањем стабилног мира, као и уважавање реалности постојања Хрватско-муслиманске федерације на једној, и Републике Српске, на другој страни, а питање њиховог односа нека буде ствар воље народа који у

њима живе. И док се у Београду топе од милионе, британски и француски министар тих дана на Палама прете да ће последице непотписивања мировног плана Контакт група бити озбиљне. Дефинитивно је јасно да Срби из Босне и Срби из Србије нису више исто. Скупштина на Палама одбија план Контакт-групе, а Милошевић 4. августа коментарише у „Политици“ то као „одбијање мира у часу кад им је призната РС на половини територије бивше БиХ, и када се прихватањем мира скидају санкције онима без којих не би постојали“. И ту се Слободан, спирајући са себе кривицу, огледа у Радовану: „Српски народ у РС доводи се у положај да животима својих најбољих синова, који се херојски боре, плаћа сулуде политичке амбиције и похлепу свог руководства — а они који стварно одлучују немају синове на фронту“. Београд се са Палама ни раније није баш добро слагао, сугерише „председник свих Срба“ („Безброј пута до сад дали су нам разлоге да прекинемо сваку везу са њима“), одавде су их увек паметно саветовали, али цабе — кад ови „ниједну дату реч нису одржали“.

УСПОСТАВЉАЊЕ ОДНОСА КНИН — ЗАГРЕБ

На Дрину је стављена рампа, било је само питање дана када ће доћи и страни посматрачи. Током лета Милошевићу гости из иностранства не долазе — чекају да мало поспреми по кући. Почетком септембра, лорд Овен у италијанском граду Чернобиу изјављује (како је пренео Ројтер): „Мислим да смо направили неопростиву грешку у мају 1993. године, јер Милошевићу нисмо пружили већу подршку, када је, додуше прилично лако, наговестио могућност затварања границе (према Босни). Надам се да смо из тога извукли поуку, и да ћемо сада када су Срби подељени у вези са мировним планом, те разлике и запечатити“. Због свог става према рату у Босни Србија заслужује награду, додаје лорд, и наглашава: „Увек сам сматрао да треба нудити и штап и шаргарепу, и у питању је само тајминг, и врста шаргарепе која се нуди“. Овен том приликом најављује отварање ауто-пута Београд-Загреб, и противи се залагању Била Клинтона да се укине ембарго на оружје за босанске Муслимане. После петљавине око страних посматрача током септембра, они под руководством шведског пуковника Бо Пелнаса долазе на Дрину. да би на основу њихових извештаја Савет безбедности донео резолуцију о привременој суспензији санкција према СРЈ у области ваздушног саобраћаја, спорта и културе. Крајем месеца у Београд долазе Овен и Столтенберг, да би са Милошевићем разговарали о обустави рата у Босни, могућем признавању БиХ, и посебно о дијалогу Београд-Загреб, односно Книн-Загреб.

Добри односи на релацији Београд-Загреб основа су стабилности у региону, сматра лорд Овен па на следећем састанку са Милошевићем средином октобра (на који Столтенберг и он долазе из Загреба) нуди проширење рада Контакт-групе, која се искључиво бавила босанском кризом, на збивања у Хрватској. Како су то за српског председника све сами крупни залагају, Овен не заборавља своју шаргарепу — укидање санкција, наглашавају обојица посредника, треба убрзати.

У другој половини октобра док Милошевић кочи уједињење крајишких Срба са РС (неутралишући присталице оваквог чина), Франо Туђман озбиљно разматра његове наговештаје нормализације на Балкану. Крајем месеца српски председник у разговору са Овеном и Столтенбергом износи очекивања српске стране у

погледу равноправности у мировном процесу, као и наставка преговора Книн-Загреб. Са хрватске стране, пак, на потоњим разговорима копредседника са Туђманом, наглашава се да се о Крајини може разговарати само на бази хрватског Устава и Резолуције УН, посебно 947. Овен разговоре оцењује као „корак напред у односима Београд-Загреб“, и наглашава да Милошевић неће признати Хрватску све док се не реши питање положаја Срба у њој. Лорд који је на одређени начин постао доктор за Слободана Милошевића, у складу са својим ранијим ставом да сад кад је коначно припитомљен, овога не треба превише бламирати пред домаћом јавношћу, наглашава при том да Милошевић неће изневерити крајишке Србе.

Крај октобра и почетак новембра обележавају наизменични боравци Овена и Столтенберга у Београду и Загребу, где се разговара о нормализацији економских односа између Книна и Загреба, као и потреби обнављања директних односа између Србије и Хрватске. Загреб инсистира на реинтеграцији Хрватске, чему се Книн противи, док је Београд у свему суздржан.

ФРАНЦУСКО-БРИТАНСКИ МИРОВНИ ДВОЈАК

После кризе настале бомбардовањем аеродрома Удбине 22. новембра, Јасуши Акаши разговара телефоном са Миланом Мартићем (који је био „веома љут“), а сутрадан се, ради смиривања напетости, састаје у Београду са Милошевићем и крајинским председником. „Бомбардовање Удбина је тежак ударац мировним напорима и подстицај снагама рата“, рекао је Милошевић, али није даље око тога дизао прашину. Нагласио је да његови саговорници треба да учине све што доприноси попуштању затегнутости, као и да уз непосредно ангажовање мисије господина Акашија и компетентних инстанци у Книну и Загребу, треба обезбедити стриктно поштовање споразума о прекиду ватре од 29. марта, као и нормализацију економских односа, која подразумева и — водоснабдевање, електричну енергију, нафтовод, отварање ауто-пута...

Крајем новембра са српским председником разговарају чланови Контакт-групе — пре свега о реafirмацији мировног процеса и заустављању ескалације рата у БиХ. Слажу се да треба покренути прекид непријатељстава на територији БиХ, као и да Контакт-група треба да развије елементе свог мировног плана, који се односе на уставно уређење и билатералне преговоре о коначном територијалном разграничењу, као и да прецизира своје обавезе кад је у питању укидање економских санкција против СРЈ.

На трагу јулских разговора са Милошевићем, а у складу са одлучним противљењем Француске и Енглеске америчким идејама везаним за Босну, почетком децембра у Београд долазе Алан Жипе и Даглас Херд. У вишечасовном сусрету (атмосфера отворености и разумевања) са Милошевићем, они истичу значај принципијелне политике (у октобру Жипе се залагао за равноправан третман зараћених страна), и у третирању мировног плана Контакт-групе праве одлучни корак у сусрет српској страни. Тако се са својим саговорником, француски и енглески министар слажу да је овај план само основа за финалне преговоре о територијалном подешавању и разграничењу, што укључује могућност територијалних размена у складу са њиховим билатералним договорима. Осим тога, министри наглашавају позитиван

став међународне заједнице у погледу једнаког права муслиманско-хрватске федерације, као и РС, да ступе у конфедерацију са Хрватском, односно Србијом. Жипе и Херд се, такође, залажу и за равноправан положај СРЈ у међународним организацијама и удружењима.

Овакав искорак француског и британског дипломате у комуникацији са српском страном, изазива талас негодовања у међународној јавности. „Та слика... немоћне демократије која се супротставља бруталној сили копија је једног другог тужног скупа у Минхену 1938. године, кад су Даладе и Чембрлен, представљајући западне демократије дошли да Хитлеру предају смотру Чехословачку“, написао је тим поводом комуниста „Монда“. Алан Жипе је љутито одговорио у једном ТВ интервјуу: „Ја ћу радије ићи у Београд, Будимпешту и другде да покушам да покренем ствари и убедим различите стране, него да седим у Паризу пишући чланке пуне страсти који не воде никуда“. Изнервиран, министар је додао и ово: „Историја ће рећи ко је био одважан, а ко је демагог у целом овом случају“.

Гурајући мировни процес у Хрватској, Милошевић 8. децембра спонзорише договоре о сарадњи између представника УН (Акаши и Де Лапвел) и крајинских власти (Мартић и Микељић). Током разговора Милошевић истиче да снаге УН и Акаши лично имају подршку СРЈ у остваривању своје мисије. Акаши је задовољан договором о слободном и неограниченом пролазу конвоја УНПРОФОР-а и високог комесаријата УН за избеглице кроз територију Српске Крајине. Мартић је мање оптимистички расположен истичући да се споразум о прекиду ватре не поштује, и да хрватске снаге нападају српска села у пограничним подручјима. Док се то не реши, сматра он, не може се говорити о — водоводу, струји или нафтоводу.

КАРТЕРОВА МИСИЈА

Уз гаранцију пуне безбедности од стране Јасуши Акашија, са патролама и контролним пунктовима, 21. децембра отворен је ауто-пут Београд-Загреб.

То је време када учествујући у мировном процесу, на Палама, у Сарајеву и Београду борави бивши амерички председник Џими Картер. Околности у којима га је позвао да посредује у спровођењу његовог мировног плана за Босну, нису нимало ишле на руку Радовану Караџићу. Од одбијања плана Контакт групе, за међународну јавност он је у дубоком забору, и док на Милошевићевом канаету гужва не престаје, њега нико ништа не пита, премда се о његовој глави ради. Уцењивање Милошевића коридором није му много помогло, на фронту ствари нису биле најбоље (напредовање Армије БиХ), а братска изолација почела је да показује ефекте: недостатак горива, муниције, резервних делова, па и људи — ако се узме у обзир опсег територије — 1700 километара дугачка линија додире.

Паљанска иницијатива изазвала је праву пометњу међу учесницима мировног процеса на ју-простору. Картера је у САД испратила скелса у погледу успешности његове мисије, европске дипломате су сумњичаво вртеле главом, а представници власти у Србији дочекали су овај потез са леденом игнорацијом. Слободан Милошевић је кренуо у френетичну дипломатску активност — за два дана разговарао је са Овеном и Столтенбергом, представницима Контакт-групе, и званично посетио Грчку. Исфрустираност српског председника тих дана објаснила је „Политика“: „На међународном плану

увођење Картера у игру, значи покушај избацивања из игре Београда, а у крајњој линији увођење Караџића у позицију у којој је до сада био Слободан Милошевић.

У Атини Милошевић је урадио оно што иначе ради када не зна шта да ради — понудио је Грцима конфедерацију. Председник Константи Караманлис одговорио је да је „конфедерација нереална и потенцијално опасна“. Премијер Паландреу му је зато стављао хладне облоге — јавно (у име све дванаесторице чланова ЕУ) одао му је признање као човеку који „у овом тренутку има најзначајнију улогу у успостављању мира у региону“.

Z-4 ИЛИ ТРИ-ЧЕТИРИ?

Пошто се вратио из Атине, Милошевићу се развила магла пред очима, па је за Картера изјавио: „Мој черсти утисак је да је председник Картер овде са једним јединим циљем — да искрено допринесе миру“. Караџићевог посредника је још на Си-Ен-Ену назвао јединим Американцем, који је правилно разумео ситуацију у бившој Југославији.

Сусрет Картер-Милошевић 20. децембра протекао је у срдочној атмосфери. Милошевић је рекао да Србија пружа подршку мировном плану Контакт-групе, напоменуо да санкције треба да буду уклоњене и обратио пажњу на важност учешћа СРЈ у међународним организацијама. Картер је рекао: „Добро је вратити се у Београд после 14 година“. У БиХ је постигнут споразум, и он се нада да ће ускоро (у року од 72 сата) наступити прекид ватре и потпуно дезангажовање војних снага (у трајању од четири месеца) што ће омогућити даље преговоре у доброј вољи и на основама плана Контакт-групе.

Посете и све срдачније разговоре са Милошевићем наставили су наизменично Акаши, Овен и Столтенберг, чланови Контакт-групе и пошто смо у Нову годину ушли „са много разлога за оптимизам“, како нам је у новогодишњој поруци саветовао Председник.

29. јануара светло дана угледао је план групе Z-4 — (амбасадори САД и Русије у Хрватској и двојица заменика копредседника конференције о бившој Југославији) који у Хрватској покушава да помири две сасвим супротстављене опције — нуди аутономију Србима на просторима где су већина, и територијални интегритет Хрватској. Милан Мартић одбио је план „на невиђено“, док је група Z-4 у покушају да са његовим садржајем упозна председника Србије, одбијена без икаквих протоколних формалности.

Провлачећи се понекад и кроз иглене уши светске дипломатије, Милошевић је остао „незаобилазан фактор“ мировног процеса. Актуелним преговарачким прегнућима мировни посленици нуде му укидање санкција (привремено, трајно?) за признавање Хрватске и Босне и Херцеговине у постојећим границама. Аналитичари политичких прилика кажу да је пазар извештан, у питању је само цена.

У (не)вештом баратању њиме западни дипломати плету на овим просторима нову политичку стварност, из које изнова ничу питања на која никада нећемо добити одговор. Једно од њих је — шта би било да се нису умешали Руси?

**У следећем броју:
„Чији су наши Руси?“**

РУСКО АМЕРИКАНСКО СРПСКА БАНКА

РАС БАНКА АД.

Београд Српских владара 24/2

тел: 688-805, 683-979

факс: 682-809

РЕШЕЊЕ ЗА ЈУГО-ЋОРСОКАК

ЈЕДИНИ ИЗЛАЗ — ЕВРОПА

Међународна заједница нашла се у чудној ситуацији: све је ставила на карту Слободана Милошевића, иако добро зна да је с њим тешко изаћи на крај. Али, такође зна да он једини нешто може учинити. А он не чини ништа, „тврди пазар“ и одуговлачи, па се све врти у круг из којег, чини се, нема излаза.

„Грозничаво трагање Запада за миром сада је преусмерено на председника Србије Слободана Милошевића — пише „Њујорк тајмс“ — сместивши на возачево седиште човека који нам је донео етничко чишћење и који, чак и сада, уништава последње независне медије у Србији. Западњаци, а очигледно и Босанци и Хрвати, убедили су себе да ће он донети мир у Босни, да ће донети стабилност у делу Хрватске под српском контролом који се зове Крајина, након што оду припадници мировних снага УН, и ослободити Америку њеног празног (па стога и заборављеног) обећања да ће послати 20 до 25 хиљада војника у Босну да реализују договорено решење.

Они сматрају да је Милошевић спреман на споразум зато што је уморан од рата, што жели да се усредсреди на привреду и да је можда спреман да призна Босну и Хрватску у постојећим границама у замену за суспензију трговинских санкција против Србије. Велики је ризик мислити да ће се он држати било каквог договора...

ПОЛИТИЧКИ ПОКЕРАШ

Франкфуртски лист „Ханделсблат“ истиче да је Милошевић „још једном демонстрирао да је мајсторски играч политичког покера“, а да се утолико највишијом показала Контакт-група. Истрајавање Загреба на захтеву да се мировне снаге УН повуку из Хрватске, лист оцењује као „писмено одобрење Србима да на свој начин успешно окончају агресију“ и да ће због тога УН морати да се умешају. „У супротном, једно сада још регионално ратно подручје, прерашће у поље великог сукоба, који ће, у догледној будућности, бити немогуће смирити. А и тада само по цену Велике Србије, о којој Милошевић, као и пре, сања“.

Париски „Монд“ оптужује Андреја Козирева за дволичност и минирање договора у оквиру Контакт-групе. Лист сматра да је Козирев „подстицао Милошевића да подигне улог“, односно да захтева више него што му је понуђено, уз пуно руско учешће. Тиме се шеф руске дипломатије, наглашава „Монд“, „на изврстан начин показао већим ројалистом од краља Милошевића, који се досад устручавао да се изјасни о западним предлозима“. И закључује да је пут ка миру на Балкану значајно сужен „проруском демагогијом Москве“, с једне стране, а и „начином на који амерички републиканци мисле да зараде поене испоручујући Босанцима оружје“, с друге стране.

Лондонски „Вор рипорт“ такође сматра да се „већ дуже време, сви политички и дипло-

„Вор рипорт“ сматра да све југо-државе треба примити у Европску заједницу, чиме би се питање граница релативизовало и избилли из руку аргументи националиста и ратних хушача

Пише: Никола БУРЗАН

матски напори налазе у потпуном ћорсокаку, а чини се да ће се крајње цинични сценарио из последње три године наставити током читаве 1995. и касније“. Његове прогнозе су крајње суморне: „Можемо очекивати нови рат, геноцидно „етничко чишћење“ у Босни, уз још хиљаде претежно цивилних жртава, као и паралелне „мировне“ преговоре са господарима рата“.

Има ли излаза? Једини је — „ако је уопште могуће — уколико ЕУ суштински промени своју политику. Основа за такву промену било би јавно признање да је првобитно признавање бивших југословенских република створило проблем који нису успела да реше сва политичка, дипломатска и војна средства која су досад опробана“.

Па ипак, наставља „Вор рипорт“, „трајно решење ће бити могуће ако не само Босни и Хрватској, већ и Србима у Босни и Хрватској, а да не помињемо у самој Србији, буде понуђена политичка и економска алтернатива која ће

планове о стварању велике Србије и о наставку рата учинити непривлачним за све грађане свих ових држава. Тек тада ће почети да се осипа политичка подршка коју данас уживају националистички лидери и њихове политике.

Такво решење би подразумевало да се Хрватској, Босни, Србији/Црној Гори, Словенији и Македонији понуди чланство у ЕУ — под два услова: прво, враћање свих територија, кућа и имовине који су одузети од јуна 1991. го-

дине употребом војне силе или етничким чишћењем, чиме би се обезбедио повратак свих избеглица и расељених лица и поновна изградња мултиетничког друштва у свакој од ових држава; и друго, наставак суђења за ратне злочине на Међународном трибуналу у Хагу и на националним судовима. Понуда за чланство у ЕУ требало би да садржи и „Маршалов план“ за обнову ратом уништених региона.

СТРАХ ОД ЕВРОПЕ

Ако би Србија, Хрватска и Босна постале чланице ЕУ, њихове границе би постале исто тако небитне као што су то данас границе између Белгије, Холандије и Немачке. Људима у економски, политички и морално пропалој Србији, чланство у ЕУ понудило би алтернативу коју Милошевићев режим не би могао да им пружи ни под којим условима — чак ни после потпуног укидања санкција УН...

Пријем бивших југословенских република у ЕУ несумњиво би, у краткорочном периоду, много коштао пореске обвезнике садашњих чланица ЕУ. Међутим, било би врло кратковидо ако би се та чињеница искористила као разлог да се овим земљама ускрати чланство. Наставак садашње политике ЕУ за још годину дана или више, дугорочно гледано, показао би се као много скупљи и у финансијском и у политичком погледу — закључује „Вор рипорт“.

Идеја, у сваком случају, није лоша, напротив. Али, више личи на лепо сан или утопију него на могућу стварност, на жалост. Пре свега што се садашњи овдашњи властодршци боље и сигурније осећају у својим феудима, него што би се сутра осећали на широким демократским просторима уједињене Европе.

Отправник послова америчке амбасаре у Београду г. Рудолф Перина сасвим тачно примећује: „Чаробне формуле не постоје. Политичке вође морају искрено да желе мир и да буду спремне на непријатне компромисе да би се до мира дошло. Али, ако лидери са ових простора не желе да праве компромисе у име мира, међународна заједница неће моћи да им помогне. Рат ће се наставити и доћи ће до нових жртава међу невиним цивилима и онима који буду приморани да се боре у рату. А после тога, компромиси ће ипак морати да се праве...“

Одлуком Управног одбора ЈП „Пословни простор општине Стари град“ од 26. 7. 1993. Књижевно-уметничкој издавачкој задрузи „Стилос“ из Београда додељен је пословни простор у Чика-Љубиној бр. 10, за обављање делатности књижаре-галерије, корисне површине 91 квм. У одлуци се каже и то да се закупнина утврђује у четвороструком износу закупнине предвиђене Ценовником за одређену зону и делатност.

Услови прописани овом одлуком поштовани су до смрти једног од оснивача и власника КУИЗ „Стилос“, Слободана Станишића. Угледни издавач, међу пријатељима познат по надимку Гроф, преминуо је 11. фебруара 1994. године. Управљање књижаром-галеријом преузима радница „Стилоса“ Зорка Худичек позивајући се на ванбрачну везу са покојним Станишићем.

Међутим, Слободан Станишић је са својом првом супругом, Данком Курјак, имао малолетног сина, и она, разумљиво, предузима одређене кораке да би заштитила интересе детета, по закону наследника првог наследног реда.

На своје велико изненађење открива да је Зорка Худичек била бржа. У руке Данке Курјак доспева фалсификована умрлица Слободана Станишића, у којој се Зорка Худичек помиње као његова законита супруга Зорка Станишић Симић. Са тим фалсификованим документом Зорка Худичек је још увек неутврђеног дана (врло брзо после смрти С. Станишића) испразнила сеф бр. 556 у „Славија банци“. Данка Курјак долази до непобитног сазнања да је Зорка Худичек из личних ствари Слободана Станишића узела и 8000 ДЕМ готовог новца.

Серија кривотворстава наставља се фалсификовањем потписа бившег директора „Стилоса“ Весне Капуран на основу чега Зорка Худичек, без знања деоничара, себе унапређује 22. 2. 1994, у в.д. директора КУИЗ „Стилос“.

Двадесет осмог фебруара '94. З. Худичек закључује са ЈП „Пословни простор Стари град“ уговор о закупу просторија бр. 0074/0063. Уговор је закључен на период од десет година, а за разлику од претходног, овај предвиђа закупнину од свега 5,5 динара по метру — што износи укупно 500 нд. за 91 квадратни метар у ексклузивној градској зони (локал се налази на средокраћу између Трга републике и Кнез Михајлове). Занимљиво је да Управни одбор Јавног предузећа од свих докумената која су за склапање уговора неопходна уважава изгледа само женски шарм госпође Худичек.

За то време оснивачи задруге „Стилос“ оснивачка права преносе на Данку Курјак, па је она решењем Привредног суда у Београду од 18. 3. 1994. и уписана у судски регистар као директор и законски старатељ малолетног власника Марка Станишића. Са тако прибављеним овлашћењима Данка Курјак констатује да је Зорка Худичек у Служби за платни промет, филијала Стари град, успела да испразни активан рачун „Стилоса“ (јер је депоновала свој и сестрин потпис) остављајући симболичних 17 динара.

Ни остала имовина Слободана Станишића није била поштеђена. И поред тога што је после

1. НЕКАД

2. И САД

Курјак имала додатних мука и потезања „веза“ да би искључене телефоне повратила.

Зорка Худичек ни то није било довољно, па је слала „емисаре“ да поруче Данки Курјак да ће њу и њеног сина да „прогута мрак“, ако само покушају да се приближе „њеној“ (?) књижари-галерији. Да се уопште не шали, показала је спречавањем судског вештака да напише ствари које се налазе у књижари.

Ипак, Зорка Худичек, иако са квалификацијама свршеног основца, ни мало није наивна. Свесна неодрживости (и правне и фактичке) свога положаја, покушала је последњу „финту“ — књижари-галерија „Стилос“ се од пре неколико месеци зове „Гроф“. Наводно, из пијетета према Слободану Станишићу. Уствари, да се наслутити: у следећој етапи ова окретна „бизнисвумен“ би могла да се закуне да „Стилос“ никада није ни постојао.

Данки Курјак је преостало да сачека судски расплет (у споровима који се воде поднето је укупно пет кривичних пријава) као и одлуку привременог општинског већа којом би се поништио незаконит уговор између Зорке Худичек и смењених мешетара из „Пословног простора Старог града“.

НАДА

смрти власника општина Звездара запечатила породичну кућу у Будманијевој улици, Зорка Худичек проваљује и односи пола ствари. Демонтирала је и однела чак три бојлера! Данки Курјак, која је дошла са судским решењем у кућу свог сина, оставила је неплаћене рачуне — за струју 1500 и за телефон 500 динара. Онако успут, отишла је З. Худичек у ПТТ и одјавила две постојеће телефонске линије, па је Данка

Половином прошлог месеца Суботица је била домаћин гостима из пријатељске Низоземске (Холандије). Делегацију из иностранства примили су представници градских политичких организација — СПС, Савеза војвођанских Мађара и новоустановљене коалиције ГПС „Голубови Суботице“-Нова демократија. Сусрет није уприличен, како би се могло помислити, због унапређења голубарства, већ су

вођени разговори о пројекту оснивања амбасаде локалне демократије у Суботици, чији је иницијатор Савет безбедности из Стразбура.

Мучан утисак, који је оставила чињеница ускраћивања улазних виза СРЈ неколицини представника локалне самоуправе холандског града Тилбурга, отклонила је домаћица скупа, шеф суботичких социјалиста, Ана Прчић. Описујући своју политичку организацију, Прчићка је рекла да је СПС грађанска партија леве оријентације која се залаже за равноправност грађана, остварење социјалне правде и политику мира коју је, цитирамо, „живот наметнуо“. Завршавајући представљање своје странке у општини, позната суботичка новинарка је гостима из Холандије пожелела заиста неочекивану добродошлицу речима: „Надам се да ћемо се виђати и у бољим временима. Можда једног дана и у Хагу“.

Пошто је са ове две историјске реченице госпођа Прчић оживела већ угасле наде већине грађана СРЈ, велике су шансе да ће и бирачи других странака подржати несебично обећање српских социјалиста.

Национални консензус је, ето, веома лако постићи, само када се хоће.

ЈЕДИНСТВО

Акционо јединство политичких субјеката у Републици Српској Крајини од почетка српског самоорганизовања прате извесни неспоразуми. Прво је, давне деведест прве, Милан Бабић, градоначелник Книна, снагом чепобитних аргумената са лидерског места уклонио др Јована Рашковића. Харизматични професор није најбоље разумео сложене процесе осамостаљивања Срба у Хрватској, па је морао да препусти своје место перспективнијем Бабићу.

Онда је, због несналажења у односима са србијанским председником, и Бабић морао да оде. Пошто се брзоплето узјогунио морали су и кроз шаке да га пропусте.

Ни његов наследник, Горан Хаџић, није ништа славније прошао. Док им је ваљао, равноту није било, да би се на крају испоставило да се за једног председника исувише колеба између породичних и националних интереса.

Када је за председника РСК изабран Миле Мартић у Србији су одахнули. Још када је на

место премијера постављен Борислав Микелић, повереник СК-ПЈ за РСК, многи су поверовали да је кадровским мукама младе српске државе дошао крај.

Али, нажалост, надјачале су лидерске амбиције и лична нетрпељивост. Мартић ће ових дана свој захтев Скупштини за разрешење Микелића образложити оценом да „влада у многим сегментима није одговорила постављеним задацима“. На шта ће му из Микелићевог кабинета бити одговорено, између осталог, да он (Мартић) својом иницијативом избегава одговорност за „самовољно спроведену мобилизацију којом је парализован привредни живот и закочени позитивни процеси у економском опоравку“.

Придржавајући се максиме „да Хрвати и Муслимани не постоје, требало би их измислити“, „српски патриоти“ су потпуно промашили тему. Хрвати и Муслимани им уопште нису потребни — имају себе саме.

КОНИ

Недавно обнављање рада Ротари клубова у Југославији добило је жељени публицитет. Јавност је детаљно упозната са принципима организовања и циљевима овог међународног буржоаског удружења. На челу београдских „ротаријанаца“ нашао се, како је том приликом речено, успешни бизнисмен Миша Давид.

Господин Давид је директор грађевинске фирме „Кони консалтинг“ из Београда. За разлику од претходног повода, овај „угледник слободне професије“ (што би била некаква дефиниција члана Ротари клуба) од пре неколико дана налази се сред једне непријатне комуналне афере, због које више није тако жељан медијске пажње.

Другог марта механизација „Кони консалтинг“ сравнила је са земљом зграду у Хиландарској улици број десет. Рушење је извршено и поред изричите забране комисије коју је упутила Грађевинска инспекција општине Стари град, изашле на лице места 1. 3. 1995. године.

Власник срушене дворичне зграде, позоришни режисер Кокан Младеновић у тренутку рушења није био у Београду. „Кућу у Хиландарској 10 купио сам прошле године. Будући да нисам правник, пре закључења купопродајног уговора консултовао сам адвоката Саву Анђелковића, који је увидом у документацију и провером у надлежним општинским службама утврдио да је читав посао, са правног становишта ваљан. „Кони консалтинг“, међутим,

тврди супротно и пошто је на поменутој локацији намеравао да подигне пословни објекат повели смо судски спор око утврђивања власништва. Одржано је једно рочиште, а наредно је било заказано за осми мај“ — прича Кокан Младеновић.

Миши Давиду, међутим, не одговара да чека окончање спора, јер како изјављује, „проћи ће му грађевинска сезона“. Последњег дана фебруара булдожер „Кони консалтинга“, тобоже случајно поткопава темељ куће Кокана Младеновића и један зид услед тога пуца. „Неимари“ зову општинску комисију, сугеришући да је сада кућа „склона паду“. Комисија утврђује стање и доноси поменути забрану наставка радова, до завршетка судског поступка. Важно је напоменути да „Кони“ има само грађевинску дозволу за припремне радове, а не и за градњу, па је цитирана бојазан г. Давида о пропуштању рокова неоснована, односно преурањења.

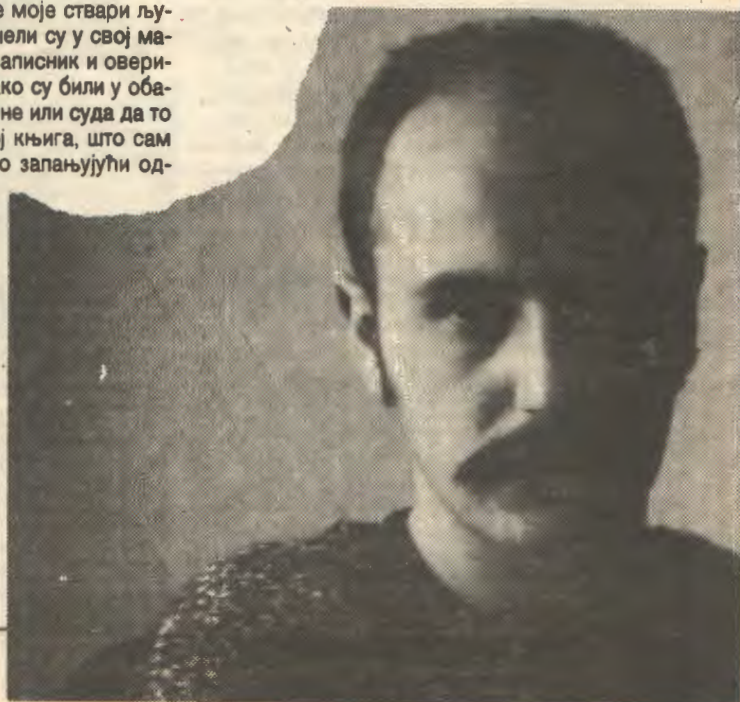
Игноришући одлуку општинске комисије „Кони“ наставља по своме, па Кокан Младеновић по повратку са пута на месту своје куће затиче само гомилу цигала. „Све моје ствари људи из „Кони консалтинга“ пренели су у свој магацин. Направили су интерни записник и оверили га печатом своје фирме, иако су били у обавези да позову неког из општине или суда да то учини. Недостаје ми већи број књига, што сам им и предочио, али сам добио запањујући од-

говор да се књиге не пописују!

Пошто је цела ствар обелодањена, „Кони консалтинг“ се сада нуди да ме обештети, обезбедиће ми наводно нужни смештај и сл. Мене њихов „крунски“ аргумент, да граде пословни објекат где ће квадратни метар коштасти између пет и седам хиљада марака, па су сваким даном закашњења на губитку — уопште не интересује. За рушење моје куће нико није имао одобрење и због тог вандалског чина поднећу кривичну пријаву“ — каже Младеновић.

Познати режисер, који је поставио на сцену београдских позоришта два актуелна хита („Развојни пут Боре Шнајдера“ у Народном позоришту и „Алан Форд“ у Театру Т) са правом се пита: шта би тек могао да очекује радник из Раковице, за чији се случај медији извесно не би толико интересовали?

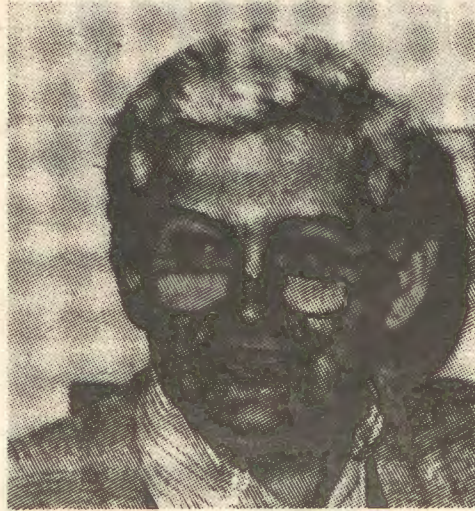
Узгред, и поносни чланови Ротари клуба (који у први план истичу част и хуманост) морали би да се замисле над „квалитетима“ свог „капитена“.

Недавно се у нашој земљи обрео стручњак Међународног музејског комитета Ханс Кристоф фон Имхоф. Хер фон Имхоф је стигао у Београд, Нови Сад и Вуковар трагом оптужби из Загреба да је од избијања рата са територије Хрватске у Србију однело 50 хиљада уметничких експоната. После обављених разговора, фон Имхоф је за АФП изјавио да су „српске власти изгледа направиле добар посао“. Мислећи при том на драгоцености које су спасене из Вуковара.

Том приликом, сазнали смо и за постојање Кризног штаба за спасавање уметничких предмета са ратом захваћених подручја, оперативног у Вуковару крајем 1991. године. У штабу се налазио и кустос Наодног музеја, Никола Кусовац, који данас демантује нека сведочења о организованој пљачки уметничког блага са „ослобођене територије“:

Дај Боже да је много више поплачкано, јер све вредности су увек негде регистроване и кад-тад се врате свом власнику. Али, на жалост, много више је страдало у ратном вихору, него што је било пљачки. У данима рата, на путу, рецимо, до Вуковара, који је на неких двадесетак километара од границе, путовало се по три или четири сата, јер су путнике на свака два километра заустављале патроле и претресале, често до голе коже. Није се могло изнети ништа са ратом захваћеног подручја уколико није постојао реверс или потврда о предмету који се износи. Ко је то онда тако масовно и органи-

зовано могао да пљачка? Куда је то могло онда да одлази? Према томе, све је то преувеличано...

Кустоса је, по свему судећи, после четири године почело да издаје памћење, чим је превидео структуру „ослободилаца Вуковара“ — а ко је осим њих могао да издаје „реверсе“ или врши ригорозне „контроле“?

Уколико би нас убедио у супротно, господин Кусовац заслужује титулу већег илузионисте и од самог Дејвида Коперфилда.

БАНКАРИ

Праву пометњу на светском тржишту новца изазвало је прошлонедельно спектакуларно банкротство британске банке „Браћа Беринг“. Коцкајући се на сингапурској берзи, дилер Ник Лисон је успео да „ојад“ своју банку за фантастичних 27 милијарди, или за милијарду више од укупне имовине те финансијске институције. Лисон је преко ноћи постао светска медијска звезда, са апитетом можда највећег пљачкаша банке у историји. Одбијајући овакве квалификације, дилер је у тренутку хапшења на франкфуртском аеродрому изјавио: „Да сам успео, био бих херој, а овако...“ Лисон је хтео да каже да је имао најбоље намере када је целокупни потенцијал банке уложио у јапанске деонице, верујући у њихов раст, а оне су, пак, појевтиниеле.

Афера је, за сада, окончана тако што је банка браће Беринг продата за једну фунту. Нови власник је тиме преузео обавезу покривања банчине дубиозе, као и обавеза према штедишама.

Инертност енглеског банкарског система скупо је коштала и штедише и националну економију, јер је фунта на рекордно ниској котацији. За разлику од америчких гледалаца, којима је посредством Си-Ен-Ен-а председник Србије препоручио наш модел здравственог и социјалног осигурања, гувернер Аврамовић би могао да притекне у помоћ поданицима британске круне (па и њој самој, јер је краљица била штедиша банке Беринг). Често су решења и најкомпликованијих економских ситуација она најједноставнија, то је наш гувернер у пракси

доказао: узмимо само за пример тзв. „стару девизну штедњу“ — годинама су економисти мазгали како да сачувају образ државе и банака да би дошао витални супердека и шапнуо им „еуреку“: девизе нису „потрошене“ него „уложене“.

А да и не говоримо каквим су се слабићима показали енглески банкарски, поклекнувши пред првом озбиљнијом препреком. Зар до њих није стигла планетарна слава наше „Дафимент банке“? Гвоздена леџа из Скобаља не само да не признаје банкрот као економску категорију, већ најављује нове уносне послове. „Шпанска палата“ на Славији вредеће, према речима новог директора „Дафимента“, Дејана Лучића, цигло милијарду марака.

Тек да нам није проклетих санкција, где ли би нам крај био?

Пред улазом у зграду у којој је становао, у Москви је убијен Владислав Листјев, један од најпопуларнијих водитеља и несубјени директор руске телевизије. Претпоставља се да је убиство повезано са крупним мафијашким бизнисом, односно интересима које је Листјев својим најављеним потезима угрозио. Чак је и Московљане, последњих година оуглале на праву ерупцију насиља у руској престоници, ово убиство шокирало. „Гласности“ да се поменути злочин расветли, а убице казне, придружио се и сам председник Руске Федерације Борис Јељцин. Да би отклонио сумњу у вербализам, по кратком поступку је разрешио дужности шефа московске полиције и јавног тужиоца, због моралне одговорности за хаос у главном граду.

Код нас је ситуација сасма (омиљени термин Душана Чукића) другачија. Између председника и полиције трају непомућени односи активне љубави, узајамног разумевања и поверења. Министарство унутрашњих послова никада не греша, а проценат решених криминалних случајева је у самом светском врху. Са своје стране, председник никада до сада није изразио сумњу у неко од полицијских саопштења. Због тога иста (саопштења) и јесу тако хладнокрвно и самоуверено срочена.

Једном саопштено код нас постаје и неопозиво. И поред нових налаза вештака које су ангажовали адвокат и породица трагично преминуле новинарке „Дуге“, Даде Вујасиновић, МУП и тужилаштво су се позвали на једно од програмских начела СПС — „немамо намеру ништа да мењамо“. Независни вештачи су, наиме, утврдили да је на месту где је пронађено бживотно тело Даде Вујасиновић било трагова крви две особе (један узорак је одговарао крвној групи покојнице).

Службена верзија, дакле, и даље гласи да је реч о класичном самоубиству. Штитећи углед службе и њених „експерата“, министру полиције није преостало друго него да упозна јавност са сензационалним медицинским открићем: преминула је поседовала две крвне групе!

Црна Гора је недавно основала своју авио компанију. Тако је почела и Словенија!

Петсто година под Турцима.
Педесет година под комунистима.
Пет година под социјалистима.
Доћи ће, ваљда и наших пет минута.

Војислав Коштуница је на конференцији за новинаре изјавио да је за његову странку питање Студија Б — другоразредно политичко питање.

Студију Б не требају непријатељи. Све док га овакви „пријатељи“ бране.

Западна штампа пише да народ у Пољској прижељкује повратак социјализма.
Нека изволе код нас!

Пре неколико дана у београдском Центру „Сава“ одржана је премијера домаћег филма „Дневник увреда“.

Присталице и чланови опозиционих странака „дневник увреда“ могу да гледају сваке вечери од 19 и 30 на првом програму Телевизије.

Војни коментатор „Политике“ Мирослав Лазански пише да је из авиона „херкулес“ могуће у лету избацити и тенкове.

Све сам више тог дојма да је и господин Лазански избачен из неког сличног авиона — и да се на земљи врло успешно дочекао — падом на главу.

Милошевић води харангу против Независне телевизије Студио Б, против независног дневног листа „Наша борба“, против независног седмичног листа „Светлост“.

Али, није он против свега што је независно. Подржава седморицу „независних“ посланика у парламенту Републике Српске.

Уставновољено је да је један младић у Бору заражен ХИВ вирусом. Болесник се за помоћ обратио и одбору СПС-а у том граду. Зашто њима? Они су гори од сиде!

Влада Србије је предложила, а скупштински Одбор за правосудје и управу то прихватио, да се према новом Закону о локалној самоуправи убудуће одржава само један круг гласања на локалним изборима. Уложићу амандман да се, као непотребан укине и први круг.

На ТВ Политици је приказана емисија „СПС данас“.

Назив је адекватан. Питање је да ли ће та странка сутра уопште постојати.

Јавност у Србији је подељена. Једни су за Вука, други су за Караџића.

На посланичко питање потпредседника Скупштине Војислава Андрића, републичко

ПИШЕ: АЛЕКСАНДАР ЧОТРИЋ

Министарство за информације је доставило одговор у коме стоји да се „информисањем“ бави 12 ТВ програма.

А колико се ТВ програма бави дезинформисањем?

Према недавно објављеним статистичким подацима дванаест милиона Француза живи од помоћи државе.

Код нас је ситуација битно другачија. Нема помоћи ни народу, ни држави.

Одговорни са РТС-а уверавају јавност да ће ипак бити наставка серије „Камера памти“. Како да не! Приказивање ће бити настављено 1. априла.

Од 10. марта 1995. године афоризме Александра Чотрића можете слушати у новом термину — петком у 12 часова на истој таласној дужини — 88,9 МХз Радио Индекса.

Председник Републике није баш најздравији.
Учестало понавља: „Боли ме за крајине!“

СУБНОР Црне Горе се нашао на великој муци — како поделити 200 руских одликовања?
Е, вала, мислим да ни двеста хиљада медаља не би било довољно.

У медијима се све чешће поставља питање: „Постоје ли организовани криминал?“
Све зависи од процене, да ли је СПС организована или не.

Шешел прети да ће поново плућути Радомана Божовића.
А шта ако председник Већа грађана после тога — зарђа?!

Срби имају катастрофални низак наталитет. Ту ни учестале рестрикције струје више не помажу.

— Шта је циљ маркетиншких Срба?
— Да се што брже продају!

Цео свет је против наше браће.
А сада смо и ми постали део света.

Наша браћа морају прихватити мир, или ћемо заратити са њима.

Тито је рушио мостове на Неретви.
Његов наследник руши мостове на Дрини.

На Аркановој свадби су били Ивица Дачић и Милорад Вучелић.
Претпостављам да ће му њих двојица правити друштво и у Хагу.

Све трошкове за свадбу Аркана и Цеце платио је Ђовани ди Стефано, италијански бизнисмен са југословенским пасошем у коме је уписана адреса пребивалишта: Толстојева 33.

Одраније смо само претпостављали да се легло криминала налази на тој адреси.

УНПРОФОР крајем овог месеца напушта Хрватску.
Сели се на Косово.

Два Србина, три странке, четири државе. Све су учесталији захтеви да се Тито исели са Дедиња.

Сматрамо да треба иселити и његовог комшију.

Обојица су се бесправно обрели тамо.

„Политика“ је објавила наслов штампан
крупним словима: „Културни мост Београда
— Букурешт“.
Верујемо да ће тим мостом и наш диктатор
„културно“ отићи.

Међународне институције извештавају да у
Хрватској нема независних медија.
Шта ће им независни медији? Довољна им је
НЕЗАВИСНА ДРЖАВА.

Наша штампа је објавила да је 1. марта Дан
независности БиХ прослављен у
муслиманско-хрватској федерацији без
учешћа Хрвата.

Они свој Дан независно прослављају 10.
травња.

У Македонији је основана монархистичка
странка. Међутим, одмах се појавио крупан
проблем. Председник странке Стефан
Доневски каже да би, због непостојања
македонске династије, царя морали да
„увезу“

Предлажемо господину Доневског да одмах
ступи у преговоре са најозбиљнијим
кандидатом. Човек живи у Београду и зове се
— Никола Шећеровски.

— Зашто су Срби убијали своје краљеве?
— Зато што тада нису имали председнике!
Српска православна црква је позвала све
српске политичаре на разум.

Није морала све. Довољно је да један почне
разумно да се понаша.

● У возилима ГСП-а народним херојима не
треба карта.

Сви који се возе ГСП-ом су народни хероји.

● Председник републике не одустаје од
идеје да сви Срби живе у једној држави, али
под условом да договор о томе постигну
Загреб и Книн.

● Сви Срби ће живети у једној држави, а
касније ће моћи и конфедерално да се
повежу.

● Како да му не верујемо да је одувек био
за мир? Данас је то чак три пута поновио.

Зашто губити време?

Нека Милошевић у пакету са Хрватском и
Босном, призна и Косово, Војводину и
Санџак.

А какву бисмо тек демократију имали да
владајућа странка ужива подршку већине
народа.

Свет нам ублажава санкције.
Није издржао.

Разбојници у полицијским униформама
напали су један аутобус између Лођа и
Берлина.

Само један аутобус?!

Код нас разбојници у униформама нападају на
сто хиљада људи.

Лепше је са културом.

Најлепше је без социјалистичких министара за
културу.

Поштовани читаоци,
са задовољством вас обавештавамо да
МАТИЦА СРПСКА

издаје
капитално дело

ПРАВОПИС СРПСКОГ ЈЕЗИКА ШКОЛСКО ИЗДАЊЕ

Аутори су: Митар Пешикан, Јован Јерковић, Мато Пичурица

Рецензенти: Павле Ивић и Драго Ђупић

ПРАВОПИС СРПСКОГ ЈЕЗИКА је капитално дело које је проглашено издвачаким
подухватом 1994. године.

Штампање првог и другог издања ПРАВОПИСА СРПСКОГ ЈЕЗИКА, помогли су: ВЛА-
ДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, СВЕЗНО МИНИСТАРСТВО ЗА НАУКУ, ТЕХНОЛОГИЈУ И РАЗВОЈ,
СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА КУЛТУРУ АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ и бројни СПОНЗО-
РИ.

ПРАВОПИС СРПСКОГ ЈЕЗИКА — ШКОЛСКО ИЗДАЊЕ излази у екавској и ијекавској
варијанти, формата А-5 (14 x 20 cm), око 320 страна, броширано, шивено концем, корице
пластифициране, хартија бездрвна офсетна 80 гр, писмо ћирилица.

ПРАВОПИС СРПСКОГ ЈЕЗИКА — ШКОЛСКО ИЗДАЊЕ излази из штампе почетком
марта 1995. године, када ће почети и испорука купцима.

Претплатна цена је 19 динара, а рок уплате 31. март 1995. године. Важна напомена: за
сваких купљених 10 примерака ПРАВОПИСА СРПСКОГ ЈЕЗИКА — ШКОЛСКО ИЗДАЊЕ до-
бијате још један примерак ШКОЛСКОГ ИЗДАЊА бесплатно.

НАРУЧБЕНИЦА

Наручујем(о) _____ примерак(а) ПРАВОПИСА СРПСКОГ ЈЕЗИКА — ШКОЛСКО

ИЗДАЊЕ по претплатној цени 19 динара примерак, варијанта (заокружити)

1. ЕКАВСКА

2. ИЈЕКАВСКА

(име и презиме назив наручиоца)

(поштански број и место)

(улица и број)

(телефон)

(потпис)

Уплатити до 31. марта 1995. године на ИП МАТИЦЕ СРПСКЕ, Нови Сад, жиро рачун број
45700-603-6-9048 и примерак оверене уплате са овом наручбеницом послати на адресу: ИП
МАТИЦЕ СРПСКЕ, 21000 Нови Сад, Трг Тозе Марковића 2. Информације: телефоном центра-
ла 021 615-599/локали: 156, 160, 180, 154, 162, 163, директни: 021 28-913, 24-164, 23-526 и 614-661.
Испорука у року 7 дана по изласку из штампе.

Датум: _____

НОВО! НОВО! НОВО! НОВО!

ИЗАШЛО ИЗ ШТАМПЕ

1. ДРАГИША КАШИКОВИЋ: Дупљаци, драма и Партија те тужи, партија ти суди, афоризми
— 10 дин.

Две књиге у једној. Књиге истакнутог српског емигранта које су двадесет година биле за-
брањене у Југославији. Књига је штампана у брошираном повезу.

УСКРО ИЗЛАЗИ ИЗ ШТАМПЕ

2. АЛЕКСАНДАР БАЉАК: Крвави провод, афоризми — 25 дин.

Нова књига афористичара који је својим делима обележио последњу деценију српске сати-
ре.

3. АЛЕКСАНДАР ЧОТРИЋ: Даћемо ми вама демократију, афоризми — 20 дин. У књизи се на-
лази избор најбољих афоризама из десетогодишњег стваралаштва овог младог аутора.
Књига ће бити штампана у брошираном повезу.

Куповином у редакцији обезбеђујете попуст од 30% на сва наша издања.

НАРУЧБЕНИЦА

Наручујем књиге под редним бројем _____

Име и презиме _____

Адреса _____

Овај исечак, заједно са петим примерком уплатнице на „Српска реч“, жиро рачун
40801-603-4-27562, пошаљите на адресу: „Српска реч“, Вука Караџића 8, 11000 Београд. Књиге
се могу наручити телефоном: 011/620-891, 628-242 и 620-968.

МУЈО КУЈЕ КОЊА ПО КАПТОЛУ

Приредио: Е. ШТИТКОВАЦ

Муслиманско-хрватска федерација се више не крчка у старомодном босанском лонцу него у правом цивилизованом „цептеру“ добијеном од једног предсједника са Запада. Није уопште дошло до свађе између Муслимана и Хрвата око тога коме припада та савремена справа за спремање јела без уља и подмазивања. Кажу, муслимански и хрватски политичари у БиХ су довољно премазани па им уље није ни потребно.

Мајтор — кулинар у овом случају је Фрањо Туђман из Загребa са неколико помоћника и „домајстора“.

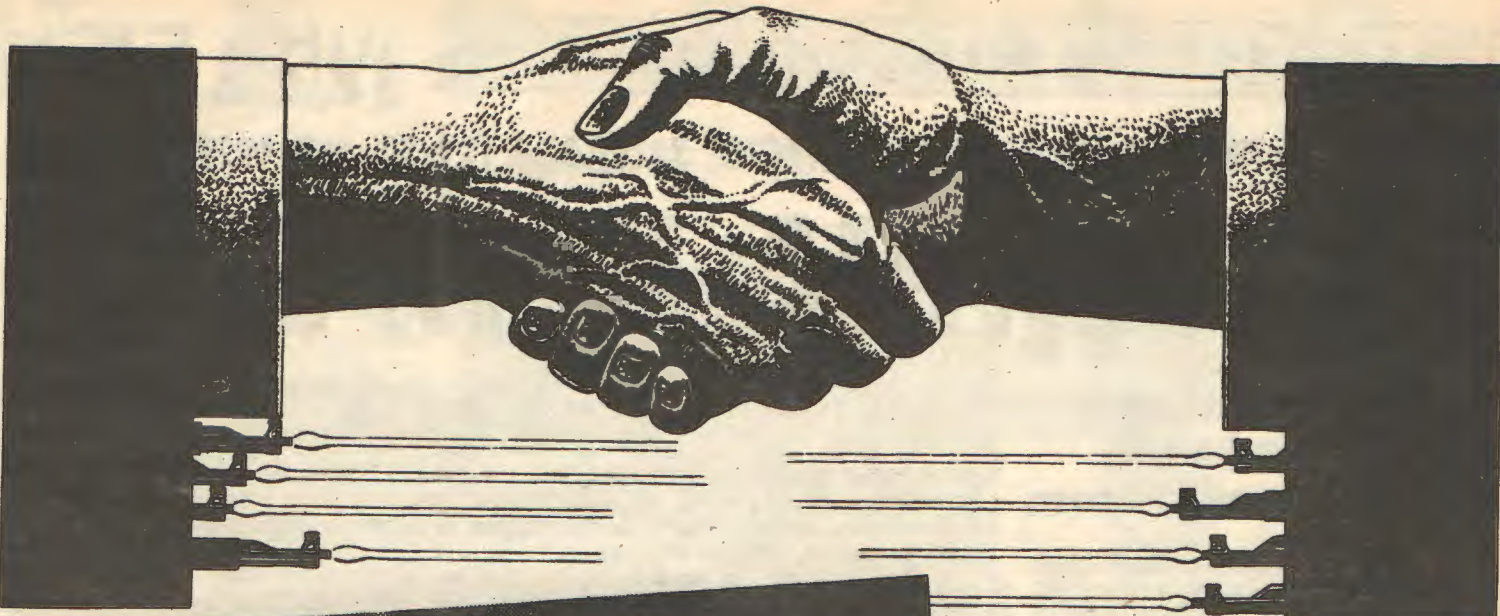
Сви они вјерују да ће муслиманско — хрватска федерација морати да опстане и то искључиво због тога да би се касније формирала босанско-хрватска конфедерација са Загребом — главним градом. Тако ће бити избјегнути нови оружани сукоби Хрвата и Муслимана, биће ријешено питање заједничке војне команде, јединствене валуте, прерасподјеле царинских прихода и редовне ротације (кон)федералног предсједништва. Двије стране ће учинити многобројне уступке, а Муслиманима ће Хрватска олакшати живот тиме што ће на свим просторима важити само куна да се не би мучили са босанским динаром. Уједно муслимански генерали ће у „заједничкој“ команди сједити на сепији и пити кафу — каву и неће уопште разбијати главу због војне или неких других стратегија. За њих ће Шиме Ђодан сваке седмице одржати по једно предавање из његове књиге „Босна и Херцеговина — хрватска ђедовина“. Читав живот у босанској федерацији и босанско-хрватској конфедерацији личиће на онај из прича из „1001 ноћи“, само без Шехерезаде.

Заједничка богомоља у Загребу у којој се богу моле Хрвати католичке вјероисповиједи, док ће у њој Хрвати исламске вјероисповиједи пјевати „Лијепу нашу“

Хрватски министар одбране Гојко Шушак врши муслиманско обредно прање пред улазак у заједничку богомољу

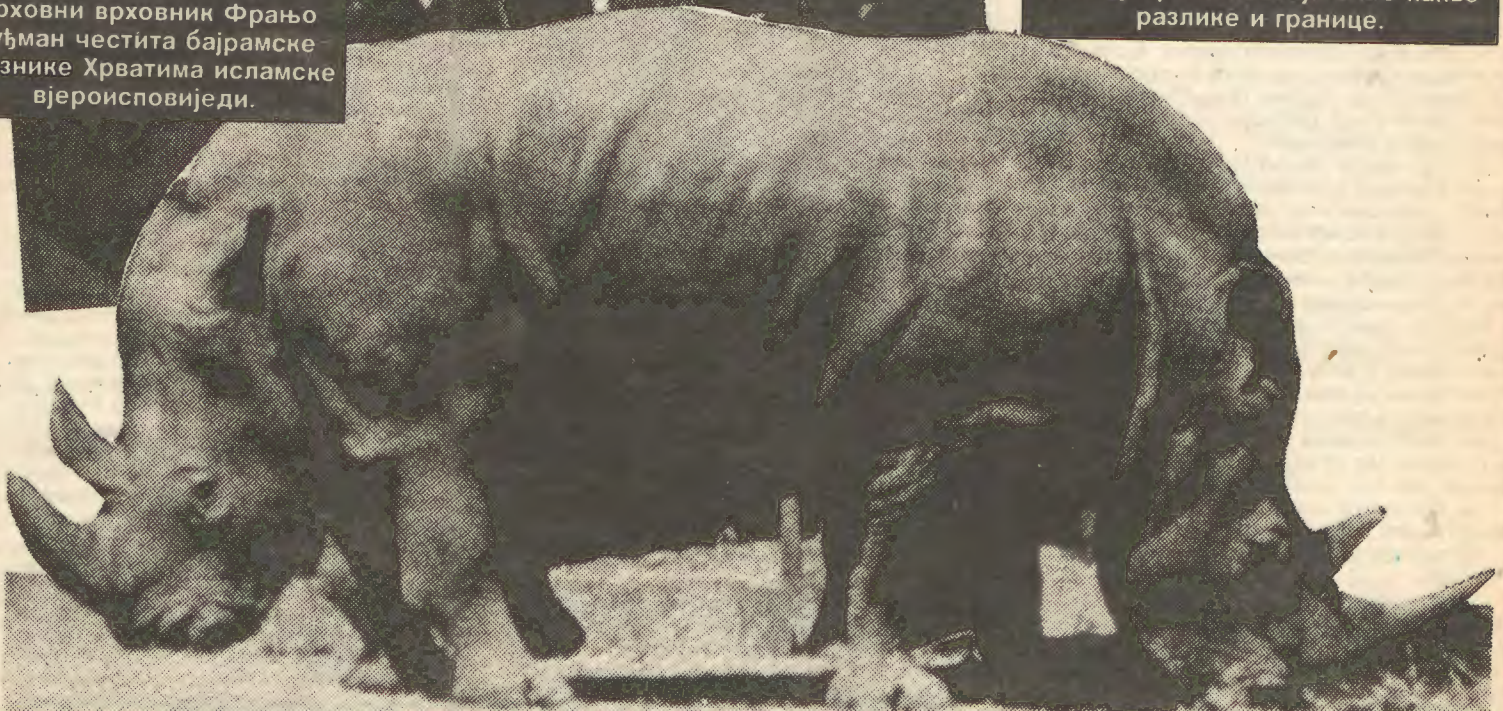

Врховни врховник Фрањо Туђман честита бајрамске празнике Хрватима исламске вјероисповиједи.

Предсједник Муслиманско-хрватске федерације Крешимир Зубак предсједава сједницом ужег заједничког братског руководства, на којој је закључено да је срамота да између браће постоје било какве разлике и границе.

Нема више везивања за застава СДА и ХДЗ. Чудесним политичким и државним спајањем у босанску федерацију дошло је до још чудеснијег спајања — сједињавања у заједнички зоолошки врт.

СТЕНОГРАМ СА ЈЕДНОГ СКУПШТИНСКОГ ЗАСЕДАЊА (21-22. ЈУН 1928)

67 ГОДИНА НАПРЕТКА

Или како смо изгубили Хрвате и
Словенце а добили Божовића

Београд, 20. VI.

Седницу народне скупштине отворио је др Нинко Перић у 11 сати. Одмах, на почетку СД коалиција протестује што су радикалски посланици Томо Поповић, Пуниша Рачић, Јоцо Селић и другови претили да ће убити Стјепана Радића.

На записник одговара најпре Пуцел, а после њега Косановић. Ту је дошло до првих објашњења. Прибичевић довикује министру грађевине Пери Марковићу:

— Немојте непрестано суфлирати, ви сте опструирали против рођене земље на Крфу.
— Није истина! — узвикује Пера Марковић:
— Док сте били у опозицији, стално сте говорили о записнику — приговора Прибичевића.
— Говорио сам само онда, када сам имао право — додаје Пера Марковић.

Долази до сукоба између демократских посланика Војводе Луна и радићеваца.

Луна прети радићевцима и довикује им:

— Приђите мени, ако смете!
Г. — Јланици из опозиције ругају му се:
— Охо, то је Чаруга, он прети!

У дворани настаје бука. Председник прети да ће прекинути седницу ако се посланици не умире. После овога Прибичевић говори о записнику и протестује што његова изјава о Београдским конвенцијама није ушла у записник.

— Ја хоћу да констатирам — вели Прибичевић — наше станоштите, наима, да се конвенције не могу сада потврдити већ да морају опет доћи пред Народну скупштину. Ако се жељи њихова ратификација, треба да се они раставе. Према томе, стојимо пред проблемом не само ратификације Нетунских конвенција већ и Београдских конвенција.

После говора Прибичевића узима реч народни посланик СДК Маштровић. Он протестује што у записник није ушло да су Томо Поповић и Пуниша Рачић рекли на јучерашњој седници: „Овде ће пасти главе, док не убијемо Стјепана Радића, неће бити мира“. Свако од нас осећа да се налазимо у тешкој атмосфери, у којој се пријети убојством и то оних који представљају најнапреднији и најбољи дио нашег народа, а то су Стјепан Радић и Светозар Прибичевић. Ја молим председника Народне скупштине, да томе стане на крај. Јер ако пусти маха стварању такве психозе, нека зна, да долази расуло ове државе, јер ако не буде у овој држави, бит ће расуло.

— Сви овако мисле као Пуниша Рачић — каже Пернар.

Настаје граја. После овога узима реч Томо Поповић.

Томо Поповић: „Г. Стјепан Радић јучер на седници Народне скупштине право је примедбу на посланика и тражио прозивку, јер на овој страни није било посланика и он је позвао народне посланике да врше своју дужност и ја сам дошао овамо да вршим своју дужност народног посланика, а нисам дошао да гледам циркус у Народној скупштини. (Граја и протести Селачко демократске коалиције.) Говори г.

НЕКАД И САД

Састав Народне скупштине Краљевине СХС стално је изазивао кризу владе. Све грађанске партије биле су веома оштрим мађуобним сукобима. Чак су и сами радикали, подељени на такзване младорадници (који, додуше, имају вођину) и на лашћевце, са не тако закључљивим бројем гласова и мандата.

Резултати избора и састав Митровске скупштине довели су до стварања две страначке коалиције. Једну, коју чине Хрватска селачка странка на челу са Стјепаном Радићем, и веома ојачана Самостална демократска странка, са Светозаром Прибичевићем. Други политички талбор представљали су радикали Веље Вукчићевића и Словеначка народна странка СЛС доктора Антона Корошеца.

Још пре избора за Митровску скупштину са обе стране два потпуно разједињена талбора падају крупне речи увреда, које превазилазе до тада колико — толико уобичајену пристожност политикантског кризизерства. Усајамне самооптужбе доживљавају кулминацију у самим скупштинским клупама. Из седнице у седницу „народни представници“ постају све грлатији и безобразнији једни према другима, заборављајући нека најосновнија правила „лопих“ парламентарних полемика. Но, без обзира на све те уврадливе изазове, људи којима је народ покљонио своје поверење, нико није могао да наслути оно што ће земљи и народу донети ток догађаја фаталне шесте седнице Митровске скупштине.

Стјепана Радића толико су блутали да се са индигнацијом преко њих прелазе. Стјепан Радић нема права да позива ниједног посланика да слуша његове блутаве говоре. (Граја и протести Селачко-демократске коалиције.) Свачије паметне говоре с разлогом цела Народна скупштина слуша, али луде говоре Стјепана Радића који пристоје једном кочијашу, са кочијашким вицецима, не мора Скупштина да слуша. (Селачко демократска коалиција лупа у клупе и огорчено протестује. Др Иван Пернар: „Безобразнице један!“ Стипе Матевић: „Ово је разбојничка шпиља!“ Пред. Нинко Перић: „Опомињем г. Тому Поповића да употребљава пристожне речи“ (Граја и протести Селачко демократске коалиције).)

Томо Поповић: „Шта хоћете? Ја вас се не плашим! Ја ћу да вам кажем то исто што сам и јучер казао. Ја ћу то да поновим. Ја ћу да кажем оно што мислим.“

Др Иван Пернар: „Ти мислиш да си на Косову, а не у Народној скупштини!“

Томо Поповић: „Ако ваш вођа, ако Стјепан Радић, који брука хрватски народ, и даље продужи са вређањем, ја вам јамчим да ће његова глава пасти!“

Бурни, огорчени и жучни протести са лупањем у клупе од стране СД коалиције. Многи посланици СД коалиције прилазе председничком столу и протестују.

Руде Бачинић: „Јесте ли чули, председничке — да ће његова глава пасти.“

Др Иван Пернар: „То се не сме догађати у Скупштини! То је безобразлук!“

Томо Поповић: „Ја вам, господе, то и кажем и ја од тога не бежим. Ја вам то јемчим!“

Душан Бошковић: „Не бојимо се ми од вас!“

Огорчени и жучни протести са заглашном грајом од стране посланика СД коалиције.

Томо Поповић: „За то неће бити кривац Србија, неће бити криви Срби, него ћете бити криви ви, који нисте дресирани. Срамота је да такви кавки сте, да сте дошли у Народну скупштину!“

Граја и протести и лупе о клупа не престају код опозиције.

Пред. Нинко Перић: „Молим господу за мир, да би се могао говорник чути.“

Томо Поповић (наставља): „Ми ћемо вас научити памети!“

Др Иван Пернар: „Ми смо дошли у разбојничку шпиљу, ми нисмо у парламенту!“

Пред. Нинко Перић: „Ја не могу да чујем, кад вас тридесеторо лупа о клупе“ (Граја, лупање о клупе и објашњења међу посланицима не престају. Гласови код опозиције: „Опомените говорника да не провоцира!“) Са каквим правом тражите да ја чујем, кад тридесет вас лупа о клупе? Молим мир, господе. (Граја и даље траје, посланици Селачко-демократске коалиције лупају о клупе). Ја, господе, не могу да чујем говорника, кад вас тридесет лупа о клупе.“

Томо Поповић (наставља): „Г. Стјепан Радић је већину назвао стоком, а ја му кажем да је он са својим недресираним посланицима стока!“ (Протести код опозиције и гласови: „Зар председник не чује шта говорник говори?!“)

Пред. Нинко Перић: „Ја, господе, не могу да чујем говорника, кад вас тридесет лупа о клупе, ништа нисма чуо, али ћу видети шта је ко од господе посланика казао, па ћу према томе и поступати; молим за мир, господе! (Граја и даље траје). Прекидам седницу због нереда.“

Пред. Нинко Перић: „Настављамо рад, господе. Молим господу да заузму своја места. Ја сам, господе, био прекинуо седницу Народне скупштине услед велике граје и нереда, који је настао поводом говора господина Томе Поповића. Ја молим ову господу, народне посланике, да допусте председнику Народне скупштине да може мирно чути сваког говорника, а ја изјављујем да сам увек готов према свакоме, без разлике да применим казну према посланику. Али, уместо да пустите председника Народне скупштине да чује шта говорник говори, ви упадате у реч тамо где ја нисам био у стању апсолутно да чујем шта он говори. Дакле, овога пута је сам био принуђен да услед те велике граје прекинем седницу. Видио сам из стенографских бележака да је г. Тома Поповић говорио претеће речи. Тако је заслужио да на њега применим казну према посланику. Ја сам г.

србија

Половића опомену још одмах, у почетку његовог говора, а сад понављам и кажњавам посланика г. Тому Поповића писменом опоменом. Има реч г. Пуниша Рачић ради личног објашњења, пошто је био опоменут".

Пуниша Рачић: „Ја сам тражио реч да ставим примедбу на записник".

Пред. Нинко Перић: „На записник не можете ставити примедбу, јер је записник примљен, али ваше име је споменуто и можете на то да одговорите. Имате за то пет минута времена. (Гласови опозиције: „Кад је примљен записник?“) Ви знате, господо, да се о записнику не гласа, него да се само стављају примедбе на записник. Ја кад сам исцрпио целу листу говорника, који су се јавили да ставе примедбу на записник и пошто није више било пријављених говорника, ја сам објавио, према пословнику, да је записник примљен. Према томе, не може више бити речи о примедбама на записник. Има реч г. Пуниша Рачић, ради личног обавештења".

Пуниша Рачић: „Морам, господине председниче, изјавити моје жаљење, што констатујем да ме сметају, пре него што сам ма шта казао... (Св. Прибићевић: „Овдје се прети убојством и то велим пред целим народом, да констатујем"). Господо, народни посланици, морам да изјавим своје жаљење, што господин председник одузима реч посланицима, који се револтирају на тако страшне псовке и што кажњавају и оне, који кажу без икакве увреде, да

ће бранити своју част и не кажњавају оне, који псују посланике и руше углед парламента. Ја жалим, господине председниче, што ви са тога мјеста тако штитите нашу част. Друго, кад сам ја говорио овде, била је седница прекинута, била је обустављена, ми смо се свађали, псовке су падале и са једне и са друге стране, али свечано изјављујемо, да ја, и кад сам био прост редов, никада се нисам служио псовкама и онда, природно је, да ја морам да се буним против ужасног псовања, које се чује овде у нашем парламенту. Кад су говорили посланици из опозиције, почев од г. Радића и г. Прибићевића, ја без обзира на то што припадам Радикалној странци, кад ми се свидело, ја сам пљескао. Ако је неко говорио са стране владине већине па се мени то допало, и ако сам сматрао да је у праву, ја сам му, разуме се, пљескао. Кад је г. Тома Поповић данас казао да не може да поднесе више овакве псовке, и кад је он дошао у овај дом да врши дужност као народни посланик и као частан човек и кад је казао да он не може да дозволи да се народни посланици називају стоком, и изразима који руше парламент и нашу државу, и кад сам се ја револтирао и казао да ће такве увреде прати својом краљу, ја сам му пљескао, јер ми се допало такво држање Томе Поповића. (др Пернар: „Аха, у том грму лежи зец!"; Пуцељ: „Са таквим људима да сједимо овдје!" Граја и протести опозиције.) Кад бисмо ми, господо народни посланици, били једнога мишљења, једнаких погледа на државу и на друштво, и онда не бисмо морали имати разна гледишта, али, видите, господо, ми сви знамо због чега се разликујемо; али, господо, оно што мене нарочито дира и као грађанина, и као посланика, и што ја не могу никако а гледам, то је систематско изазивање које се свима нама непрестано упућује. И, господо, кад се то преко нас доноси

у народ и кад се руши наш углед и пред нашим народом..." (Граја опозиције, др Пернар: „Ово је дрскост, оно није достојно човека!" — Граја).

Пред. Нинко Перић: „Молим господо за мир. Дозволите, господо, да говорник доврши, а има кратко време, само пет минута".

Пуниша Рачић: „Господо, откако сам се ја умешао у људе, кад сам постао човек (смех), ја нисам никада у својем јавноме раду изгубио из вида ниједан моменат да чувам интересе српског народа, интересе своје отаџбине. Изјављујем пред вама свима да нигда српски интереси кад не пуцају пушке и топови нису више били доведени у опасност него сада... (граја). И, господо, као Србин и народни посланик, кад видим опасност према својој нацији и отаџбини, отворено кажем да ћу употребити и друго оружје, које треба да заштити интересе српства..." (Велика граја и протести опозиције)

Јаков Јелашић: „Дакле, ми мирно морамо гледати како ви пљачкате".

Св. Прибићевић: „Хоћете ли да се у Лондону чује да се овдје пријети оружјем".

Др Пернар: „Нека Еуропа чује, куд су Хрвати и Пречани дошли. Нека Еуропа то чује!" (Граја) „Опљачкали сте бегове!"

Пуниша Рачић силази са говорнице. Пуниша Рачић: „Тражим, г. председниче, да га казните, или ћу ја да га казним. (Граја и бурни протести). Ко год буде покушао да се стави између мене и Пернара, погинуће!" (Велика ларма).

Пред. Нинко Перић: „Прекидам седницу!" Седница је настављена у 10. часова. Одмах се приметила велика нервоза не само на лицама народних посланика, него и председника Скупштине и министра који су били присутни. После говора г. Прибићевића настала је велика

граја и лупа. Чују се изрази из групе владиних посланика: „Опозиција спречава рад!“ Опозициони посланици револтирани вичу: „Није истина, влада спречава рад!“ Долази до ужасне лупе и нереда, те председник прекида седницу. После прекида добива реч Пуниша Рачић на лично објашњење. Након већ описаног инцидента који се догодио за време говора Пунише Рачића, у тренутку када је Рачић из клупе на десници дошао за говорницу, машио се за џеп гдје му је стајао револвер и окренуо се председнику др Перићу, изјавивши му: „Ако ме ви не заштитите, сам ћу се заштитити!“ Настаје велика граја, а Пуниша Рачић, који тврди да га је Пернар увредио, виче: „Ко стане између мене и Пернара убићу га!“

У том моменту он је збиља потегнуо револвер. Министар Вујић који седе иза њега у министарској клупи хвата га за руку у намери да га спречи да пуца. У истом моменту прискочи и Обрадовић, али Рачић физички силно јак човек одгурне руку Обрадовића и страховито пуцањ из парабелума одјекнуо је у дворани. Први хитац погодио је Пернара и то један центиметар изнад срца. Пернар се у том моменту срушио на клупу, посланик Гранђа скаче да заштити Стјепана Радића, Басаричек преко стенографског стола јури према Радићу. Пуниша Рачић пуца и даље са стоичком мирношћом, пошто је већ Басаричека ранио у слабине. Рачић затим погађа посланика Гранђу, који је штитио Стјепана Радића и Гранђа пада погођен у руку. Чим је Гранђа пао, Радић је остао незаштитен у клупи, те Рачић испуљује и на њега хитац, који га погађа у трбух. Кад је видео то што се збило, Павле Радић скаче према Пуниши Рачићу. Рачић добацује нешто Павлу Радићу, изгледало је као да му каже: „Тебе сам тражио!“ те метком (петим у револверу) погађа смртоносно Павла Радића и то један центиметар испод срца. Павле је одмах пао на земљу.

Након тога потрчало је неколико посланика лечника и прискочило у помоћ рањенима. Стјепан Радић ишао је неко време до ходника сам, ту је посрнуо и срушио се, те су га његови посланици првим аутом превезли у болницу. Министри који су били у клупама, од којих су неки сагнули главе под клупе, као и већи део посланика остали су запањени, тако да је Пуниша Рачић након крвавог дела с револвером у руци изашао из Скупштине кроз министарска врата, односно министарску собу. У скупштинској соби остали су лежати Павле Радић и Басаричек, док су рањеници изнесени напоље. Гранђа, кога је рана јако болела, лагано је стењао.

Басаричек је лежао између стенографског стола и првих посланичких клупа. Одмах крај њега лежао је Павле Радић према малом излазу који дели леву од деснице. Њега су посланици СДК изнели у кола за спасавање, а последњи је изнешен Басаричек, код којег је лечник, који је дошао одмах из болнице, могао да констатира само смрт. Павле Радић је лежао у дубокој несвести, те је изнешен у амбулантна кола и одвежен у болницу, гдје је у 12 сати и 10 минута издахнуо.

Стјепан Радић је одмах, чим је пренешен у болницу, оперисан, те тако челници изјављују, његово стање није тешко и црева му нису повређена. Једина је опасност с обзиром на његове године да ће овакву једну доста тешку повреду преболети.

Светозар Прибићевић је седео крај Радића и сваки час је чекао шта ће се с њим догодити, јер се видело да је Рачић хтио и њега убити. Читав догађај трајао је највише једну минуту, јер су хици следили у размаку од неколико секунди. Сав блед, Прибићевић је у пратњи неколико посланика отишао у сенаториј гдје је превежен Радић.

На све посланике СДК тако је страховито деловала ова ужасна драма да су изгледали као да су изгубили дар говора. Брзим корацима удаљивали су се из Скупштине.

ФОЛК — МИНИСТАРКЕ

Да баш не би дангубили, чланови Градског одбора Социјалистичке партије Србије организовали су у Београду саветовање на тему „Култура и псеудовредности“, на којој је републички министар за културу **Нада Поповић — Перишић** најавила оштру борбу против кича и „агресивно наметнутих псеудовредности“.

Да не би госпођа Поповић — Перишић говорила само својим партијским друговима, скуп су уприличиле и фолк диве **Зорица Брунцлик** и **Мерима Његомир**, које су мудро слушале теоретски приступ уметности који је госпођа министарка, као француски ђак, усавршила до танчина.

Госпођа Брунцлик, овога пута са флуоресцентно розе офарбаном косом, стрпљиво је саслушала министаркино излагање, да би је коначно упитала шта конкретно мисли да предузме.

На одговор „да се декретима ништа не постиже“, те да ће права уметност ускоро „добити статус и третман који заслужује“, министарка је остала дужна измишљања јавности због свакодневног медијског пресинга разних турбо-фолк звезда, чије се плоче и касете управо рекламирају са програма, које под строгим контролом, држе баш њени блиски партијски другари

(С)ЛОБИ

Недавно су југословенски менаџери решили да крену у припремање терена за будући рад југословенског менаџмент лобија, који би привредницима из СРЈ обезбедио добар уплив на међународно тржиште.

Идеја као идеја била је добра и ништа јој се није могло замерити, док се нису помолила лица оних који иза овог пројекта стоје. А реч је о југословенском савету за развој менаџмента, чији је први човек **Милија Зечевић**, много познатији међу пословним светом као обожававац лика и дела председника Србије и као председник удружења црногорског племена **Васојевчићи**, него по својим пословним успесима.

Често истичући како је ипак најуспешнији менаџер у овој земљи управо Слободан Милошевић, Зечевић спремно изјављује да је готово 700.000 југословена који живе и раде у иностранству спремно да уложи новац у југословенску привреду, те да ће лоби окупити све те људе не би ли што сложније помогли отаџбини. Но, судећи по првом учињеном кораку, од целог пројекта неће ни бити Бог зна шта, с обзиром на то да је за председника лобија у Будимпешти постављен **Андреја Драгојловић**, у прошлогодишњем избору југословенског савета за развој менаџмента изабран за најмлађег југословенског порекла у суседној Мађарској.

У свему ипак најсмешније звучи чињеница да је Драгојловић директор представништва Нафтне индустрије Србије у Будимпешти.

ИТАЛИЈАНСТВО

У свеопштој „борби“ за искорењивање „сиве економије“, како то српски политички естаблишмент воли да назове онај део привреде, који цео свет назива „црном економијом“, одмах је у очи упала изјава (демократски поштеног) **Радоја Ђукића**, министра за приватно предузетништво Републике Србије.

Јер, говорећи о низу мера које у најскорије време републичка влада треба да предложи и спроведе у „беељењу сиве економије“, Ђукић је поменуо „занимљиво“ искуство послератне Италије. Наиме, одмах по окончању Другог светског рата Италија се нашла у огромној економској кризи, па је, по Ђукићевим речима, тамошња власт свесно пуштала, па готово и подстицала рад „на црно“, а све у циљу олакшавања преживљавања сиромашних слојева становништва. Када је проценила да се може кренути у нормално привређивање, систематски, постепено, али сигурно све то преводила у легалне токове.

Ту је Ђукић сада остао недоречен. Јер, уколико је актуелна власт смишљено допустила развој „сиве економије“, план јој је у потпуности успео. Но, наравно, овде то нико није чинио због до просјачког штала доведеног народа, већ искључиво да би се неки „одозго“ обезбедили за „вјек и вјекова“. А, како су то изузетно добро развили, постоји оправдана сумња да ће икада пожелети, а још теже моћи да то једног дана и „каналашу“.

Против Бранислава Вакића, савезног посланика Српске радикалне странке, Прво општинско јавно тужилаштво у Београду подигло је оптужницу због основане сумње да је у холу Савезне скупштине 1. јуна 1993. године око 17 часова нанео тешку телесну повреду Михајлу Марковићу, тадашњем посланику Српског покрета обнове, тако што га је песницом ударио у главу. Према оптужници, Марковић је том приликом добио потрес мозга и прелом доњовиличне кости. Тужилац је као сведоке предложио Драгослава Миличића, Владимира Гајића, Радована Радовића и Миомира Стојановића. Радовић тада није „ништа видео“, али је, после љубазне молбе јавног тужиоца, напрасно „прогледао“ ових дана.

Док су се волели, мазили и пазили социјалисти и радикали, фигурирала је званична верзија догађаја, према којој је Вакић (бивши боксер) лако, такорећи пријатељски, одгурнуо Михајла Марковића, а затим је овај одглумио пад и преломе, тј. фалсификовао рентгенски снимак.

У кулоарима Савезне скупштине влада неописиво усхићење муњевитом реакцијом тужилаштва поводом овог случаја. Наговештава се могућност да свој допринос утврђивању истине пружи и лидер Радикалне странке „Никола Пашић“, Јован Гламочанин, који се, према информацијама тужилаштва, у тренутку напада Вакића на Марковића налазио тачно између њих двојице.

Подршку независном судству најавили су и Удружење таксиста Ниша (чији је Вакић члан) заказивањем седнице Председништва на којој би се размотрио захтев чланства за одстрањивање савезног посланика из њихових редова.

ВРЕМЕ СЕКСА И РАЗОНОДЕ

БУТКЕ УМЕСТО ПОЛУТКИ

Генерални секретар Социјалистичке партије Србије, господин Миломир Минић, заљубљен је у певаљку Снежану Савић. У току је бракоразводна парница, јер генсек жели да се ожени певаљком. Да би задобио наклоност тако значајне особе као што је Снежана Савић, г. Минић је, парама синдикалне организације радника ЖТП-а, у којој је он председник пословног одбора, платио снимање спота и плоче своје изабранице. Тако су синдикални активисти, уместо свињских полутки, платили бутке генсеку СПС-а. Шта ће народу и радницима хлеб и месо, када је генсек заљубљен.

Упитана да потврди гласине, да и СПС жели да за свадбу свом генсеку купи леп поклон, госпођа Вера Ковачевић из дирекције ове партије, тврди да је право г. Минића да воли кога хоће и да никоме због тога не треба да полаже рачуне. Она тврди да није тачно да ће се Минић оженити певаљком, а није потврдила ни јавне приче да је певаљка Ванеса Шокчић будућа животна сапутница Радомана Божовића, у народу познатијег као Крадоман.

Господин Божовић, слика и прилика моралног лика члана СПС-а, у тренуцима одмора, после напорног рада на поткрадању предузећа, банака и разних махинација, одмара се у друштву певаљке Ванесе Шокчић, која не силази са екрана и програма ТВ Бастиље. Његове муке разуме господин Милорад Вучелић, његов школски друг из гимназије у Врбасу, и партијски саборац, који је парама грађана Србије, плаћао снимање плоча и спотова својој љубавници Весни Змијанац, која нас, обичне смртнике, преко екрана кара што јој нисмо довољно захвални, за све што је она, певајући, за нас учинила.

Црногорски премијер, и ништа мањи лопов (и гангстер од Божовића, г. Мило Ђукановић) смртно је заљубљен у извесну Јами. Она има снимљене две песме али се више појављује на екранима од свих чланова владајуће породице заједно! Мило воли, и то мора да се зна. Његова Јами, на пријемима, вређа политичаре који су мање моћни од њеног Мила. Лупа им шамаре.

Док врше своје одговорне дужности, председника општинских већа, посланичких клубова, председника Владе, директора јавних предузећа, врховници СПС-а, лудо заљубљени,

слушају и савете својих новокомпонованих супруга. Кадровска политика, инвестиције, програми владе, или уређивачка политика државних медија, зависи, на жалост, од утицаја певаљки из Житорађе, Пожаревца и разних избишта, које ни писмо мајци нису способне да напишу. Судбина нас, и државе, зависи од њихових разголићених гузица, којима невешто заносе. У набројаним случајевима потврђује се и изрека — нашле вреће закрпу.

Наши другови знају да (се)воле. Ово је њихвоо време, време секса и разоноде. О нашем трошку.

ПОЗИВ ЗА ТУРНИР

Утакмице у малом фудбалу и дружења општинских одбора СПО Старе Пазове и Инђије постају традиционални. После првог меча у Старој Пазови, у којем су домаћини били успешнији (11:9), пре неколико дана одигран је реванш у Инђији, у коме није било победника (5:5).

Ови сусрети су само увод у велику манифестацију коју најављују ова два општинска одбора. Реч је о великом турниру у малом фудбалу планираном за 6. и 7. мај ове године.

Позив за турнир ће бити упућен свим општинским одборима СПО у Србији, а турнир би се играо у две групе (једна група у Старој Пазови, друга у Инђији) у суботу, 6. маја, док би се најуспешније екипе из група за вредне пехаре и награде бориле у недељу, 7. маја.

Сва обавештења заинтересовани одбори могу добити на телефон ОО СПО Стара Пазова 022/311-764 (сваког радног дана од 10 до 14 часова) или на телефон у Инђији 022/55-728 (Раде).

**Српски покрет обнове Општински одбор Стара Пазова
Савет за информисање
Горан Јовић
председник**

МЕДАЉЕ

Поводом прославе 50-годишњице победе над фашизмом, Руска Федерација је одлучила да најзаслужнијим учесницима Другог светског рата додели свечана одликовања, па је при том за оне који живе у Савезној Републици Југославији одређена квота од 500 јубиларних медаља. Наравно, од овог броја, за Црногорце је предвиђено „свега“ 200 одличја, што је изазвало праву буру у овој југословенској републици.

Проблем око поделе медаља највише је, наравно, узбуркао надлежне у СУБНОР-у ове републике, који тренутно броји око 24.000 чланова. Направивши најужу могућу селекцију, у СУБНОР-у су схватили да бар 370 бораца мора да добије ово одликовање, јер сваки од њих сматра да га је и заслужио.

Немајући куда, једино им сада остаје да сачекају руски одговор, те да пажљиво одаберу оно (мало) црногорских хероја који ће примити медаљу, јер ће се добитници одликовања гадно замерити оним другима, уколико браћа Руси не пошаљу и „бонус“ медаље.

ТРОЈИЦА СЛОЖНИХ И ЈАКИХ НЕ ОРГАНИЗОВАШЕ МИТИНГ

ИСТОЧНО ОД ПАКЛА

Републичка скупштина није заседала, јер је њен председник Драган Томић, противно правилнику, глатко одбио иницијативу 106 опозиционих посланика који су тражили ванредно заседање. Савезна скупштина је заседала, Шешел је обећао Божовићу да ће га поново плунути, а ректор Београдског универзитета је Мају Гојковић назвао „будалом“ и „џубретом“. Опозиционе странке су се и даље бавиле анализом мировних понуда и калкулацијом да ли је Милошевић већ признао Босну и Хрватску и ако није — када ће. Рекло би се — ништа ново.

Међутим, новина је ипак било. Савезна скупштина је (ваљда први пут) једногласно усвојила закон који је предложила опозиција, а РТС је (сигурно први пут) добровољно отворила врата двојци опозиционих лидера. Грађански савез је наставио са иницијативом да се коначно и дефинитивно профилише наша политичка сцена и најавио стварање нове коалиције која би у будућности морала да представља центар, а Ђинђић је почео да се колеба у својој опцији коју многи називају „ратном“ и полако враћа ка центру из кога је и пошао. Ипак, ни ти битни а ни ти небитни догађаји нису обележили претходну недељу на опозиционој сцени, бар не у оноликој мери у којој је то учинио најдуже, најтемељитије, најтајновитије и најпомпезније најављиван митинг (ако изузмемо онај на Газиместану) који се никада неће одржати.

КОШТУНИЧНИ КРИТЕРИЈИ

Припреман као нешто од виталне важности, са свом образливосту и споросту коју тако деликатан задатак изискује, митинг за одбрану слободних медија је пре недељу дана коначно добио свој облик на тајном састанку који су лидери ДС, ДСС, СРС и Драган Којединовић одржали иза затворених врата. Да је уприличено место, датум и време, да су одређени говорници и успостављени контакти са синдикатима и нестраначким удружењима могли смо само да им верујемо на реч с обзиром да су (ваљда из безбедносних разлога) одлучили да од свих заинтересованих сакрију те податке уз напомену да ће се све знати када за то „куцне час“. Војислав Шешел је можда био најдиректнији у жељи да задовољи нашу радозналост па нам је саопштио да је борба за независне медије „критична тачка супротстављања режиму на свим пољима“, али да ће се митинг одржати онда када власт повуче још неки потез (вероватно упечатљивији од гушења Канала 33 у Вршцу).

Војислав Коштуница се у најавима митинга више задржавао на разлозима који су довели до гушења медија, јер је власт доведена у ситуацију „да мора да прикрије своју слабост и катастрофални учинак“ (наравно, мисли на ситуацију у Крајинама) и да до тога не би дошло задатак опозиције је да се „усредсреди на све, а не само појединачне медије“. Из непознатих разлога само пар дана касније он свој став у потпуности мења (опет мисливши на Крајине)

Шешел, Ђинђић и Коштуница мислили су да од организације митинга нема ништа лакше. И тако су они мислили, мислили, мислили...

Пише: **Сандра ПЕТРУШИЋ**

па на питање шта се догађа са митингом изјављује: „У неком нашем рангирању политичких догађаја то је само један догађај којим се ми бавимо не придајући му велики значај, не придајући му значај који један део јавности и један део политичких странака, који политику посматрају (уз подршку режима) на један естрадни начин. Ми на то гледамо другачије — ово је само кап у мору неслобода у Србији, а оно што нас највише окупира је питање судбине нашег народа.“

Можда је том изненадном интересовању допринело и то што су многе странке (не мање од Коштуничине) одбиле да учествују на том митингу. Грађански савез зато што сматра да је лицемерно учествовати на митингу који организује Војислав Шешел, човек који је правно спискове подобних и неподобних новинара и који од тих спискова не одустаје. ССС је отишао чак и даље, јер сматра да митинге могу да организују само оне странке „које су демократском формом заштите слобода и речи и до сада истичале и подносиле највећи терет, а да оне странке које се сада гурају у први план „тек треба да се докажу“. Драган Веселинов је са приоритетом дистанце коју му пружа његов положај, који ни на који начин не зависи од Шешела, могао да каже све оно што су лидери ДС и ДСС до скоро радо говорили за Шешела, па је у емисији „Утисак недеље“ позвао на одговорност странку која је „дувала у исти рог, дувала у иста једра и гурала брод ка катастрофи“. Шешел је годинама могао да буде на државној телевизији, могао је да говори шта је хтео, могао је да саставља спискове оних новинара које је хтео да избаци и које је хтео да одведе пред суд и да говори ко су издајници... Ми се и даље боримо за слободу медија, али нам је тешко да идемо са онима који тек сада говоре о слободи штампе. Можда је потребно прво да се извини, а потом докажу на делу“, нагласио је Веселинов.

ДЕМОКРАТИЈА

СЛС није било тешко да изађе на митинг са Шешелем, јер „ако неке партије мисле да у овом тренутку постоје приоритетнији задаци опозиције од одбране независних медија онда то значи да им није стало до зауздавања режима“. Паралелно са овом принципијелном и доследном борбом против угњетавања независних медија Никола Милошевић на конферен-

цији за штампу своје странке упада у реч Ивана Мишовића (који одговара на питање шта ће опозиција урадити уколико дође на власт) речима: „Господине Мишовићу, не морате се толико трудити у објашњавању, јер то и овако неће бити објављено. Госпођица је из Брчинове „Борбе“. „Можда ће нам г. Милошевић на наредној конференцији за штампу објаснити како је угњетавање „режимских“ новинара демократска творевина. До тада је топло препоручио свим странкама којима не „паше“ Шешел да изађу на митинг са СПО ставивши до знања да је СПО не само избачен из организације митинга већ да му није ни место на митингу коалиционе тројке коју либерали прате у стопу, мада њихово присуство нико не помиње.“

На несрећу независних медија СПО није узео у разматрање ове речи, а Александра Јанковић је узбудљив трилер без завршетка пропратила само речима: „Да је СПО био организатор, митинг би давно био одржан, а Студио Б или ослобођен или би лидер СПО већ био у затвору.“

И онда су се после вишенедељног натезања организатори митинга коначно огласили кроз уста Драгана Којединовића: „После разговора са директором Републичке агенције за процене вредности друштвеног капитала престаје да постоји повод за одржавање митинга“. У међувремену је престала да постоји „Борба“, у међувремену је укинута крагујевачка „Светлост“, у међувремену су нестали Канал 33 из Вршца и локална станица Сремске Митровице... и у међувремену Коштуница није демантовао своју изјаву да опозиција „мора да се усредсреди на све, а не само појединачне медије“.

ПЕТПРОЦЕНТНИ КОМПЛЕКС

У ишчекивању митинга помало неоправдано је у други план пао један такође значајан медијски догађај — гостовање лидера СПО и ДС на РТС, у ударном термину и у емисији која је разматрала прихватљивост плана Контакт групе за Босну. Мање-више глобалан и по свом садржају очекиван разговор представљали су мање важан аспект целокупног догађаја. А оно што је требало да буде важно био је сусрет Драшковића и Ђинђића, лидера чија је међусобна нетрпелјивост пунила странеце свих медија и од чијег је „блиског сусрета“ РТС имала намеру да начини профит у виду „видите каква је опозиција“. Међутим, до удара није дошло, а Зоран Ђинђић на „поштно“ за „Нашу Борбу“ даје допунско објашњење: „Нисам очекивао од Вука ту принципијелност. Очекивао сам да ће доћи до сукоба иако знам да би то штетило опозицији. Ја нисам имао намеру да први провозирам тај сукоб са Вуком, али сам био потпуно спреман да у таквом сукобу учествујем са мноштвом припремљених аргумената“. Зашто је г. Ђинђић лидеру странке за коју каже да ће „ући“ у опозициону историју најцрњим словима на најсрамнијој страници и за коју сумња да ће на следећим изборима остварити потребни

консензус од пет посто дао приоритет у том разговору и дозволио му да диктира односе остаје тајна можда још само једно кратко време. Јер, по свему судећи, чврста позиција коју је лидер ДС заузео у скоро формираној коалицији све мање представља амбијент у коме жели да буде и који су страни медији оценили као национал-фашистички.

„Председник ДС се врполи. Он је, изгледа, за мир, али маркетинг га саветује да буде за рат“, тим речима је **Вук Драшковић** описао **Ћинђићево** гостовање у већ поменутој емисији. А сам **Ћинђић** на питање новинара „Политике“ да ли се његово мишљење променило каже: „Ову верзију плана: да се третира само као необавезујућа полазна основа и да спровођење плана почиње тек када га сви потпишу — ми сматрамо прихватљивим. И то смо рекли након обелодањивања новог тумачења почетком јануара. Саветовали смо руководству Републике Српске да на тим основама уђе у мировни процес“. Да ли ће ову промену расположења његови „технички“ партнери прихватити остаје нам да видимо, али тешко да ће им такав став пријати с обзиром да ни ДСС, а готову СРС није ни на крај памети да уопште погледају план. Оно што је сигурно јесте да **Ћинђићу** позиција деснице у коју га је ова коалиција сврстала и те како смета и да се, за сада, само вербално из петних жила упиње да докаже како је баш он позиција центра и како је то одувек и био.

ВАКИЊЕВ СЛУЧАЈ

За то време позиција центра добија све јаснији облик. ГСС, коме чак ни скептици не могу да оспоре овај положај на политичкој сцени отпочео је акцију стварања „трећег блока“, који би почивао на основама залагања за принципе грађанске државе, безусловног мира, промена система, а не људи, за људска права и слободу, пуну националну равноправност и слободу медија. За сада су у току преговори са РДСВ, Савезом војвођанских Мађара, Лигом социјал-демократ, Демократским центром Војводине, НД Војводине..., а **Жарко Кораћ** истиче како је ГСС увек имао добру сарадњу са СПО. За то

време **Вук Драшковић** истиче још једну организацију — Фонд демократског центра **Драгољуба Мићуновића** као део ДС у коме из дана у дан „јачају европске снаге које се окупљају око **г. Мићуновића**.“

У јеку свих ових информација сасвим неопажено је прошла једна која би по свом значају, ако ништа друго, морала да изазове бар полемичку. Прво општинско јавно тужилаштво у Београду подигло је оптужницу против **Бранислава Вакића**, савезног посланика СРС, због основане сумње да је у холу Савезне скупштине 1. јула 1993. нанео тешку телесну повреду **Михајлу Марковићу**, тадашњем посланику СПО. После скоро две године, после страшних

догађаја који су уследили због овог инцидента, после хапшења лидера СПО, после комисија које су даноноћно заседале и испитивале и после млаких закључака, суд се тек сада сетио да оптужи **Вакића**. (Тог дана им је за хапшење **Вука** и **Данице Драшковић**, као и многих новинара, чланова странке и симпатизера било потребно само пола сата). Сасвим је нормално да се из овог наметне питање — шта се то променило и зашто судство тек сада терети **Вакића**, а штити **Марковића**. Ништа — само је **Михајло Марковић** недавно из СПО-а ускочио у ДС. И потпуно је небитно да ли ова чињеница има икакве везе са спорим судством, она нам пре свега показује како је лако када се хоће оптужити неког за сарадњу са влашћу.

ИЗ ДНЕВНИКА СПОНЕ

СРЕДА, 1. 3. 95.

Март је почео, а ми ужурбано припремамо нову аукцију слика. Одзив сликара је одличан, између осталог и захваљујући успелој Божићној аукцији. Проблеми долазе са друге стране — папери које треба да обезбедимо за излазак из земље и дозвола за организовање аукције у Немачкој тешко се добијају. Санкције на културу јеру скинуте али репови се још добро вуку. Надамо се да ће хуманост и култура удружени бити јачи од разних административних заврзлама.

ПЕТАК, 3. 3. 95.

У гостима су нам, још увек, две редакције „НАШЕ БОРБЕ“. Показало се да кућа зиста није тесна кад гости нису бесни. Слажемо се веома добро те нам не пада тешко ни када су телефонске и факс линије пребукиране. Новинари би требало све да знају — они су, ипак, били изненађени да СПОНА свакодневно ради и бројем људи који нам се обраћа за помоћ. Пожелели су да о томе напишу нешто у својим новинама. Трбало би да многи дођу код нас да виде како функционише када се помоћ даје људима директно у руке. Једини проблем је у томе што је та помоћ све мања — зато драги донатори, изволите! Оно што је Вама мала донација — СПОНИ заиста пуно значи.

СУБОТА, 4. 3. 95.

Данас је, поново, СПОНА у сарадњи са италијанском организацијом „Адоталапаџе“ делила новчане стипендије којом је обухваћена тридесет и једна породица. При томе су Италијани причали о томе како је и у Италији инфлација почела да узима маха, да имају Министарске афере“, да је живот све тежи, нарочито младима који не могу да добију посао итд... Не знам да ли нама треба да буде лакше због тога или би било боље да се они дуже задрже код нас како би им повратак кући представљао један од срећнијих момената у животу.

Марија Карлеуша — СПОНА

ВЛАДИМИР МИЛИЋ, ПРОФЕСОР НА БЕОГРАДСКОМ ПРАВНОМ ФАКУЛТЕТУ

НИШТА БЕЗ СПОНТАНОГ МИЛИОНА

Често се ауторитарни потенцијали везују само за партије на власти. Но, чињеница да се неке партије налазе у опозицији не значи да су самим тим демократске.

Потпуно сте у праву. Свака партија зависи од поднебља у коме делује. Ако је то поднебље демократскије, са дужом демократском традицијом, поднебље у коме су грађанске револуције изнедриле демократију, то су и партије демократскије. Уколико је сама традиција у оквиру које настају партије, а оне су код нас настале веома брзо и традиција је та која их храни, ауторитарна, онда је та подела скоро небитна са становишта ауторитарних тенденција. Наравно, то не значи да партија на власти није великих ауторитарних потенцијала него што су то опозиционе партије, али све имају као генске особине ту ауторитарну традицију у себи, која се на различите начине може испољавати.

Владајућа партија има не само специфичну ауторитарну традицију поднебља већ и власти ту ауторитарну традицију, јер је она, у ствари, конверзитска партија настала из једне комунистичке организације. Властита ауторитарна традиција нових опозиционих партија није дуга, али се врло брзо показало да ауторитарна традиција поднебља утиче на испољавање њихове ауторитарности.

Ауторитарност је, просто, показатељ наше тренутне ситуације.

Ви сте поменули традицију. Ни наслеђена политичка култура не погодује демократији. У њеној табели вредности слободарство, јунаштво и херојско жртвовање за народ увек стоје изнад слободе и вредности појединца.

— Слажем се. Постоји огромна разлика када исту реч употребљавате говорећи у једном случају о колективу а у другом о појединцу. Огромна је разлика када реч слобода употребите за колектив, где можете жртвовати скоро све појединце па вам, онда, остане имажинарни колектив, и слободе појединца, јер тада не можете жртвовати ни једног.

Ја никад видео ни једног министра да је нешто образложно. Поводом струје један министар је изјавио да нема појма шта се догађа. А он је министар и у пола ноћи мора да зна...

Разговарао: Павел ДОМОЊИ

Особеност ауторитарне идеологије је да влада појединцем кога може, сада је то видљиво, у име колектива, у име нације, жртвовати. Насупрот томе, нема демократије без слободе појединца. Ауторитарна идеологија може, пошто је колектив све а појединац ништа, појединца, уколико није, рецимо, патриотски расположен, отерати у затвор, ликвидирати... Прави колектив је онај који омогућује појединачну слободу. Лажни колективи увводе неслободу, жртвују појединце. У томе је разлика између ауторитаризма и демократије.

СВЕ САМИ СПАСНОЦИ

У Србији (више) нема консензуса када је национални вођа у питању, али зато све странке уздику властите партијске вође. Глобификацијом вођа странке клизе на харизматском моделу. У чему се разликују харизме владајуће партије и опозиције?

У потенцијалу коришћења моћи и у неким идеолошким циљевима које желе да постигну. Међутим, чини се да је све то неважно у односу на исту врсту циља а то је, да то сада пове-

жемо са претходним одговором, заступање пажног колектива. Харизматске личности су и профети, спасиоци, обавезно спасиоци нације који о нацији лажно брину из једног врло простог разлога — њихови методи ослобођења нације су методи жртвовања, жртвовања појединца.

Изграђене демократске нације никада не зависе од једног човека. Чак када он до те мере изгради харизматску личност он бива смењен. То су знали и стари Грци, а то је, богами, доживео и Черчил, да у напону своје снаге, не физичке већ политичке, буде смењен. Де Гол је доживео исту судбину. Не може се једна демократска нација везивати за једног човека, за спасиоца.

Разлику видим и у употреби нације. Међда једни желе, врло искрено, јер су националисти, да жртвују пола нације да би ослободили другу половину. Не знам који ће бити резултати? На крају ће морати да се подуче црта, направи биланс, саберу жртве такве политике, директне и индиректне. Али оно што се чини врло значајним јесте да нема одговорности за појединца, који у име тих високих националних циљева треба да буде жртвован. Ту не видим никакву разлику. Разлика, наравно, постоји у том погледу што једни више формално користе тај национални оквир јер не би могли придобити људе за своју политику, док други то чине драматичније. Биће занимљиво видети крајњи биланс тих политика. Нарочито за ону страну која има сву власт. Опозиционе странке и њихове харизматске вође једним делом су ослобођене тога, али другим делом и нису јер учествују у томе. Мислим да, када је реч о том националном оквиру, нема великих разлика, али има разлика у последицама и одговорностима за ту политику.

Странацка харизма социјалиста преведена је у државну. Чему то води?

У демократији нема неограничености и зато је опасност за демократију огромна када неко постане, како бих рекао, део државне харизме. Е, то се десило владајућој партији. Партије које постану државно-харизматске, обично, када изгубе власт, губе све, осипају се и нестају. Тренутно је реч о социјалистима. Нека врста одговорности, поделе одговорности везана је за демократију, и представља брану и спречава, у ствари, претварање у државну харизму. То се највише види по председнику Републике. Од партијског вође, комунистичког па социјалистичког, он се претворио у државног вођу са трајном инклинацијом да се као такав одржи што дуже. Онда се тај круг просто затвара и више ни у његовој партији немају озбиљних кандидата и то је, онда, потпуна харизма. Кад постоји само један једини човек то може бити тиранија или деспотија. То се тако звало код Грка а чини ми се да се то и данас може тако звати.

Пазите, на западу се демократија не кроји према Клинтону или Мејјору. Они су пролазне фигуре. На западу се демократија кроји према имагинарном председнику. Њихова правила, од уставних до осталих, не кроје се према некој личности. Код нас се, на жалост, кроје према одређеној личности. Чак, што је невероватно, ни партије немају ту самосвест па државне функције кроје према партијским вођама. Ви знате да смо догuralи и до апсурда, да смо у уставу били записали-доживотни. Ја се јако плашим да се то сада на неком другом нивоу понавља. Тај човек може бити сјајан, то није

проблем, али је заиста невероватно да друштво које хоће да буде демократско, или се бар декларише као такво, једном човеку повери толику власт. Ви у демократији имате институције, институције имају власт и људи се подешавају према њима. Чак и у случају смрти председника уопште није спорно да ће неко моћи да га замени. Кенеди је убијен, дошао је његов заменик. Друга је ствар што је Кенеди био популаран, али институције и даље трају и не подешавају се према људима.

ОДГОВОРНОСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ

Ви се, свакако, сећате разговора Драгољуба Јовановића и Радована Зоговића поводом устава из '46. Јовановић је Зоговићу тада рекао да комунисти морају правити такав устав који ће им одговорати и када буду у опозицији. Зоговић је узвратио питањем: зар ви мислите да ћемо ми икада сићи са власти!

Управо то што сте рекли изражава сву драматичност те дилеме. Институције морају тако бити замишљене да свако може и владати и бити у опозицији. Када тај тренутак дође код нас онда можемо рећи да смо из ауторитарног прешли у демократски систем. Зашто је то јако значајно? Драгољуб Јовановић захтева једно демократско правило, а то је да је институција старија од људи. Ви не можете према одређеном човеку замишљати институцију. Нема ту демократије. То је деспотија! Тиранија! Све је то Аристотел давно описао.

Владајућа харизма више није тако чврста као раније и данас јој се изричу веома тешке оптужбе, рећемо, за националну издају. Када је о нацији реч ауторитарност политичких партија долази до пуног изражаја. Све политичке партије настоје да се наметну као једини и прави заступници и представници националних интереса. Тиме не само да се политички простор антагонизује, јер се актери разврставају на патриоте и издајнике, него се отварају врата политичком насиљу!

— Ту долази до великих забуна и манипулација. Ни једна партија нема право да тоталитаризује читаву нацију. Када једна партија има претензије да заступа националне интересе и тоталитаризује их до те мере да каже „наше мишљење је апсолутно национално мерило“, онда имате оно о чему ви говорите. Национални интерес, ако хоће било која партија да проверава, мора на плебисцит, мора да пита сваког појединачног припадника нације. Она може да формулише свој став о националном питању али без провере, јавне и плебисцитарне, она нема право да каже: ево, то је сада национална политика.

Знате, национална политика је јако опасна. Ја нисам видео да је и једна партија захтевала мишљење народа о томе, али видим ауторитарне тежње да свака партија и то површно, крајње површно, каже: то је национална политика, као да сви појединци без остатка стоје иза ње. То није национална политика. Није национална политика ни када било који интелектуалац изађе јавно пред народ као што није ни када група интелектуалаца направи некакав сабор, па говори о националној политици.

ТУТОРСАЊЕ

Наравно, велика је одговорност на владајућој партији. Она није организовала плебисцит поводом уједињења Србије са Црном Гором. Зашто? Не видим зашто, сем ако код ње постоји велики страх да би одговор био негативан. Не мислим да би одговор био негативан али би се тачно знало колико људи је за ту солацију коју она предлаже. Е, то се није смело. За националну политику мора се добити консензус, не само политички већ и народни. Без тога не можете водити озбиљну националну политику.

Не постигне ли се консензус, и власт и опозиција функционисаће и даље као нело-

јална власт и нелојална опозиција. Политичке партије, представљају спону, мост између грађанског друштва и државе. Чини се да партије нису заинтересоване за грађанско друштво?

Видите, ви се према великим колективитетима не можете односити по систему „баш ме брига“. Постоје интереси. Постоје, хтели ми то да признамо или не, поделе у друштву и различити интереси. Ви не можете заступати само абстрактног грађанина. Он је истовремено и припадник различитих друштвених група и има своје интересе. Имам утисак да је владајућа странка татор друштвених група, она је татор пензионера, сељака, радника... Занимљиво, то на исти начин чини и опозиција. Ја нисам видео да за њу неке друштвене групе представљају основ на коме би она градила своју политику. Она живи од гласања до гласања, као да јој је потпуно неважно да ли ће нека велика социјална групација да дигне руке од ње. Социјалисти су велики татори, заштитници радника, сељака, овога, онога и путем државне власти они их држе. То је стварно невероватно, јер нема озбиљних партија које нису у нечему утемељене, у некој социјалној снази, групацији, покрету. Ако немате озбиљни грађански покрет ви немате ни озбиљних грађанских странака.

Другачије речено, партије клизе на самодовољности...

— ... Већина партија је у овој фази с тим што социјалисти у тој својој самодовољности другачије реагују. Опозиционе партије се не труде чак ни то. Социјалистима су препустили да заврше националну ствар, мада говоре да је то погрешно, и чекају да, евентуално, дође до краха да би онда на крају те националне политике добили неку масовнију подршку.

Колико би социјално утемељење политичких партија пацификовало политички простор? Сукоби би, свакако, остали, конфликти су „животни сок демократије“ али то не би била она врста неуротичних, дивљих сукоба у којима падају људске главе.

У огромној мери. За најобичнију ствар, показала је то италијанска ТВ, изађе милион људи. Мирно прошетале, нема ту крвавих обрачуна. Знате, та масовност када људи сами изразе своје интересе, то је за велики респект. Пацификација политичког простора и неуртралисање сваког облика екстремизма управо је везана за испољавање тих социјалних интереса. Знате, и поред нашег дивљачког менталитета врло брзо би се људи навикли да могу изаћи на начин који би био достојанствен, само када би видели ефекте тога. Ефекти су брана која спречава оне који би хтели да се другачије понашају. Видите, мали број очајника је изашао када оно није било струје. Шта је са струјом ја стварно не знам али тог тренутка то се променило. Тврдим да је највећи број људи само на два сата напустио своје станове и блокирао све улице да би све било другачије. Но, то је питање које је везано за једно друго темељно питање — самосвест грађана. Грађанин има једино оружје — јавни протест. Знате, ни једна партија не треба никог да позове да јавно искаже свој интерес. Изграђени грађанин би могао да се самоорганизује. То су вам, на крају крајева, и све врсте нових друштвених покрета. Људи када имају неке темељне проблеме они се сами повезују. Шта ће им партије? Партије могу ту да учествују али ви имате посла са самосвесним грађанима који нити руше, нити леме, нити разарају. Само опомињу власт да не реализује, да не остварује оно због чега је изабрана.

ПАМЕТ ПРЕ ЛОЈАЛНОСТИ

У демократском поретку јавност чини политику транспарентном насупрот ауторитаризму који би да је сведе на нулу. Тиме би се могла објаснити и ова операција власти која преко преиспитивања својинске трансформације, заправо, иде на дисциплиновање неких независних медија?

Свакако. Највећи проблем власти и најтемељније владање је да ви некога убедите у исправност своје владавине. То јесте највећи проблем. Но, солидарност владања је невероватна, јер ако сте солидарни онда ћете победити и други пут. Када то не чините, када стављате јавности, било којој, јер и јавност може бити подељена на оне који пристају и оне који не пристају, да вас уопште не занима, да није важно шта људи мисле, када кажете, као што је то неко недавно и рекао, да постоје државни органи, војска и полиција, тада ви вршите приватизацију државе.

Ја нисам видео ни једног министра да је нешто образложио. Поводом струје један министар је изјавио да нема појма шта се догађа. Он је министар и мора у пола ноћи да зна! Нема правремено изласка одговорних људи да нешто саопште. Чим тога нема јавност је зависна. А ви знате шта онда долази — јавност се формира путем покварених телефона.

Све политичке партије исказују своју начелну приврженост концепту правне државе. Постоји ли могућност да се Србија ускоро конституише као модерна правна држава?

Не постоји. За озбиљно стварање правне државе, или онога што се тако зове, не постоје елементарни услови. Када неко својата државу нема ништа од правне државе.

Свака институција државе мора бити независна, а то код нас није случај. Код нас владајућа странка настоји да за себе веже и закондаву и судску и извршну власт. Зар није важније имати независног, непоткупљивога судију него себи лојалног члана партије. Да не говоримо сада о разноразним институцијама државе где не можете спроводити партијску номенклатуру, где она чак није ни пожељна. Не можете се у стручним стварима ослонити на лојалност већ на памет. Треба истрпети и другачије мишљење, усвојити га ако је у корист заједнице.

Упорозавате на могућност претварања страначког у грађански рат.

Видите, поделе су озбиљне. Становништво је веома подељено када је председник у питању, а истовремено постоје и неке старе врло значајне поделе које ће, уколико не дође до неког оквира толеранције, експлодирати. Постоји велика нетрпељивост између социјалиста и свих осталих, она је идеолошка и то је прерасло у дубоке поделе, као да су у питању два блока која вребају прилику да се коначно обрачунају. Више због тих идеологија не вреди трошити ни речи а камоли ратовати. Постоје озбиљни људски проблеми који треба решавати.

Ја се јако плашим трећег, врло значајног момента, који може да наступи крахом неких националних политика. Знате, велике амбиције су покренуте, велике жеље, обећања а ситуација клизи ка резултатима који су — минорни. То је плодно поље за обрачуна. Ти обрачуни нису толико опасни док су на нивоу самих партија али ако оне прерасту од партијских и западе српски национ то би условило не само рат између национално мешовитог становништва већ и рат између самих Срба. Када се повежу ти неки темељни идеолошки сукоби, ранији обрачуни који могу да васкрсну са успешношћу или неуспешношћу националних политика, то је онда буре бурета које може изазвати рат. То на време није спречено а ја нисам видео ни да постоји нека велика жеља.

Мислим да добар број политичара није ни свестан које ефекте могу произвести њихове олако изговорене речи. Када би дошло до озбиљне расправе и постигао неки консензус, барем како димензионирати старе сукобе и завршити читаву ствар. Не интересује ме како ће се то звати, национално помирење или некако другачије. Ја нећу рећи да је добар пример Франко, који је направио споменик и једнима и другима — али хоћу да кажем да постоје начини помоћу којих можете цивилизовано завршити неке ствари а не држати их тако дуго да, онда, оне неконтролисано избију.

ПОСЛЕДЊИ МАГНАТИ МИЛОШЕВИЋЕВЕ ИМПЕРИЈЕ: ЛУКА МАЧКИЋ, ДИРЕКТОР РОБНИХ КУЋА „БЕОГРАД“

СМЕДЕРЕВСКИ КОНСИЉЕРИ

Први задатак био му је да уништи компроментујућу документацију МК „Смедерево“ и улаз огромних неправданих кредита. Након тога постао је богаташ, становник Лондона и учесник Лондонске берзе. Сада сања да постане власник ланца Робних кућа „Београд“, као предратни богаташ Митић. Смешног имена и озбиљне имовине, Мачкић пије мачји воћ велики кашаљ српске привреде, невакцинисане од лопова овако великог формата.

Пише: Милован БРКИЋ

Господин Слободан Анђић у Атини троши паре које је на време однео „на сигурно место“. У разговору за „Српску реч“ г. Анђић је објаснио како му је пошло за руком, да као директор београдског „Југоекспорта“ изнесе из земље, узимајући са рачуна своје фирме, или другим трансакцијама, око три стотине милиона марака!

Сабрано представљајући учинак својих „финансијских операција“ г. Анђић је признао потписаном новинару, да све што је радио, радио је уз знање, одобрење, или по налогу Председника Републике Србије, г. Слободана Милошевића.

Господин Милошевић, ступањем на политичку сцену, није имао много пријатеља, па је на кључна места, тамо где су биле велике количине новца, постављао своје сараднике из „Техногаса“ и „Беобанке“.

Господин Слободан Анђић један је од оних који су у „Техногасу“ били Милошевићеве сарадници. Када је г. Анђић постављен за директора „Југоекспорта“, Милошевић је за њим, из „Техногаса“, послао Алберта Грегоровића, Вина Крзнарића.

Када се, данас, направи списак највећих лопова у Србији, који су се, за неколико година обогатили, немилнице пљачкајући српску привреду и банке, пажљиви аналитичари ће утврдити да је већина од њих била у тиму сарадника данашњег српског председника, за време док је он био први човек „Техногаса“, или „Беобанке“. Њихова имена потврђују овај закључак.

чак. Треба, поред г. Анђића, поменути г. Луку Мачкића, директора РК „Београд“, и госпођу Борку Вучић, легендарну представницу „Беобанке“ на Кипру, некадашњу Милошевићеву заменицу док се бавио банкарством; господина Бранка Костића, представника ове банке у Лондону; др Миодрага Зечевића, председни-

ка Југословенско-француске банке са седиштем у Паризу...

Велики лопови Милошевићеве Србије „школовани“ су у „Техногасу“ и „Беобанци“. После је диктатор налазио и друге људе, попут Радослава Лалета Секулића, директора ивањичког „Јавора“, кога је Милошевић поставио

за директора савезне управе царина.

У овом броју представљамо вам „лик и дело“ господина Луке Мачкића, генералног директора Робних кућа „Београд“, човека који је озбиљан кандидат за титулу највећег лопова Милошевићеве Србије.

ЧЕЛИК И ОБОЖАВАЊЕ

Узимајући власт у своје руке, после (историјске) Осме седнице Савеза комуниста Србије, и уклањања са политичке сцене **Ивана Стамболића** и његове либералне екипе техноменациера, Слободан Милошевић је одлучио да, за почетак, ради осигурања власти, узме у своје руке, или стави под контролу све велике привредне системе и банке, и да њихове касе буду близу његове руке, која их је, потом, помела.

Као банкар, док је био први човек „Беобанке“, г. Милошевић је имао прсте „упрљане медом“, како би се изразио „човек за народ“, **Михаљ Кертес**. Једном приликом, када га је „вилице ударило у лице“, г. Кертес је, у друштву, сам себе бранио, тврдећи: „Господо, мене оптужују да волим паре. Тачно је, признајем. Тај хоби на мене је пренео Слобо. И он воли паре. Њему су само цифре у глави. Ја га обожавам...“

Србија је, почетком осамдесетих, добила међународни зајам, у висини од 30 милиона долара, који је Влада Србије, на челу са тадашњим председником, **Иваном Стамболићем**, узела ради санације Металуршког комбината у Смедереву. Директор „Беобанке“, у то време је г. Слободан Милошевић. А кредитна линија је била отворена преко „Беобанке“. Стручњаци су, касније, утврдили да је само три милиона долара добио МКС, а да осталим парама, из тог кредита, за кога је гаранцију дала Влада Србије (у то време Извршног веће Србије) нема никаквог трага.

Плашећи се да Иван Стамболић, преко својих људи у полицији, или финансијских служби, не потегне питање нестанка толике количине пара, Милошевић је, одмах, по преузимању власти, у Смедерево послао свог човека, **Луку Мачкића**, са којима је г. Слободан радио у „Техногасу“.

Шаљући Луку Мачкића у Смедерево за вршиоца дужности генералног директора Металуршког комбината, г. Милошевић је свом бившем сараднику поставио задатак: **уништи документацију по сваку цену!**

СМЕДЕРЕВСКЕ „КООРДИНАЦИЈЕ“

Када је дошао у Смедерево, г. Мачкић, који је дао диктатору партијску реч да ће чувати тајну (коза ностра — наша ствар), ипак је поверио свом сараднику, стручњаку за књиговодство: „Слобо ме је заклео да све папире, око међународног кредита, извадим из архиве, и да њему лично однесем. Он мора да се увери када је будемо уништавали. Ако нам неко у томе засмета, имам овлашћење да наредим његову ликвидацију. Све сумњиве књиговође одмах размести на друге послове. Морамо, по сваку цену, узети документацију“, вајкао се Лука Мачкић.

Стварајући мрежу поузданих сарадника, Милошевић је морао да одрешу кесу. Његова супруга **Мирјана Марковић**, која је годинама, стварала личне везе са људима из Партије на Београдском универзитету, захтевала је од свог мужа да њеним сарадницима и многобројним миљеницима из личног живота, плаћа станове, куповину аутомобила, намештаја, ви-

соке стипендије, да се одвајају паре за подмићивање академика, књижевника, уметника...

Металуршки комбинат Смедерево је, од оснивања, радио са великим губицима, и годинама су, запослени у Србији, одвајали постотак од своје плате, за „санацију МКС-а“.

За јавност је МКС био буре без дна. Знало се да нема тих пара којима се може успоставити ликвидност овог цина на стакленим ногама.

Ову чињеницу српски партијски вођа је вешто искористио. Наравно, уз пуну подршку Луке Мачкића, као вршиоца дужности генералног директора.

На такозваним координацијама, које су одржаване најмање једном недељно, Милошевић би присутнима (а састанку су обавезно присуствовали председник Владе Србије, министар финансија — (Зебић) — директор Службе друштвеног књиговодства, шеф ССРН Србије), читао Мачкићева писма, која су почињала, увек патетично: „Друже Председниче, станице у МКС-у је алармантно. Ако за два дана на рачун МКС-а не пристигне толико и толико пара, престаће производња, која ће оставити тешке последице на српску привреду, нарочито на војну индустрију...“

Милошевић је, памте живи сведоци ових „координација“, знао позерски да слегне раменима, и да каже: „Чули сте другови, шта пише друг Мачкић. Он је одговоран човек, и треба му веровати, и још данас нека се са рачуна „Прве петолетке“ преусмере паре другу Мачкићу...“

Са рачуна МКС-а плаћане су многе „кадровске инвестиције“ српског партијског лидера, и његове супруге Мирјане Марковић, која је, у то време, и капом и шаком својим миљеницима, а нарочито миљеницима, куповала станове, намештаје... Све друштвеним новцем.

И Лука Мачкић је требало да за своје услуге партијском лидеру буде награђен. И то по заслузи. Због успешно обављеног посла, око уништавања документације којом би Милошевић, да смо правна држава, добио дебелу робу, и засигурно не би годинама излазио из Пожаревца (Забеле), г. Мачкић је добио велелепну кућу у Лондону. Била му је понуђена вила у Паризу, али је г. Мачкић молио да му се купи у Лондону. „Знате друже Слобо, ја сам бизнисмен, и волим да сам присутан у Лондону због Лондонске берзе...“

ПРЕЛАЗАК НА РОБНЕ КУЋЕ

Из Смедерева су г. Мачкића, скоро свакодневно, у Београд возила најлуксузнија кола. Имао је два возача увек на услузи, две секретарице, и отворене рачуне у десет најлуксузних ресторана у Београду и Смедереву. Добио је „ради опремања стана“ у Лондону „ситан поклон“ од српског партијског лидера од 55 хиљада долара. Да се кућа учини подобном за становање.

Осим поклона које је учинио г. Милошевић, Лука Мачкић је и сам узимао. Купио је за своју породицу троја кола. Чак је и осигурање платио МКС.

Када је у Смедереву средио послове, и обавио постављени му задатак, Милошевић је Мачкића, ка доказаног партијског друга и привредника, вратио у Београд. Брзопотезно је Милошевић сменио тадашњег директора Робних кућа „Београд“, господина **Милоша Слијепчевића**, који је био способен привредник, али је словио као Стамболићев човек.

Смакнуће Слијепчевића пропраћено је у убиством једног директора РК „Београд“, да би се г. Слијепчевићу ставило до знања да не сме да пружа отпор. И устоличен је г. Лука Мачкић.

Само се човек попут њега могао д предузети, каквим је словило предузеће „Робне куће Београд“ доведе до просјачког штапа.

Истражни органи ће имати пуне руке посла, а можда се и неће ни моћи утврдити, колико је пара од РК „Београд“ олпљачкао господин Мачкић.

Његовим постављањем за генералног директора овог угледног трговинског предузећа, госпођа Мирјана Марковић је имала отворене рачуне. Било је довољно да телефоном јави: „Лука, молим Вас, пошаљите ми спаваћу собу на адресу... за **Зоран Тодоровића**, или за **Снежану Алексић**...“ И истог дана би роба из магацина РК „Београд“ била би испоручена. Без плаћања.

ПРЕДРАТНИ УЗОРЦИ

Чинећи услуге породици Милошевић, и њиховим сарадницима, г. Мачкић је мислио и на своју породицу. Да би себи омогућио безбрижну старост, а видећи да од наших банака нема ништа, г. Мачкић је захватао са рачуна РК „Београд“ колико му шаке дозвољавале. Да би РК „Београд“ од домаћих произвођача куповале и у разумном року плаћале њихову робу, Мачкић је узимао 8 одсто провизије. Претпоставља се да је рекетирајући домаће произвођаче, Мачкић је на свој инострани рачун у Лондонској банци, ставио око три милиона долара! Нарочито се обогатио узимањем провизије на куповину увоза робе која је продавана у робним кућама његовог предузећа.

На једном пријему, Милошевић је ставио Мачкићу до знања да зна за његово немилосрдно шамарање касе: „Ти Лука добро знаш да радиш посао. Али, гладнај, остави нешто и радницима твог предузећа...“

Сан г. Мачкића (који он изгледа још сања) је да РК „Београд“ постане његово предузеће. Он је све учинио да снизи цену имовине свог предузећа, и да га, потом, са својом родбином, откупи.

Једном банкар Мачкић се прошлог месеца поверио: „Кад је пре рата господин **Митић** имао своје робне куће и био међу богатим трговцима у Европи, могу и ја, са својим робним кућама, а има их двадесет у Србији, да будем бољи од њега, јер су моје и веће, и лепше“.

Овај новинар, на крају, мора да призна да није у могућности да објави списак имовине господина Луке Мачкића. Јер, верујем, и г. Лука не зна колико је богат. Он је само узимао, узимао... А тако незајажљиви људи и не стигну да направе инвентар олпљачканог.

Г. Лука Мачкић је пријатељ г. Милошевића и његове породице. И то са разлогом.

ГОРА: „КРОВ СРБИЈЕ“ БОГУ ИЗА ЛЕЋА

АСФАЛТ ОДУВАН

Веровали или не — у Србији постоји место у коме главна тема разговора није план Контакт-групе, већ један други план — Просторни план Србије. Штавише, због њега се присталице СПО жестоко сукобљавају.

„Социјалисти Горе су издали Гору. На јавној расправи о Просторном плану, одржаној децембра 1994. у Приштини, социјалисти су дали безрезервну подршку глобалном плану и све му ономе што се односи на општину Гора. Наиме, по овом плану, Гора је у следећих петнаест година ван свих развојних процеса и далеко од било каквог просперитета“.

Наведене речи су из летка који ових дана кружи Гором. У летку који потписује СПО Гора истиче се да је сагласност социјалиста на понуђени предлог Просторног плана равна издаји горанских интереса и злочину, јер ће због тога Гора још много година бити „слепо црево“ и општина у којој је тек сваки двадесети становник у радном односу. Проглас се завршава поруком да ће „Српски покрет обнове преко својих посланика у Скупштини Србије учинити све што је у његовој моћи да промени положај Горе“.

РАДНА ВЕРЗИЈА

Летак је изазвао велико занимање и одобравање међу Горанцима, али и праву панику и провалу беса међу локалним социјалистима. Председник општине др Харун Хасани наредио је општинским куририма да поцепају све залепљене летке у Драгашу, а Извршни одбор СПС-а Гора издао је саопштење у коме, поред осталог, стоји да „садржај летка изазива огорчење и револт становника Горе“, да „СПО шири дезинформације“, да је „новцем из државне касе изграђено на десетине километара асфалтних и макадамских путева“, да је „СПО у Гори у нераскидивој вези са фундаменталистима странке СДА“. И за сваки случај: „Горанци поверење указују СПС-у и Слободану Милошевићу“, стоји на крају саопштења.

Један од „криваца“ за појаву летка, студент Орхан Илијази, председник СПО Горе објашњава да је „радна верзија Просторног плана Србије разматрана 7. децембра на проширеној седници Извршног одбора општине Гора (присуствовали су јој искључиво директори друштвених предузећа). И поред извесних замерки, општинска влада је дала сагласност на глобални план, што је потврђено и два дана касније на јавној расправи одржаној у Приштини, којој су присуствовали и функционери Округа и Владе. За нас је предлог неприхватљив“, прича даље Илијази, „јер до 2010. године предвиђа реализацију свега два пројекта у Гори, и то у области шумарства и електропривреде (реконструкција постојећег дларишва). За све остале потенцијале наше општине — туризам, водопривреду, сточарство, лаку индустрију, путеве — у овом пројекту није било места“.

„Са предлогом Просторног плана нису узпознати становници Горе, али ни одборници у

Још од пре три године Горанцима је подељено оружје, чак и аутоматско, а неки су из војних магацина добили и пушкомитраље. Ваљда због реализације Просторног плана Србије.

Пише: Александар ЧОТРИЋ

Скупштини општине Гора“, каже Цевад Далифоски, секретар одбора СПО, који је седници присуствовао у својству дописника листа „Наша борба“. Када је један одборник питао зашто им није достављен предлог плана одговорено му да ће одборници са планом бити упознати пошто га усвоји Скупштина Србије.

Председник Извршног одбора општине Гора и народни посланик СПС-а Ваит Ибро категоричан је: „Прихватање плана некоректно је називати издајом. Ми смо дали одређене примедбе“, каже посланик „али мора се схватити да се у процесу демократизације Србије примат даје одређеним регионалним центрима, као што је, на пример, Призрен. Нема развоја Горе без електричне енергије и путева, а рачуна се и на остале ресурсе, пре свега шуме. Гора је најнеразвијенија општина Србије и зато јој републички Фонд за развој даје предност“.

МУСЛИМАНИ И ИКОНЕ

Гора је најмлађа, најужнија и општина на највећој надморској висини у Србији. Горанска насеља се налазе на обронцима Шар планине, на тромеђи Србије, Македоније и Албаније. На површини од 310 квадратних километара живи 17 хиљада Горанаца. Неколико квадратних километара, дуж 100 километара државне границе, спорно је. Председник Ибро каже да су територију Ср Југославије 1992. године запосели македонски војници, а сада се тамо налазе и припадници УНПРОФОР-а. „То питање ће“, каже он „ускоро бити покренуто пред међународним институцијама. Тренутно се прикупља неопходна документација“. Ваљда ће нешто бити од тог спора кад се палири скупљају три године.

Горанци су специфична етничка група. Далифоски вели да се његови ученици у средњој школи, где ради као професор одбране — различито декларишу. Једни за себе кажу да су Горанци, други Муслимани, трећи Срби, четврти Југословени, пети Турци... Становници Горе вековима живе у неприступачним планинским пределима, далеко од свих главних путева. Говоре језиком за који стручњаци тврде да

је веома сличан језику којим су говорили Срби у средњем веку. Горанци су веома поносни на своју особену усмену књижевност, фолклор, обичаје, музику, народне ношње. Ислам су примили тек у прошлом веку, и то онда када су изгубили сваку наду да ће ући у састав српске државе. Међутим, није редак случај да Горанци славе православне свеце и да у кућама држе иконе. Најзначајнији празник у Гори је Ђурђевдан. Тада се одржава велики вашар на који долазе и сви иселени Горанци. Становници „крова Србије“ су традиционални печалбари. Велики број Горанаца се бави послатичарским занатом. Због рата у Босни и Хрватској многи од њих су морали да се врате у своја села. Већини није признат статус избеглица, иако су се у родном крају обрели без ичегга. Карактеристичан је случај четворице браће који су у Дрвенти имали станове и локал од 70 квадрата, а сада живе од милостиње родбине. Писали су комесару за избеглице Буби Морини, али никакав одговор нису добили. Врло чудно!

„Исељавање због тешког живота се наставља“, тврди Ђерим Илијази, посланички кандидат СПО-а и члан Главног одбора странке. „За последњих неколико година из Горе се заувек иселило преко хиљаду и по становника“, забрињуту констатује Илијази.

Општина Гора је формирана 26. јула 1990. године. „Да би се спречила албанизација Горанаца“, објашњава Ваит Ибро. Када је окончан процес тзв. уједињења Србије „од Хоргоша до Драгаша“, Драгаш је поново препуштен својој невеселој судбини. Командир једне карауле на албанској граници, декларисани симпатизер СПО-а (име му не помињемо јер би могао доживети судбину пуковника Стојадиновића), каже да су „социјалисти у праву кад тврде да је држава Србија улагала у Гору, али проблем је у томе што су паре завршавале у џеповима локалних функционера“.

ЦРНОХУМОРНИ ВИЦ

Сточарство је занимање којим се бави највећи број становника Горе. Међутим, због ниске цене меса, високе цене кукуруза, заразних болести и много чега другог, број оваца је смањен. Са предратних 130.000, пао је на садашњих петнаестак. У Драгашу, административном средишту општине, постоји само једна фабрика. Текстилни погон „Дратекс“ запошљава 400 радника. „Дратекс“ је од увођења санкција добро пославао, али у последње време појавиле су се тешкоће у снабдевању сировинама које се увозе из Македоније и плаћају девизама“, каже Ибро. Сазнали смо да ће ускоро, уместо у садашње три, запослени у овом предузећу радити само у једној смени. „Са пољопривредно-трговинским предузећем 'Шар-производи' ситуација је још тежа. Неки капацитети уопште нису у функцији, а више од сто радника се налази у врло независној ситуацији“, обавештава нас председник општинске владе. Ђерим Или-

ЋЕРИМ ИЛИЈАЗИ: СПО ЋЕ ДОБИТИ 60% ГЛАСОВА У ГОРИ

јазу прича да су радници друштвеног предузећа „Шар-производи“ прошле године засејали кромпир који је потом заражен кромпировом златицом. Пошто нису имали хемијска средства, (а очигледно ни нека преча посла), радници су рукама уништавали штеточине.

Последњих пет година, према Илијазиевим речима, у Гори није изграђен ни један јавни објекат. Ваљда у складу са паролом „лепше је са културом“, Дом културе у Драгашу се реновира од 1980. године. На месту где је некада била сала сада је шума (лепше је са дрвећем). У центру места налази се депонија. Вода из градског водовода није за пиће; јер је једна речница једноставно скренута у цеви, а уграђени филтери се не користе због тога што је покредена опрема и због недостатка стручног кадра. У Драгашу се препричава црнохуморни виц по коме су стручњаци који су пројектовали водовод и канализацију помешали ова два система. Када је Ћерим Илијази, по занимању водоинсталатер, понудио своју помоћ у решавању ових проблема, одговорено му: „Не, хвала. Ти, Ћериме, на тај начин хоћеш да прикупиш поене за Српски покрет обнове“.

У Скупштини општине Гора, од 29 чланова 23 су чланови владајуће партије. Још један им је врло близак — члан је Савеза комуниста, а преосталих шест су изабрани као кандидати

групе грађана. На републичким изборима 1993. године, СПО је добио 1328 гласова, што представља више од 20 процената гласова бирачког тела. СПС је освојио 55% горанских гласова. Ако се зна да је СПО на Косову добио око пет процената гласова, изборни резултат у Гори представља прави подвиг. Успех је утолико већи јер су чланови и присталице СПО изложени свакојаким притисцима. Савезни посланик СПС-а и дописник „Политике“ Зејнел Зејнели јавно прети преко Радио Приштине да ће се социјалисти обрачунати са свим „вуковцима“ у Гори, а поменути Ваит поручује да СПО, као партија са националним предзнаком, нема шта да тражи међу Горанцима јер прави раздор у хомогеној средини. „Састанцима Извршног одбора СПС-а, у најбољој комунистичкој традицији, редовно присуствују председник месног СУБНОР-а и командир милиције у Драгашу“, каже Џевад Далифоски. Прошле године СПС је путем прогласа позивао младе Горанце да се пријаве Младим социјалистима ради запошљавања у полицији. „Примљени су само чланови СПС-а“, каже Орхан.

„Пре отприлике годину дана полиција ми је одузела пиштољ марке ЧЗ, калибра 7,65 мм, икако имамо уредно издат оружјни лист. У решењу које ми је тада уручено пише да ми се оружје одузима „ради заштите личне и имовин-

ске сигурности“. Касније су ми рекли да ми је пиштољ одузет због „провере“. Није ми јасно — какве провере — пиштоља или мене. Пиштољ ми ни до данас није враћен, а пушка М-48 коју ми је дала Војска Југославије још увек се налази код мене. То је апсурдно“, прича Ћерим.

„Пре три године свим Горанцима је подељено наоружање и муниција. Дељене су пушке М-48, аутоматске и полуаутоматске пушке, а неки су из војних магацина добили и пушкомитраље. Ја сам имао проблема са полицијом зато што нисам хтео да примим оружје. Чак три пута су ме звали у полицијску станицу и приморавали ме да задужим пушку. Одбио сам јер сам убеђени пацифиста“, јада се Мухамед Сељими, човек испред чије књижаре „Сем“ је месец дана прошле године стајао ваљак који је купцима запречавао улаз у радњу. Касније је општина избацила Сељимија из књижаре. „Зато што сам присталица СПО-а“, каже.

НЕМА СУМЊЕ

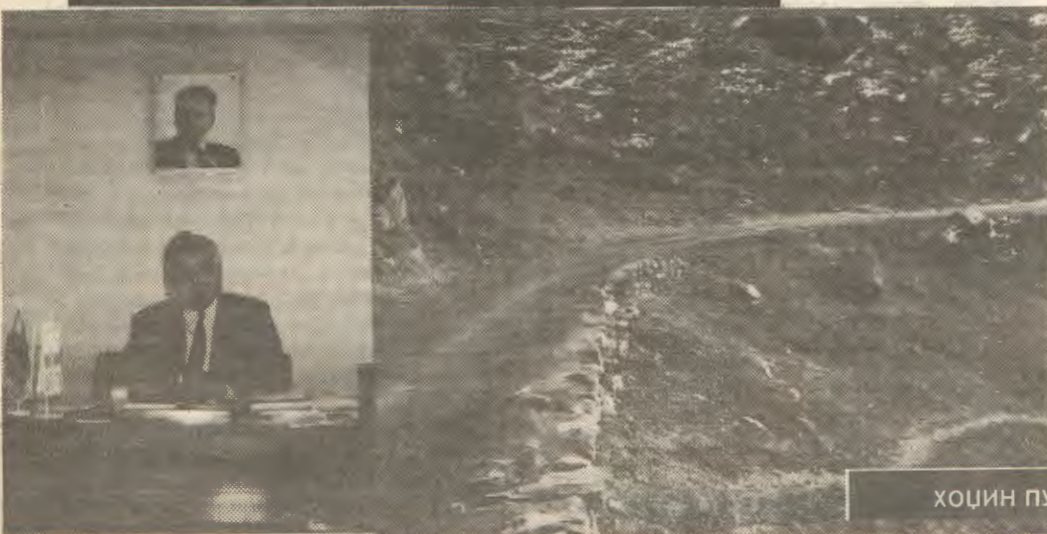
Српски покрет обнове је у Гори у незадрживом надирању. На првим изборима није имао свог кандидата. На изборима 1992. године добио је 400 гласова, а годину дана касније скоро хиљаду гласова више. „Чланови СПС-а масовно прелазе у Српски покрет обнове. Пола у шали, пола у збиљи, кажемо да ће СПС ускоро у Гори имати само два члана — председника општине и председника општинске владе“, каже Ћерим, такође бивши члан СПС-а. „Био сам натеран да се учланим. Свако ко би 1990. године одбио да приступи СПС-у, јавно је оптуживан да је против Србије“, објашњава Илијази старији. Најзаслужнији за формирање СПО у Гори је Орхан. Он је у јуну 1992. године обавестио централу да је у Драгашу направљен одбор СПО. „Председништву странке сам доставио имена чланова иницијативног одбора. Међу њима се налазило и име мог оца, а да он то није ни знао“, присећа се Орхан. „У то време нисам био за Вука“, искрен је Ћерим. „Овде код нас може да се гледа само први програм Телевизије Београд“, додаје.

Породица Илијази је веома угледна. Глава куће, Ћерим, поштован је и познат у свим селима Горе. Многима је помогао, често радећи и бесплатно. Он је власник самосталне водоинсталатерске радње „Универзал“ која се бави оправкама, уградњом и монтажом водовода. Политички неистомишљеници, у жељи да му науде, протурају трачеве да му је сателитску антену поклонили Студио Б, и да му је за изградњу нове куће СПО даровао преко 50 хиљада марака.

„Када СПО победи у Гори, а у то не сумњамо“, причају Ћерим и Орхан — „подстицаћемо развој мале привреде давањем заинтересованима локација и ослобађањем од пореза новотворених фирми. У близини Драгаша планирамо изградњу туристичког насеља. Залагаћемо се за проширење телефонске мреже, за бољи аутобуски превоз, за отварање нових смерова у средњој школи (пре свега занатских), за додељивање повољних кредита сточарима, за изградњу пијаце у Драгашу и још много тога“.

Село Брод удаљено је десетак километара од Драгаша, а од македонске границе само

ВАИТ ИБРО: СПО НЕМА ШТА ДА ТРАЖИ МЕЂУ ГОРАНЦИМА

ХОЏИН ПУТ — НЕКАДА ЈЕ БИО АСФАЛТИРАН

два километра. „Село је некада имало пет хиљада становника, сада у њему живи мање од две хиљаде људи“, причају мештани окупљени у кафани „Гурман“ у центру села. „За последње две године одавде се иселило 30 породица“, поткрепљују претходне наводе. „Тешко се живи“, кажу. „Кад дође време да се продају јагањци, држава обори цене“. Нико од мештана не жели да каже своје име. Плаше се репрекусија. Један младић добајиче да би му после објављивања имена у нашем листу власти сигурно затвориле радњу. Други младић нас уверава да Горанци који нису гласали за СПС не могу да добију ни пасош ни посао. Хоџа Мухамед Халити приказује нам нову џамију коју граде мештани. Поглед нам привлачи метална ограда око дворишта старе џамије на којој стоји натпис: „Тито — то смо ми!“.

Горанци још увек поштују „лик и дело“ Јосипа Броза. У већини драгашких локала истакнуте су фотографије бившег председника. Натписи попут оног на џамији у Броду постоје испред џамија и у другим местима. У селу Орђуша које се налази на самој албанској граници натпис „Тито“ на једној стени, доминира читавом котлином. Некада су слова ноћу светлела пошто су била окренута према „земљи орлова“. С друге „стране гране“ биле су истакнуте пароле у славу највећег сина Албаније — Енвера Хоџе. У међувремену, пароле су са албанске стране уклоњене. Са наше нису.

Село Рестелица је чудо Божје. То је село ни на небу ни на земљи. „Ако постоји крај света, онда је у Рестелици“, каже др Иван Ковачевић који је прошле године броварио у том месту. Од забаченог Драгаша треба превалити још 25 километара кроз кањоне и тунеле да би се стигло у ово село на 1600 метара надморске висине. „Насељено место које се налази на највећој надморској висини у СРЈ је Рестелица, а не Жабљак, како то тврде наши уџбеници географије“, каже Џевад Далифоски. Да је то знао др Ратко Марковић можда би Устав СРЈ писао у Рестелици. У овом селу „Богу иза ногу“ живи око осам хиљада људи. Куће су велике и збијене, а улице су атме и врло уске. Пустолови жељни авантуре атмосфери Тибета или Индије могу осетити и у Рестелици. Мноштво беспосленог света окупљено је испред џамије. Беспризорна деца, црвена у лицу, јуре за аутомобилима, баш као у старим филмовима. Кравиче и товарни коњићи са самарима трчкарају горе-доле. Уопште ми није било јасно — зашто? Одрана телећа кожа бачена је наспред пута. Поточићи крви сливају се са места где се продају повећи комади телетине закачени на металне куке. Пут који води до Рестелице и кроз њу, излокан је и блатњав. Звучи невероватно, али мештани кажу да је уочи избора 1993. године пут био асфалтиран. Рестеличани га зову „Хоџин пут“ јер је био асфалтиран, због залагања бившег посланика Реџепа Хоџе који је рођен у овом селу. Међутим, пролећне бујице су неколико километара асфалтног слоја однеле у оближње потоке. Одговорни из Приштине касније су тврдили да смеша није била добро направљена, али више нису ни помишљали да направе нови пут. А и Хоџа се у међувремену преселио на београдски асфалт.

На почетку села, на зиду једне куће зеленим спрејом исписано је: „СДА, Алија, Суљо“. За Рестелицу посланик Ваит Ибро тврди да је „средина која је затрована фундаментализмом“. Мештани на те његове оптужбе одговарају: „То су глупости. Ваиту би било боље да посети Рестелицу јер отаџ је изабран за посланика ниједном није био код нас“. Рестеличане је веома узбудило сазнање да ће телефон-

ска централа из њиховог места бити пренета у село Глобочицу које је много мање, али и много значајније јер је у њему рођен господин народни посланик. Огорчени Шехмустафа Ариф каже да су у Рестелици и данас на снази рестрикције. „Свакога дана по сат времена немамо струју. Срамота је и што у овако велико село аутобус долази свега два пута дневно због чега су становници принуђени да се возе приватним џиповима чијим власницима плаћају девет динара по вожњи“.

Већина малишана по завршетку основне школе „22. децембар“ преселиће се у Београд, код „Вука“. Велико незадовољство мештана нашло је свог одраза у резултатима последњих избора. СПО је добио гласове колико и Социјалистичка партија. Мештани кроз смех поручују Ибри Ваиту: „Рестелица јесте упориште, али, Српског покрета обнове и Вука Драшковића“. Дружење са „Вуком“ у Београду очито је имало ефекта.

ИМА ШАНСЕ

У методеполицијске репресије према мештанима Горе уверио се и ваш репортер. Приликом повратка из Рестелице, у селу Крушеву, заоставила нас је полицијска патрола и том приликом легитимисала само новинаре „Српске речи“ који их је у овом случају више интересовао као посланик. Млади полицајац, примљен у полицију преко Младих социјалиста, строго је упитао Ђерима: „Колико пута је до сада посланик био код тебе?“ Пошто нисмо били расположени за даљи разговор са „другом органом“, он је поручио Орхану да ће га судски гонити зато што је у последњем броју независног листа „Глас Горе“ објавио фотографију на којој се налази „друг орган“ лично.

Граница која је између Србије и Албаније успостављена 1912. године, поделила је село Орђушу. У складу са законом о албанизацији назива насељених места, село с друге стране границе добило је име Оргеста. Демаркациона линија успостављена пре више од осамдесет година поделила је најближу родбину. После прекида односа између две земље, 1948. године, граница је била потпуно затворена. Једини начин на који су рођаци комуницирали био је кроз песму. „Песма нас је одржала“, што каже Змај.

Село Орђуша се последњих година преселило у Београд. Данас у овом забитом месту живи свега тридесет људи, а четири разреда основне школе похађа троје деце.

„Ако СПС настави да влада у Гори, сличну судбину доживеће и остала села“, каже Орхан. Оваквим владањем управо СПС разбија Србију јер Гора, као погранична регија од изузетног значаја, остаје сиромашна и све слабије насељена. За разлику од социјалиста, СПО ће се борити и изборити за Гору“, поручује овај младић.

„СПО ће на следећим изборима добити 60 посто гласова“, уверен је Ђерим и додаје: „Само да нам Вук дође за Ђурђевдан!“

Док је таквих људи, за Гору има шансе.

„ГОРА — ПОБЕДИТИ МОРА“, углас поручују Ђерим и Орхан.

Народ коме се десило оvolико зла — мора да је негде промашно. Ту се поставља и питање продуктивности и нивоа културе, јер да је она била другачија, можда би овај народ у свему што га је снашло и нашао и неки други излаз. Међутим, наши највећи филмови, најбоље слике, најуспешније позоришне представе — довеле су нас у све ово.

Разговарала: Ружица РАНТОВИЋ-ЈОВИЋ

После петнаестак година лутања по свету, и завршених студија на Ликовној академији у Прагу, Љубивоје Јовановић живи у Ариљу, у селу Вране изнад Рзава, још једине чисте речнице у Србији. Саградио је кућу са кулом од брвана српске средњовековне поетике. „С обзиром да сам студирао напољу и да ме је ухватио онај неоромантизам у буђењу нације, хтео сам да то изразим и кућом у којој живим“, каже. До седамнаесте године није видео ниједну праву слику, нити наставника који би му рекао шта је уметност. Први контакт са ликовном културом биле су му фреске у Ариљској цркви, где је као дете ишао да се причестити. Данас својим присуством и начином живота, својим радом настоји да врати културу у провинцију. Поред књижевника Добрила Ненадића, и цркве св. Архилија, постао је културна чињеница живота у Ариљу.

Концептуалиста, у духовном и политичком сродству са Српским покретом обнове, насликао је у оквиру циклуса „Време сумрака“, слику посвећену јунским демонстрацијама 1993. и триптих: „9. март“.

ДУХОВНА ПУСТИЊА: Култура у малим местима, у провинцији, може се просто одслекати као — духовна пустиња. Не само у Ариљу него и у другим мањим местима, културом руководе људи који са њом немају никакве везе. Пошто се нигде другде нису могли ухлебити, људи без занимања (бивши партијски секретари, председници омладине) удомљавали би се у култури. Наравно да такви људи не могу ништа да учине за културу града. Откако памтим, у овом граду — сем онога што представља остатке старе културе — није било никаквих дешавања у овој области. Сваки покушај да се нешто промени био би заустављан. Забележен је покушај из шездесетосмашких времена да се покрене манифестација под заједничким називом „Ариљски викенд“, али није успела да ухвати корен. Никакву подршку надлежних није имала. Негде око седамдесете године био сам у групи која је покушала да издаје омладински лист „Хоризонти“. Сви учесници у прављењу тог листа су мање — више успели у животу, али нико то није остварио у Ариљу. Међу људима који су у том листу објављивали своје текстове био је и књижевник Добрило Ненадић. Своје прве чланке он је објавио у том листу. Једино значајно у области културе Ариља данас је то што Добрило Ненадић и данас живи тамо. Али,

ЉУБИВОЈ ЈОВАНОВИЋ, АКАДЕМСКИ СЛИКАР

МАЛА МЕСТА ПРОСТО НЕ ЖИВЕ

треба одмах рећи да том човеку у његовом родном граду никада није направљена ниједна промоција књиге, а објавио је до сада 6-7 романа.

После завршених студија у Прагу вратио сам се у Ариље покушавајући да покренем бар у области ликовне културе нека нова интересовања. Али, никада ни са ким нисам успео да успоставим прави контакт. Направио сам неколико изложби за суграђане, за људе који поштују мој рад, иначе никада званично није стигао сигнал да би се за то могла интересовати и нека институција. Скоро сам имао изложбу поводом 25 година рада, коју сам организовао. Изгледа да се жалим, али истина је — мала места просто не живе.

ОБРАЗОВАЊЕ МЛАДИХ: Док сам радио као професор у усмереном образовању, имао сам успеха у преношењу свог знања — неки од мојих ђака су академски сликари, неки су на путу да то постану. Задовољан сам интересовањем младих за ликовну уметност. Међутим, у последњих 5-6 година не постоје ни елементарни услови за образовање младих у тој области.

КОНЦЕПТУАЛИЗАМ: Уметност је, пре свега, вид комуникације међу људима, вид креативног мишљења и све оно што сам за ових 27-28 година урадио везано је за неке циклусе слика, за неке програме. Не морам да кажем политичке, јер нема уметности без политике. Када је без политике, то је тзв. лепа уметност малограђанске провенијенције. Нема ниједног уметничког програма, па таман то био енформел, а да не носи у себи одређену друштвену стварност — и то је политика. Један мој циклус слика зове се „Време сумрака“, започет је још

пре студија, 1969. године, и из њега је слика названа „У светлу буктиње“ означена као проблематична од стране Савеза бораца, осуђена и једноставно нестала из омладинских просторија где је та, 1969. године била изложена. Нашли су у њој некакав мој антисоцијалистички став, иако ја у то време нисам ни знао шта то значи. Затим сам сликао и на неке актуелне теме — спуштање човека на Месец, рат у Камбоџи... Студирао сам у Прагу у периоду 1973-75. године.

ПРАШКИ УТИЦАЈИ: Дипломски рад из области теорије историје уметности био је „Југословенски уметници на Прашкој школи“. У Прагу је за последњих сто година 156 ликовних уметника. Прашка школа одиграла је значајну улогу у ликовном образовању наше средине, јер су мање — више прашки ђаци оснивачи ликовних школа овде, почев од београдске Академије коју је на одређени начин уобличио Карел Кутлик, Словак школован у Прагу.

АРИЉЕ — ПРАГ: Боравећи у Прагу био сам на платформи изнад свега што се дешавало, и овде и тамо. Тамо сам био странац, а истовремено овдашње ствари сам могао посматрати — из иностранства. Схватио сам да стваралац мора да се потврди у својој средини. Не може сликар Ариљац у Паризу пресликати Србију. Може само о њој сањати у Паризу, али ће то, ипак бити лоше научен француски.

ЈАГЊЕТЕ БРИГАДЕ: Циклусу „Време сумрака“ вратио сам се крајем осамдесетих. Направио сам тада слику под називом „Гозба у каменој сали“. Касније је она постала позната у Србији као слика „Јагњеће бригада“. Свако мало место имало је те „јагњеће бригада“ које су биле печат његовог стања духа. Циклус развијен од те слике још није завршен. Њему при-

падају и слике посвећене 9. марту и јунским демонстрацијама '93. године. Докле ћу доћи то је ствар будућности. Међутим уопштено речено, мој је став да на поштено питање — треба дати поштен одговор. Не сумњам у апстрактну уметност, али она комуницира са интелектуалнијим слојем људи. Ако узмемо да је апстракција суштина ствари, а она очекује високоинтелектуални слој друштва који, могу слободно да посумњам, ја овде тешко видим. Велико питање стоји над интелектуалцима у овом времену и овом народу. Јер, народ коме се десило оволико зла — мора да је негде промашио. Ту се поставља и питање продуктивности и нивоа културе, јер да је она била другачија, можда би овај народ у свему што га је снашло нашао и неки други излаз. Међутим, наши највећи филмови, најбоље слике, најуспешније позоришне представе — довеле су нас у све ово. Не може добра културна понуда направити лоше културно и духовно стање. А ми се у томе налазимо. Мислим при том и на рат, и на ову политичку ситуацију, и на једносумље које доминира овим простором. Ви не можете са човеком који другачије мисли пристojно разговарати.

700 ГОДИНА ТРАДИЦИЈЕ: У Ариљу постоји црква посвећена архиепископу из Ларисе, св. Архилију, и оно је, кад се развило у варошицу (раније се звало Моравица) добило име по њој. Наредне године ова црква треба да прослави 700 година постојања, што говори о исто толико година постојања високе цивилизације на том месту. А то што смо се данас нашли у том хаосу и мраку, говори да смо посрнули, да као народ нисмо кадри пратити своју традицију, нисмо кадри ни да је довољно заштитимо, нити да се на њу надовежемо на прави начин. Па ни само обележавање те велике годишњице, како се већ сада може наслутити, неће је бити достојно. Још пре две-три године покушао сам да организујем Одбор са том наменом, али били смо ометани и сада је то препуштено властима.

Људи који сада то раде не обећавају неки ниво, али неће то бити прва ствар урађена без правих критеријума.

СТАРА ПАЗОВА КАО ПРОБНИ БАЛОН ДОЖИВОТНЕ ВЛАДАВИНЕ

МАРШАЛОВ ПЛАН

Иако су у Старој Пазови привремене мере тј. принудна управа требало да буду укинута почетком ове године, до тога ипак није дошло. Нити су укинуте привремене мере, нити су расписани локални избори, нити су чланови принудне управе позвали на разговор опозиционе странке како би се пронашло неко компромисно решење, већ су, једноставно, наставили да владају по основу континуитета.

УМЕСТО ИЗБОРА — ДОЖИВОТНА ПРИНУДА

Због немара надлежних и медијске блокаде, Општински одбор СПО штампао је летак под називом „Да ли знате“ како би обавестио грађане пазовачке општине „шта се догађа у општинском атару“. Наиме, у том летку грађани се обавештавају да „13 СПС-моћника, иако им је мандат прошао и даље доносе одлуке које су биле у надлежности СО и Извршног одбора те општине“. Потом, челници пазовачког СПО упозоравају овдашњу јавност, да су „самозвани“ принудни управници својим радом тј. нерадом „допринели да наша домаћинства плаћају највишу цену гаса у Србији“. Затим, да нису ништа учинили да спрече свакодневна вишесатна искључења електричне енергије „иако је наша општина трошила минималне количине, чак испод дозвољене дневне потрошње“. Грађанима се такође скреће пажња на разне малверзације око доделе и распродаје грађевинског земљишта, тј. да је дивља градња узела маха“. Указују и на нерешене проблеме у вези депоније смећа „која се шири ван контролисаних површина и прети опасност од избијања епидемије“, стоји на крају тог летка.

Летак је иначе изазвао праву пометњу у редовима СПС, који брже-боље организују конференцију за штампу и то прву од када је уведен вишестраначки систем. На тој конференцији Никола Клашић председник тзв. принудне управе тј. принудног већа, изјављује „да је Веће легитимно с обзиром да га је Влада изабрала без ограничења трајања мандата“. Другим речима доживотно имају мандат.

„Сви смо мислили да је давно прошло време када су мандати трајали неограничено тј. доживотно, али није. Ето, Стара Пазова је добила маршала. По, Уставу, мандат председнику Републике траје пет година, посланицима и одборницима четири године. Влада, такође има мандат докле може да влада. Али, ограничење мандата не важи за 13-СПС моћника из Старе Пазове, који би да владају вечно, изјавио је тим поводом Миодраг Јакшић, председник пазовачког СПО и народни посланик, додајући да ће социјалисти све учинити како би спречили расписивање локалних избора „зато што се плаше сусрета са својим бирачима, јер, много тога су обећали, а ништа нису остварили“. И општински одбор ДСС из Пазове, оглашава се саопштењем за јавност и каже „ДА ЈЕ ПРИНУДНО ВЕЋЕ ИЗГУБИЛО ЗАКОНСКУ ОСНОВУ ПОСТОЈАЊА“. Стога, од Народне Скупштине

Како ствари стоје ова опозициона општина никада неће расписати нове изборе. Уместо било каквог одговора на гнев грађана, Влада вели да ће избора бити „кад се стекну услови“

Пише: Мирјана КАЛИНИЋ

захтевају „да хитно обустави рад принудне управе и да се распишу локални избори, како би грађани добили легитимне представнике у старопазовачкој скупштини“. Тврдња опозиционих странака, да је принудно веће изгубило законску основу свог постојања, тј. да им је време истекло, социјалистички управници негирају. Јер, како кажу „општинско веће образовала је Влада Републике Србије својом одлуком која је донета 8.12.1993. године на захтев свих политичких странака које су имале одборнике у СО, због немогућности постизања договора око кандидата за новог председника општине“. (Иначе, бивши председник те општине Добривоје Стевелић био је принуђен да поднесе ос-

тавку, убеђивања су вршена уз помоћ „шкорпиона“). Члан 45. Закона о локалној самоуправи је основ за доношење одлуке републичке Владе о формирању општинског већа истичу пазовачки социјалисти и додају да тим чланом „није утврђен рок до кога ће веће обављати послове локалне самоуправе“.

Али, случајно или не, тек из поменутог члана Закона изостављен је део у којем стоји „да привремене мере могу трајати најдуже до годину дана“. Односно, чланови тог принудног тела, намерно или не, заборавили су да кажу, да је прошле године у јуну месецу Народна Скупштина усвојила измене и допуне Закона о територијалној организацији, тада је реч „најдуже до годину дана“ замењена речима „до краја 31.12.1994. године“.

Бранећи се од напада опозиционих странака, СПС-управници још кажу „да је Закон уврдио још два основа за образовање општинских већа: то су случајеви када се у општини не спроведу избори, односно када се након спроведених избора за одборнике СО не конституишу њени органи“. И за ове случајеве како кажу предвиђено је, да већа врше послове локалне самоуправе до 31.12.1994. године. Тиме, уствари, демантују свој деманти, што би се народски рекло „сами себи скачу у уста“. Локални избори ће по речима чланова СПС-а бити расписани „када се створе услови за то“.

Већ виђено.

ГРАЂАНИ ОПШТИНЕ СТАРА ПАЗОВА ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Од 1. јануара 1995. године, Општином Стара Пазова влада група људи која себе назива Општинским већем, иако нису изабрани на слободним демократским изборима, нити имају било какву одлуку Владе или Скупштине Републике Србије за посао који обављају.

Иако су им сви уставни и законски рокови истекли, 13 СПС моћника и даље доноси одлуке из домена Скупштине Општине и Извршног већа Општине, које су правно потпуно ништавне и доносе штету грађанима Општине.

Ово нелегално и нелегитимно тело СПС самозванаца у Општини Стара Пазова, у току своје владавине, није решило суштинске егзистенцијалне проблеме радника, сељака, занатлија, ученика, пензионера, избеглица... Време им је истекло!

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

- ◆ Да грађани наше Општине за своја домаћинства плаћају најскупљи земни гас у Србији
- ◆ Да су грађани Општине Стара Пазова трошили минималне количине електричне енергије, чак испод дозвољене квоте за наш регион, а трпели су свакодневна вишесатна искључења струје
- ◆ Да се депоније смећа у Општини шире ван контролисаних површина и постају велика опасност за ширење разних болести и епидемија
- ◆ Да се грађевинско земљиште додељује и распродаје у супротности са урбанистичким планом Општине и да тзв. дивља градња узима маха
- ◆ Да радници у нашој Општини имају пајниције плате у Војводини
- ◆ Да је аутобуски саобраћај и превоз грађана нередован и катастрофално лош

ДРАГАН ТОМИЋ У РАЉАМА СЛОБОДАНА ЈОВАНОВИЋА

РАСПЛЕТ У СЛОБА—СТИЛУ

Последња седница Окружног одбора СПС-а Пчињског округа изнедрила је у свом епилогу помирење између Драгана Томића (Симпо) и Станише Јањића (Јумко). Овај, по многим политички компромис, вешто је медијски нашминкан па се први човек „Јумка“ појавио на свечаности поводом отварања нове фабрике „Симпа“, што је презентирано и у ударној информативној емисији државне телевизије. До овога је морало доћи, јер од почетка спора на релацији „Јумко“ — „Симпо“, дошло је до пуцања многих политичких шавова унутар „борда“ партијских директора у, по многим, најјачој окружној филијали Социјалистичке партије у Србији.

Концепт „50 породичних фабрика“ чији је творца и идеолог Драган Томић из „Симпа“ од почетка своје реализације изазвао је различите коментаре. Томић као врсни (техно)менаџер, навикнут да све држи под својом контролом лично је одређивао и критеријуме и људе који могу да на конкурс постану власници породичне фабрике. Када су отворене прве породичне фабрике, видело се да су њихови власници из блиског породично—подобног круга првог човека „Симпа“. Алострофирани су Србислава Манић, власница фабрике ручночворованих тепиха „Симан“ у Бујановцу у чију изградњу је уложено 400.000 долара; фабрика кламерица „СИК“ у селу Доњи Нерадовац, власника Миодрга Станковића (вредност 490.000 долара), као и фабрика за израду прекривача, јастука и производа од полиуретанских пахулица „Петровић“ у селу Кршевица, власника Србе Петровића (вредност 375.000 долара)...

ДЕБЕЛА ТОМИЋЕВА ЗАЛЕЃИНА

Електронски медији свом силином добошарили о овом концепту, а Томић је убирао поене у партијском врху који се није упуштао у дубљу анализу овог у основи позитивног привредног концепта. Чаршија је коментарисала, али је земљотрес уследио тек након јавног саопштења из „Јумка“ које је српска јавност доживела као до сада најжешћу демистификацију онога шта и како ради „Јужњачки Мао Цедунг“ у свом пројекту „нек ради хиљаду породичних фабрика“. Оцигледно подржан од либералнијих при-

Главни уредник југа Србије, Слободан Јовановић, на састанку у Београду оштро је критиковао творца „Симпа“. Концепт „породичних фабрика“ отишао је предалеко, најчешће у нечији породични буџет.

Пише: Војкан РИСТИЋ

вредно — партијских кругова, генерални директор Станиша Јањић, активирао је „експлозив“ који је припремљен у Београду. Да није било београдске подршке, Јањић никада не би кренуо на свог некадашњег директора јер је и сам провео више од деценије у „Симпу“. Томић је овај напад, знајући за залеђину коју има, сасвим мирно преживео, увиђајући једино да унутар Владе у којој се нашао не ужива тоталну подршку. Након јавног саопштења из „Јумка“, следе тајне доставе из БИМ „Славије“, југословенске царине, о самоувереном монополизму Драгана Томића у увозу меса и жестоких алкохолних пића на којима он „остварује велике личне провизије“. Круг је затворен објављивањем у београдском „Телеграфу“ докумената о сарадњи Томића са француском фирмом, „уз велику провизију“. Томић ћути, а на затвореним састанцима оштро критикује нападе на њега. О потребном чувању мира унутар „заједничке куће“ схватајући целу ситуацију неће се огласити СПС, али хоће портпарол председника Србије, др Мирјана Марковић, која ће у „Дуги“ саветовати помирење између „скромног“ Драгана Томића и „човека кога она лично не познаје“ Станише Јањића. Овим је оверено бланко поверење које највиши политички врхови Србије гаје према Томићу.

Ојачан и свестан своје неприкосновене моћи у ко зна ком политичком животу по реду, „Симпов Баш Челик“ наставља да тера по свом концепту. У пројекат породичних фабрика улази и „Коштана“ на чијем је челу Мирко Димитријевић, народни посланик СПС из Врања и, што је (сигурно) битније, кум Драгана Томића. Одрастао у сенци величине свог кума, Димитријевић невешто иде из грешке у грешку:

Постаје воденични камен око врата министру — координатору. На последњем састанку Окружног одбора Томић је због свог кума претрпео велике критике, јер је Димитријевић, како стоји у записнику, „мимо свих критеријума доделио породичну фабрику директору експозитуре једне београдске банке у Врању“. Том директору је данас затвор пред носом због проневера које је урадио, о чему постоји и пресуда суда у Врању.

ЈОВАНОВИЋЕВЕ КРИТИКЕ

Највеће критике на рачун Драгана Томића, на састанку који је због поларне атмосфере окончан тек у Београду на разговору са Миломиром Минићем, генералним секретаром СПС-а, изрекао је „главни и одговорни уредник за југ Србије“ Слободан Јовановић, иначе директор Танјуга. Томић је ћутао. Димитријевић је црвенео. Не само пред кумом, већ и пред све већим незадовољством радника „Коштана“ због лошег стања у колективу које је на састанку оцењено као „корак до амбиса“.

На састанку коме је председавао (што говори о пажњи која се поклања југу Србије), председник Окружног одбора СПС-а, министар Срђан Николић, човек који је у Владу ушао из „Јумка“, процењено је да би уколико „Коштана“ доспе у економски колапс, морала да се „уда“ за „Симпо“, како би се спасла, што не значи да ће то и радници ове индустрије обуће прихватити. Сламку спаса Димитријевић ће пронаћи у оквиру фотеле Холдинг компаније „Симпо“ коју ће му кум Драган лично „направити“. Томић, како за „Српску реч“ каже један од функционера у Главном одбору СПС-а, „није прихватио овакву оцену о „болести“ „Коштана“ већ се залагао за кредитну финансијску помоћ овом колективу, што је са скепсом прихваћено с обзиром на нове мере Народне банке која нема намеру да кредитира губиташе“. Отуда треба очекивати да „Коштана“ од „Симпа“ добије „апанажу“ из доста солидно попуњених фондова ове Холдинг компаније.

Тврда политичка линија СПС-а (Слободан Јовановић), сукобила се са (техно)менаџерском Драгана Томића. У целој ситуацији сви други могу себе сматрати „победницима“. Желећи да Јовановића снагом капитала политички маргинализује Томић је смело кренуо својим „усисивачем“ да чисти све самосталне колективе на југу Србије. Нокаутирао је бујановачки „Југокоп“, стварајући од њега „експозитуру“ „Симпа“, али је против сећа окренуо „црвене Кмере“ које предводи директор „Врела“ и народни посланик Ранђел Вељковић.

Познат као необуздан, самоуверен, политички неписмен али врло одан, Ранђел Вељковић, као „последњи стуб“ СПС-а на граници са Македонијом и Косовом, голих шака је ушао у сукоб са Томићем. Министар из „Симпа“, као врхунски стратег, спречава даље политичко силовање „Хебе“ коју Вељковић кроз својинску трансформацију жели да претвори у јавно предузеће и припоји „Врелу“ на чијем је (још увек) челу.

Ко ће коме пресећи врпцу: Драган Томић и Слободан Јовановић

СВЕ НЕТАЧНО

„Интерпол је збуњен“, Српска реч бр. 118

Господине уреднице,
у вези са непотписаним писмом које сте објавили у вашем последњем броју под насловом „Интерпол је збуњен“ и у коме се поред осталих спомиње фирма чији сам директор као и моје властито име, дозволите да изјавим да су наводи који се тичу фирме „Хемпро Ук лимитед“ и мене лично потпуно нетачни, бесмислени и међусобно контрадикторни. У том смислу молим да мој одговор објавите у вашем следећем броју.

Објашњење које следи сигурно није потребно онима који имају макар минимално знање из спољнотрговинске и правне регулативе и праксе као и суштине постојећих санкција УН према СРЈ, односно онима који знају да се правне, комерцијалне и финансијске активности сваке фирме бележе у државним институцијама, банкама и пословним књигама фирме и доказују одговарајућом документацијом.

У вези са власничким статусом — чињеница је да „Хемпро ук лимитед“ није никада основан нити је икада постојао као фирма „Хемпра“ Београд, већ је од самог почетка био регистрован као мешовита британско-југословенска фирма у којој је „Хемпро“ Београд био и остао само један од акционара тј. сувласника фирме. Мој лични статус био је и остао директор фирме, без икаквих могућности, интереса или намера да постанем власник или сувласник фирме.

У вези са примедбама о прекиду пословних односа са „Хемпром“ Београд: добро је познато да све чланице европске заједнице ригорозно примењују одредбе УН санкција против СРЈ. Већ изречене вишегодишње казне затвора појединцима и новчане казне фирмама које се мере у протувредности стотина хиљада дем чак и за сасвим безазелене прекршаје најбоље говоре саме за себе какву политику спроводи европска заједница укључујући и британску владу и њена надлежна министарства. Активност „Хемпра Ук лимитед“ се такође константно контролише од стране царинске полиције, банке енглеске и министарства трговине и индустрије тако да не постоји никаква реална могућност за одвијање пословних односа било са „Хемпром“ Београд или било којом другом југословенском фирмом.

Наводи да сам преко југословенског конзулата затражио помоћ од енглеске коморе, „наоружао“ се најбољим адвокатима, добио енглеско држављанство и постао власник фирме са капиталом од 1,4 мил. фунти су у сваком погледу измишљени и истовремено бесмислени а у неким другим, нормалнијим околностима не би заслуживали никакав коментар.

Наводи о састанцима са ген. директором и осталим директорима „Хемпра“ Београд у разним местима у иностранству и дељење новца у готовини или било ком другом воду у потпуности су нетачни. Са пуном одговорношћу могу да потврдим да за све време свога постојања од 1990. године „Хемпро ук лимитед“ није нити једном југословенском или другом држављанину или пословном партнеру исплативао никакве новчане провизије или надокнаде, јер осим тога што је то недозвољено према британским законима то је ван мога схватања о начину закључивања и спровођења послова.

Тврђња да „Хемпро ук лимитед“ и друге фирме у иностранству, чији се највећи део посла до 1992. одвијао са бившом СФРЈ, сада послују „да не може бити боље“ далеко је од сваке реалности. Добро је познато да је највећи број тих фирми на западу или затворен одлукама локалних власти или доведен у такву ситуацију да је свако рационално економско пословање у старту било онемогућено. Они који су задржали могућност пословања требало је да пронађу како нове добављаче и купце, тако и нове робе и нова тржишта, процес који је временски дуг, скуп и као обично тржишно неизвесан. Оно мало запослених који су остали у оваквим фирмама, директно деле судбину фирми у којима раде и не може им се много позавидети на околностима у којима се налазе. У таквој ситуацији „Хемпро ук лимитед“ од 1990. године примењује, неколико једноставних при-

нципа који укратко гласе: радни дан мин. — 12 часова (пожељно више), радна недеља мин. 6 дана (пожељно више), састанци и договори после 18 часова (пожељно и касније), укупни годишњи одмори и слободни дани: до 5 радних дана годишње (пожељно и мање), дневнице за службена путовања — не постоје, надокнаде за коришћење властитог аутомобила — не постоје, плате — далеко ниже од уговорених (пожељно мање). Истовремено „Хемпро ук лимитед“ сматра изузетно битним да је повезан у све најзначајније светске информативне пословне системе и технички опремљен да своје активности обавља ефикасно и конкурентно.

Захваљујем на уступањем простору.

Поздрав

Радомир Ђорђевић
директор
Хемпро ук лимитед

ДЕМАНТУЈЕМ!

„Поштено“, Српска реч бр. 118

У прошлом броју Вашег листа у рубрици „КРИМИНАЛ“ која се бавила тзв. „неправилностима у раду Јавног предузећа Пословни простор општине Стари град“ објављено је и следеће:

„Ради прецизности, Комисија износи све случајеве непосредне погодбе у којима су закључени уговори у 1994. години...“

23. На Косанчићевом венцу 1, пословни простор 34 м², додељен је, одлуком Управног одбора ЈП „Пословни простор“, Заставниковић Веселинки (супрузи дојучерашњег портпарола Демократске странке Бориса Тадића и снахи академике Љубе Тадића). ...“

Молим Вас да, поштујући Закон о јавном информисању, на одговарајућем месту објавите следећу исправку:

Под моралном, материјалном и кривичном одговорношћу тврдим да са Јавним предузећем „Пословни простор“ НИКАДА нисам закључила уговор о закупу пословног простора и то управо због могућих инсинуација о мојим злоупотребама родбинских веза (у које се, видимо, Ваш лист ипак упустио).

Дакле: на коришћењу немам ни поменути ни било који други пословни простор, мада то не сматрам нормалним макар због чињенице да се више година бавим ретком делатношћу — дизајнирањем играчака и до сада у овој области имам четрнаест признатих иновација у Савезном заводу за патенте и Ауторској агенцији Србије.

Са жаљењем што Вас лишавам скандала

Веселинка Заставниковић
У Београду, 07. марта 1995. г.

КАПЕЛА НА РАВНОЈ ГОРИ

На иницијативу СПО-а, 13. маја 1995. године, на дан педесетогодишњице победе над фашизмом, почеће на Равној гори изградња капеле, на месту где је Дража Михаиловић намеравао да подигне цркву.

У плану је изградња спомен-чесме, у непосредној близини споменика Дражи Михаиловићу.

СПО Немачке и Удружење Равне горе из Штутгарта организују прикупљање потребних материјалних средстава. Пошто је до будућих задужбина на Равној гори неопходно, пре свега, изградити и пут, за овај пројекат потребна су велика средства.

Позивамо све заинтересоване грађане који су у могућности да на било који начин помогну ово заједничко дело родољуба, да се обрате:

— у земљи: Гласу цркве у Ваљево (Њакон Љуба Ранковић, тел. 014/35-115),

— у Немачкој: Добривоју Доци Симићу, тел. 49 711 293353, факс 49 711 2264387.

Уплате вршити на девизни рачун у Немачкој, на име „Равна Гора“, Landesqirokasse — Stuttgart BLZ 60050101 kto. nr. 2077914.

Уплате у земљи: 43900-685-9-36633, Глас цркве, СПП Ваљево.

РАДМИЛА ЛАЗИЋ, ПЕСНИК

НЕ ДОЗВОЛИ, БОЖЕ ЕМОЦИЈЕ

Вука углавном не воле они који би да су на његовом месту. А могли би да буду на његовом месту, рецимо, кад би умели да говоре као он, па да им се верује, када би имали његову искреност и његове емоције, када би се усудили да „залегну“ за нешто као он...

Разговарала: Љиљана ШОП

То је то, беспоговорно сте именовали своју прву песничку збирку сада већ далеке 1974. године. Сећам се да смо у разговору ову формулу користили са свешћу да цитирамо ваш наслов; обичној констатацији ширио се смисао и значај. Шта је то, пре двадесет година, за вас било ТО, а у којим координатама бисте исти наслов изrekli данас?

То је То је узвик усхићења, радост проналаска, потврда жеље и њено остварење, али можда само док још не знате и не окусите последице тог открића, док вам Воћка не застане у грлу. Замишљам, рецимо, Еву како је, угледавши Дрво сазнања, рекла Адаму: То је То! Она је препознала лепоту и посегнула за њом,

оно после, све је мит. Али, ако узмемо причу о првобитном греху (или источном греху) као метафору за стваралачки чин, то стално посезање за плодом са Дрвета познања је чежња човека-уметника да досегне Немогуће, односно забрањено, односно божије. Песници су још једини повремени становници Рајског врта, и то није никаква мистификација мада поезија и живи од мистификације, од уобразиље, јер су они ту који Виде тј. који разлучују добро и зло. Уметност, тежећи непрестано лепоти и спознаји јесте у ствари стална чежња, и покушај повратка изгубљеном Рају. У том смислу, То је То, је био узвик приликом мог личног открића тог Стабла поезије, или ако хоћете и Стабла спознаје. А данас, после толиког посезања за том Јабуком са Стабла, и повременог њеног грицкања, ви знате њен мирис, њену сочност коју вам пружају речи, језик, али знате, уз сву ту лепоту, и цену и последице сваког загрижаја, и То се више не изговара тако лако.

А 1993. исписујете песничку Историју мелаххолије. На први поглед два супротна по-

ма. Како их видите појединачно, а како заједно, како у поезији а како у животу?

Историја меланхолије је искуствена књига, да тако кажем, у извесном смислу она никако није могла настати пре двадесет година, то је књига која се могла написати само после извесних година и извесних искустава (и стваралачких и животних). И Она се такође може посматрати у оквиру оне исте перспективе источног греха, односно прогнаних из Раја, јер је управо меланхолија стање духа оних који су окусили и лепо и ружно и добро и зло, и сада су у једном стању помирениости или тихе патње, односно ни живота ни смрти, или као би рекла Тереза Авилска: „Живећ без живота, чекам бесмртног живота сјај, и мрем пошто не мрем, вај”. То су та својства прогнаних из Раја и проклетих на земљи, својства оних који за тим рајем вечно жуде и којима земаљске радости — нису довољне. Ако је **То је** то била књига чисте спекулације, поетских слика и песничке имагинације, односно производ душе, онда је **Историја меланхолије** производ духа и душе.

Између ове две књиге постојале су три књиге песама које су се бавиле испитивањем и остваривањем различитих песничких поступака, демистификацијом поетског, демистификацијом песничког чина и предмета певања, оне су следиле настојања модерне поезије да негативним категоријама створе нову поезију и нов однос према поезији, користећи иронију, сарказам, црни хумор и сл. У њима је субјект аутора (или лирског ја) био поприлично дистанциран од предмета певања, у **Историји меланхолије**, пак, користила сам прво лице јединине, верујући да ништа тако сугестивно као прво лице, и да се сугестивност најбоље постиже субјективношћу. **Историја меланхолије** је прича о „јунакињи мојих песама“ (како стоји у једном стиху) којој сам ја дала нешто од свог искуства, својих осећања, визија, а и знања и промишљања. То је свакако књига лирске поезије, а лирици свако мора да одужи свој дуг кад-тад. Користећи се у великој мери исповедном конвенцијом (свакако најуниверзалнијом конвенцијом, којом се поезија користила још од античких времена), данас поприлично презреном, ја сам доста ризиковала, али сам свакако написала најубедљивију своју књигу, књигу којој се верује и која делује на емоције (такође данас презрену категорију). Време експериментисања, досетки и вицева у поезији је прошло, и они који још у ту врсту израза верују нису још прележали дечије болести.

ПИТИЈСКИ ЗАНОС

Чини ми се да сте пре деценију и више, као и ја и многи, веровали да ангажман у Француској 7, у УКС, има смисла и да се тамо, са места које нам духовно и професионално припада, догађа историја и води битку за бољи живот и разумнији свет. Камо се све то денуло и куда нас је одвело?

У Француској 7 заиста је била зачета историја демократије на овим просторима, свиђало се то данас неком или не. Од 1982. године, када је 19. маја основан Одбор за заштиту уметничких слобода (при београдској секцији писаца, то је веома важно да се каже јер је тада београдска секција, коју је предводио један час-

тан човек, **Алек Вукадиновић**, била опонент Управи удружења књижевника, а на челу Удружења су тих неколико година наизменично били **Мира Алечковић** и **Зоран Глушчевић**, а онда и покојни **Миодраг Булатовић**, а поред свега још је унутар Удружења деловао и Актив писаца комуниста), инициран халашењем Гојка Ђо-

га због инквизиционе књиге песама **Вуна времена**. У том првом Одбору били су: **Десанка Максимовић**, **Борислав Михаиловић**, **Стеван Раичковић**, **Предраг Палавестра**, **Милован Данојлић**, **Раша Ливада** и **Биљана Јовановић**. Још и сада се сећам те Скупштине писаца која је била одржана у просторијама Градског комитета на Студентском тргу; предлог за формирање Одбора изнео је **Драгослав Михаиловић**, и нико није био против. Ја још тада нисам била члан УКС, али сам то постала убрзо, а онда и члан Управе београдске секције писаца. Наравно учествовала сам већ на првој протестној вечери одржаној за спас Гојка Ђога, који је већ био у притвору. Наравно, и ви сте били ту, и тих неколико година, све негде до 1986/87, то је био златан период Француске 7. Сећам се и оног отвореног писма јавности, из 1984. године, поводом чувене **Шуварове Беле књиге** (у којој сам и ја била „заступљена“ са две песме). Писмо је био написао **Матија Бећковић** и сећам се добро тренутка када смо заједно ишли уз оне наше степенице, горе, на врху степеница сте били ви и **Матија** вам је дао текст на неку врсту рецензије. И уопште, била су то времена заједништва и освајања нових простора, и поред сталних притисака, саслушања (чак сам и ја била позвана код **Ранка Савића**, чувеног „иследника за интелектуалце“) рецимо није било ни једног састанка градског комитета СК или неког ЦК, а да се није критиковало Удружење. Пре **Беле књиге** био је случај око **Књижевних новина** које су биле забрањене због **Источнича Љубе Симовића**, а и због објављивања **Саопштења Одбора за заштиту уметничких слобода**, које је **Милутин Петровић**, тада главни и одговорни уредник К. Н. редовно објављивао. **Књижевне новине** нису излазиле годину дана, а онда их је преузео, тј. почео да уређује **Миодраг Першић**.

Тих година Одбор је бранио: **Голубњачу**, емисију **„Београде, добро јутро“** Душка Радовића (којој је било забрањено емитовање), **Запис** коме се у грех приписивало објављивање „једног броја књига, чија је садржина оцењена друштвено неприхватљивом“ (било је то због **Ножа Вука Драшковића**)... и још много протеста и одбрана је било, рецимо: **Шешела**, па и **Антонија Исаковића** због „антикомунизма“ у **Трену 2**.

У УКС-у се тих година слегало све што слободно мисли; и филозофи и социолози (који ипак ништа нису сами започињали, него су се придруживали писцима), и уметници и будући лидери. А онда негде 86/87. године долази до видне поларизације у УКС; превладала је националистичка линија, па су они своје протесте (рецимо за спас Косова) — ту се, у ствари, зачињала „јогурт револуција“ — одржавали понедељком, а ми смо своје протесте, за одбрану људских права широм Југославије одржавали уторком. Тада је Одбор за уметничке слободе водила **Светлана Слапшак**, све до 1988. године, а основали смо били и Одбор за заштиту човека и околине, у коме смо биле **Биљана Јовановић** и ја, али и **Нада Поповић Першић** и многи други. Тако се одвијало рађање демократије. Убрзо је све почело да се распада, прво Савез писаца па онда и држава, и почео је рат а да тадашња Управа (под вођством **Матије Бећковића**) није нити једним гестом на то реаговала. Прилично депримирана ја сам на Скупштини писаца, децембра 91. то јавно замерила и Управи, а нарочито **Матији**. Касније је, оснивањем ДЕПОСА, **Матија** покушао да поправи свој лични рејтинг. Но, тих неколико година деловања националиста у УКС као да су у неповрат однеле и оне „златне“ године УКС.

Наш проблем је био у томе што је наша интелектуална елита била истовремено и националистичка, и што су је предводили неки тисци које су своје литерарне амбиције укључили у то; они нису знали шта говоре јер су говорили у питијском заносу, и то су биле неке имагинарне визије које са стварношћу нису имале везе. Нереалан однос између „идеала“ и стварности упростило је наше интелектуалце. Но, ја бих о Француској 7 могла до сутра, али лепо би било када би неко исписао праву историју Француске 7, а не да се то препусти новинарима којима поглед не сеже даље од **Тосића**, **Бећковића** и политичких лидера. Историја Француске 7 дешавала се унутар ње, а мимо рефлектора.

ДВА ПУТА СЕ ОПЕКЛА

Запамћено је да сте недавно, у Утиску недеље, рекли да су ваше симпатије на страни господина **Вука Драшковића**. Народ смо класификација и етикета, а не разложних трагања, мена и нијанси, сарставам се „преко пања“. Једном меримо а три пута сећемо. Ово питање је прилика за генезу и нијансе у вашим симпатијама?

Да, рекох то и не поричем, и не правдам се. Зар је забрањено имати симпатије? Или је забрањено имати их према Вуку? Па немају симпатије за Вука само чланови СПО-а! Овде је изгледа забрањена свака искреност, као да је искреност нижа категорија, а поготову ако се у тој искрености препозна лично или не дај боже, емоција. Мора се у сваком трену бити трезвен, mudar (или лукав), не открити се, не направити „погрешан“ корак — то се цени, или, то је „на цени“. Пожељан је езоповски језик, да те нико не ухвати „ни за главу ни за реп“. Бити личан, то је непродуктивно, мислити и говорити (наравно и осећати) треба само у име „вишег циља“, а „виши циљ“ куд нас то одведе?! Колективитет је за поштовање, индивидуалитет за стид и срам. А Вука углавном не воле они који би да су на његовом месту. А могли би да буду на његовом месту, рецимо, када би умели да говоре као он, па да им се верује, када би имали његову искреност и његове емоције, када би се усудили да „залегну“ за нешто као он, када би имали ту срчаност и срдачност, спонтаност, поготову ако би им се на лицу видела племенитост, и када би им осмех (неки га уопште и немају) личио на дечији а не на ђаволов.

Да није било те зависти и суревњивости велике лидера, и наше „елите“ у односу на Вука, ако не 9. март, успео би Видовдански сабор. Видовдански сабор није пропао због Вука (иако су га „гурали“ да га он откаже и заврши, иако су га сви они и те тако употребљавали и злоупотребљавали кад год затреба, па и тада), него због неспремности „елите“ да иде даље. Сваком ко је тих дана био тамо то је било јасно. Као што је сваком (па и њима а и „онима“ јасно да никаквог окупљања „маса“ ни данас нема без Вука.

Да ли сте били члан неке партије и какав је ваш садашњи однос према том опредељивању?

Ја нисам сада члан ни једне странке, па ни СПО-а, што не сматрам никаквим специјалним квалитетом, него простом чињеницом. Два пута сам се опекала, довољно за један живот. Прво сам, како и „доликује“, била члан СКЈ (наравно формално као и већина, а не из некаквих идеолошких убеђења како би то волели да чују они чувени „непартијци“, оних осталих девет милиона некомуниста који такође као ни ми ништа не учинише вредно помена), коју сам протестно и писменим путем напустила (што се, мој Боже, тада сматрало храбрим чином, јер је

као лакши и елегантнији начин био да само не плаћате чланарину, па вас они сами искључе. То се десило када сам се први пут истински сусочила са „значајем“ Партије, било је то када се судило Гојку Ђогу, односно књизи **Вумена времена**. Други пут било је то када је „кренуо“ наш вишестраначки живот, и у том општем полету наше младости, како би рекао Зиновић, који је и мене био „ухватио“, постала сам члан Демократске странке. Била сам чак и члан Извршног одбора, али ни то није „потрајало“. Са почетком рата престала сам да одлазим на састанке, а ускоро им и написала разлоге за брисање из чланства, а то су били, колико се сећам: недоследна и за мене непредвидива политика Странке, упадање странке у клопку тзв. „националог интереса“ постављеног од стране странке на власти. А на крају сам рекла да учествовање (и саучествовање) у „работама“ ове власти и државе сматрам компромитантним итд. И наравно, нису се због тога много потресли, нико ми ништа није одговорио, на мене се ваљда није нарочито ни „рачунало“.

А зашто баш демократе? Па морам признати да ми је на почетку њихов програм био прихватљив, осим тога тамо су били неки моји пријатељи, а и породичном традицијом некако сам им „припадала“. Али, имао је, изгледа, право мој ујак, **Јаков Дрпих** из Ђурђевца, села из опозиционе Мионице. Каже он: „Ма мислио сам да будем за демократе, али чим сам ја видео да Мићун не помиње ни Бога ни краља, видим нису они „наши“. А тако углавном размишљају српски сељаци, они који живе од земље и које асфалтска прашина није заслепела. Зато им је ближи Вук.“

Једна сте од ауторки књиге **Вјетар иде на југ и обрће се на сјевер** (заједно са **Радош Ивковић**, **Биљаном Јовановић** и **Марушом Кресе**) настале дописивањем четири интервјуа и списатељске расправе овим ратом и угрожене над свим врстама видљивих и невидљивих блокада. Разговарајмо о овом пројекту и о околностима када песник ствара књиге документе о времену.

Да, књига **Вјетар иде на југ и обрће се на сјевер** (наслов књиге је цитат из **Књиге Проповједникове**, глава 1,6 **Стари Завет**, превод **Б. Даничића**) објављена је прошле године у издању **Радија Б 92**, а њој је претходила иста књига (односно исти рукопис) објављен са незнатним скраћењима у **Франкфурту на Мајни**, у издавачкој кући **Surkamp**, 1993. године. По том рукопису направљена је и радио-драма која се и дан-данас игра на водећим немачким радио станицама. Овде књига није ни примећена, да ли због лоше дистрибуције или је та врста литературе (ако се писма која пишу између себе писци може литературом назвати) за наше критичаре неинтересантна (јер они су ти који скрећу пажњу, или не, читалаштву и јавности, то је њихов једини посао). Можда је та тема неинтересантна, или сувише болна, па се од ње бежи — нешто од тога сигурно јесте. А тема је ратна. Тема је још актуелна. Књига је аутентична (то су изгледа боље схватили Немци, злурадници ће рећи сигурно и нешто друго) јер је настала од аутентичних писама које смо писале једна другој, годину и по дана, од јуна 91. до краја 92. **Рада Ивковић** (Загребчанка која живи у Паризу), **Маруша Кресе** (Љубљанчанка која живи у Берлину), **Биљана Јовановић** (Београђанка која живи између Београда и Љубљане) и ја која се из Београда нисам мицала. Дакле, четири Југословенке бачене на четири стране света. Књига је настала од факсова и писама између Београда-Љубљане-Париза-Берлина и Њујорка — док год се то могло, док та комуникација није постала ком-

пликована, а и док се ми нисмо замориле од туговања, јадиковања, неверице и очаја, до тренутка када смо и саме схватиле „да је враг однео шалу“ и да ми више не можемо помоћи једна другој ни у постављању питања, ни у тражењу одговора. Јер само они који су рат започели, и који су га и даље водили, знали су одговоре; они су лагали и лагали, а једини одговор који смо ми желеле да чујемо био је: Рат нам није био потребан и рат је завршен. Ми смо и данас у контакту, али све мање говоримо о болним питањима. Ова наша књига свакако јесте документ о времену, иако она данас нико неће бити потребна, свакако ће једном неке бити итекако потребна. Постојање оваквих и сличних књига, а и оних „уметничких“ природе, спречава писање лажне историје. Верујем да више није могуће, да нам неке истине буду скривене педесет година, као што нам се то већ десило, осим ако нам све књиге не спале, ако нас сасвим не сатру.

МУШКИ КОНЦЕПТ

Заменик сте главне и одговорне уреднице новооснованог часописа за женску књижевност и културу **ProFemina**. Не кријете да сте, закорачивши духом и делом у овај тамни вилајет, схлопни тактад и тзв. агресивном феминизму. Разложност и неагресиван осмех када о томе говорите показује да сложеној мрежи ових питања прилазите умом, искуством и сагледавањем реалности, а не срцем и конфузијом емоција. Куда, у овој хаварији, плови женски брод и женско писмо?

Не знам да ли је то „агресивни феминизам“ Ваша омашка (она фрејдовска) или заиста мислите да тако нешто постоји. Можда је бољи израз радикални феминизам. Радикално се наравно не мора једначити са агресивним, али то обично раде злурадници, а кад је у питању феминизам то чине углавном конзервативни или застрашени мушкарци и неослобођене жене. У питању су наравно предрасуде, које не доличе ни цивилизованом ни еманципованом бићу ма ког да је пола. Зар бисте Ви за **Даницу Драшковић** рекли да је агресивна? Ја бих пре рекла да је радикална. Али већина ће рећи да је агресивна (и рекли су то после оног њеног чувеног наступања у Интервјуу гледалаца, на Студију Б), јер вам је то онда већ етикета, и угао гледања на оно што кажете се аутоматски помера. Али то је чиста спекулација немоћних да прихвате истину кад им се саспе у лице. Ја се добро сећам тог Даничиног „наступања“, тога шта је она говорила; она је просто говорила оно што су многи мислили а нису смели (или имали прилику) да кажу. Многи су то у себи, кришом, мислили и била им је потребна потврда од неког другог, од неког ко ће то јавно рећи. То је за многе било велико растерећење, то што је она тада рекла. Многима је „пао камен са срца“, јер живети под пресијом једне исте приче не само да је тешко него је и тужно.

Погледајте данас, у нашем јавном животу и у култури, које су то особе са радикалним мишљењем, са оштрим језиком, са убојитим перима? То је неколико жена: **Светлана Слпшак**, **Љилана Шоп**, **Љилана Ђурђић** и **донекле Вида Опјеновић** у књижевном и културном животу, а у јавном и политичком животу: **Даница Драшковић**, **Весна Пешић**, **Борка Павићевић**. Али све те радикалне (или ако хоћете агресивне жене) јесу за мир, а сви радикални мушкарци углавном су за рат, а пошто живимо у мушкој цивилизацији и у конзервативној средини, са „мушким“ концептом друштва и фалогоцентричком културом (како би то рекле учене фе-

министкиње) ми имамо то што имамо: рат, беду и некултуру. Жене ће оплемењити свет, ако им се да шанса.

А што се тиче стања у култури, жене су на овим просторима поодавно избачене из сфере одлучивања и света признања. Часопис **ProFemina** је и настао да мало помери ствари са мртве тачке, да покаже да постојимо (када нас је више на једном месту то се боље види) и да на нас морају рачунати. Ова порука није упућена само мушкарцима (нити нам је жеља да се само њима доказујемо, да од њих тражимо признања), него и оним женама које не верују у себе. Ми само тражимо једнак третман. Француски теоретичари су то назвали „правом на разлику“ (јер ми јесмо различити не само биолошки, него и културолошки, психолошки), а ја: **Једнако (у) различитости**, мислећи наравно пре свега на третман наше различитости. Јер, ако погледате ко доноси вредносне критеријуме, ко „суди и пресуђује“ — углавном мушкарци; они могу вредновати само оно што могу препознати, а препознају само оно што је њихово. Женско им је странно, а самим тим и мање вредно. Е, сад имамо интересантну појаву жена, које, да би биле признате, дакако од мушкараца, свесно или несвесно користе њихове моделе писања, мишљења, па и понашања. А то им (или: нам) и није тако тешко јер смо на мушким моделима и учене. Ту је тајна.

У чему идентификујете патолошка стања у нашој култури? Ко су, по вама, кривци за њих? Како видите и водите борбу да некултура, кич и шунд, неморал, комерцијализација итд. не премреже аутентичне и не(о)спорне културне вредности?

Спорт и култура (ваљда најплеменитије човекове вештине) су одувек били пасторчад ове државе и ове власти, како и „доликује“ нецивилизованим земљама и тоталитарним режимима. А ко су кривци? Наравно политичари. А политичари би требало како је рекао **Јонеско**, да буду слуге уметности, и: „Сав њихов посао треба да се састоји у омогућавању слободног развоја уметности“. Још се **Марина Цветајева** жалела „Кад само између песника и народа не би стајали политичари“. Додуше код нас имамо појаву да су песници и политичари, тако да и то није ништа боља варијанта, напротив. Али да не мешамо светицу **Марину** у наше прљаве работе. Политичари су углавном злочинци културе. Тек, живимо у тоталној хипокризији и девалвацији свих вредности, криза идентитета кулминирала је у кризу свих вредности. Довољно је само да погледате ко добија награде а ко их тек додељује (то је посебна прича) и много тога ће вам бити јасније. Што рече **Андреј**: „Свашта сам слушао и читао о стваралаштву и ствараоцима у уметности, и увек сам се право да кажем, чудило откуд то да се та велика и стална жеља, да се суди и говори о уметности, јавља понављено код људи који уметност не разумују и не воле“. Заиста, тог чуђења никад доста.

Како се борити против кича и шунда? Наравно не декретима него подстицањем, промовисањем и помагањем правих вредности. У том смислу очекујем од министарке **Наде Поповић Перишић**, да помогне наш пројекат **ProFemina**. За почетак би могла да нас позове на разговор.

А што се моје личне борбе против некултуре и кича тиче, довољно је да не „палим“ државну ТВ, па да се осећам и културније и чистије.

О НАИВНОСТИ И НЕВИНОСТИ, 30

ВРЕМЕ НЕБОЈША КАЛАШЊИКОВИХ

„Највећи живи православни писац“, тако данас у патетичним новинарским коментарима код нас називају Александра Солжењичина. Ваљда по оној народној да пола увек ваља бацити у воду, или ти отписати што се истине тиче, тако је и овде буквално половина исказа тачна. Господин Солжењичин је, наиме, жив и писац је; два остала квалификатива типично су претеривање, оовремено и наше без остатка. Господин Солжењичин је, наравно, православац, али то није пресудно за његову литературу, нити је од њега начинило писца. И коначно, с оним највећи ваља баратати опрезно; такви судови ништа не значе ни у историји књижевности, а камоли у њеним савременим токовима.

Као и сви национални бардови и интелектуалци принуђени на одговоре у питањима политике, националне историје и актуелне народне судбине, Солжењичин је на мукама, препознатљивим па и идентичним мукама какве море и наше интелектуалце. Слушајући га како балансира на ивици мача, одређујући се према збивањима у Чеченији, осећала сам мучнину и зебњу, као да сам на неки начин и ја одговорна за његове одговоре и ставове. Вероватно је то предрасуда, а пре ће бити да је наивни идеализам, али од писца у таквим ситуацијама очекујете неку врсту чуда: да не буде ни декларативни хуманиста, ни припадник свог народа, вере, племена. Очекујете, и нехотично, неку врсту божанске правде и суда, благотворну, макар и немоћну реч која ће блеснути изнад крвавог клупка стварности.

Солжењичин је није нашао ни као Рус, ни као православац, ни као писац, ни као човек. Мучио се и врлудао, нападао и одступао, а негде из прикрајка кезио се ђаво задовољан несавршеношћу и ограниченошћу људског ума. Неодољиво се осећала жестина, самоувереност па и увређеност припадника једног великог народа, навиклог да буде моћан и бахат са своје величине и тако задобијене снаге. Изостао је исти аршин за страдање својих и оних других. Позната је то и невесела прича: у свакој националној, верској, политичкој, било каквом припадношћу омеђеној математици два никада није једнако два. А величина људскога духа мери се ипак способношћу решавања ове тако очигледне једначине. Упркос свему што би и свима који би да промене њен неумољиви резултат.

МИР, БРАТЕ, МИР

У поплави свакојаких написа о којечему који бујају као и неразум, хаос, збуњеност и изгубљеност у нашим појединачним и нашој колективној души, никоме се није лако снаћи. Мера, укус, истина, морал, писменост — све је захваћено ерозијом и све се обрушава и сурвава у прввалију чије дно се не да сагледати. Не мислим, при том, на написе који иритирају неистомисљенике, на ставове једних са којима се други не слажу, на аргументацију која се једнима чини исправном а другима погрешном... Све су то биле лепе и корисне чарке, безазле-

Александар Солжењичин је, наравно, православац, али то није пресудно за његову литературу нити је од њега начинило писца. — „Јебо Србина који сања о цивилном друштву“, пише Небојша Јеврић, са жељом да све Србе уједини у рату и тако спречи националне блудне радње. — Данас су наша једина опозиција они што се супротстављају лудилу које прети да се не сусретнемо са двадесетпрвим веком.

Пише: Милана ШОП

ни спорови, школски примери привикавања на демократски дијалог.

Оуглани на опипљиве несреће, опредмећено зло, окружени стварним злочинима, писање које их заговара, оправдава, разумева, чак и велича, сматрамо — сасвим погрешно — злом мањим. Борећи се за некажњивост вербалног деликта готово да нисмо ни регистровали тренутак када су појединци ујединили и изједначили реч и метак, пушку, кашикару, слово и маскирну униформу.

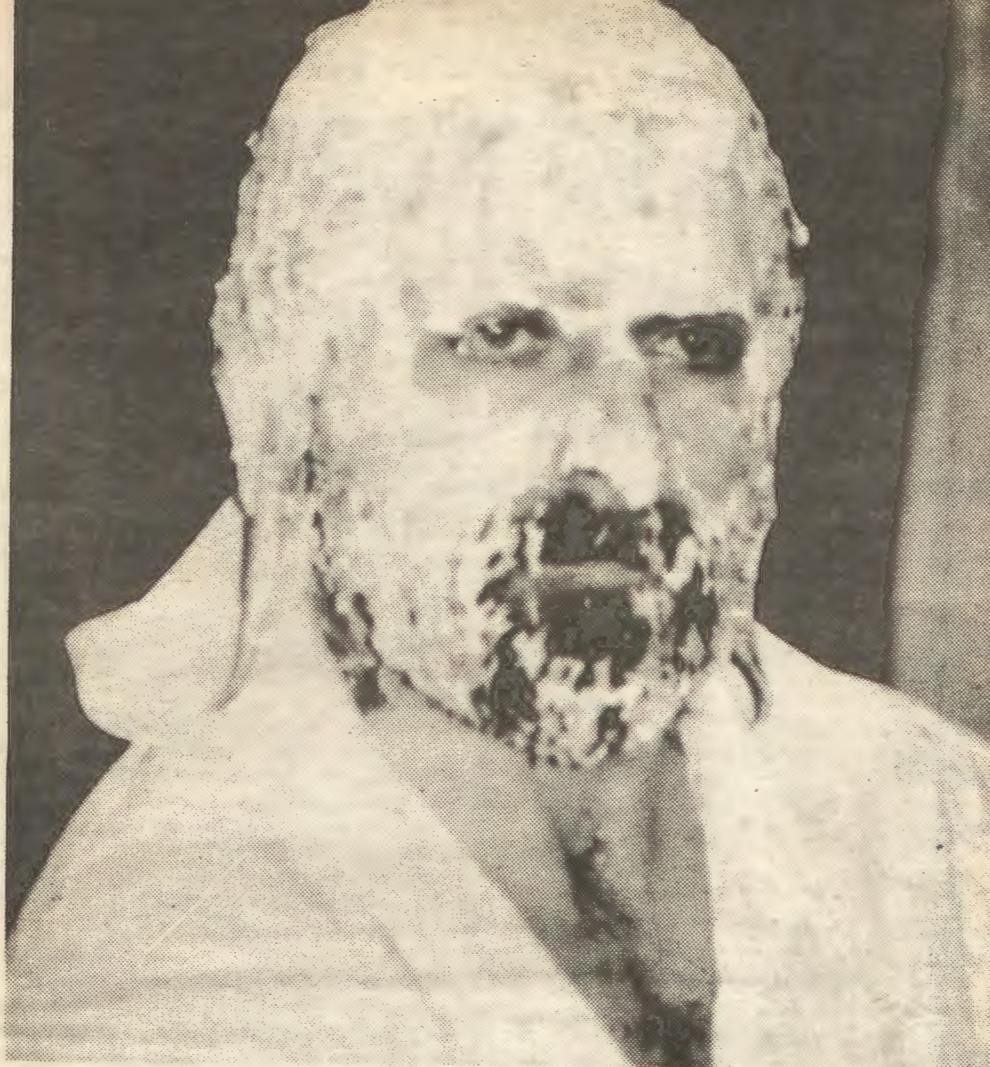
Један од таквих је колумниста **Дуге**, писац и бојовник **Небојша Јеврић**, момак који уме да пише али не уме да мисли. Тачније: мисли наопако, погубно, уништитељски, а будући да уме кројити реченице и монтирати цитате упућује те, што се **Дуге** тиче вербалне рафале и салве оном ратоборном и оном неодлучном делу читаатељства које у себи осећа нагомилану енергију, незадовољство, несигурност и радо би да их некамо усмери и излије.

Господин Јеврић има право да са својим животом чини што хоће. Да га осмишљава и обесмишљава, да пише, пије, да мења свој београдски стан за кућу у Неђарићима, Главати-

чеву, Чичеву (они који то заиста чине обично не осећају потребу да о томе пишу у новинама). Господин Јеврић припада тако срећном народу и тако разноврсној земљи да може да бира хоће ли живети у рату или у миру, псовати или певати, љубити или пуцати, давати или одузима-ти живот. Али господин Јеврић нема право да зато што га је „увредио“ један земљак (Јеврић је прецизан у свему, а особито у националном разбројавању, те тако сазнајемо да га је за срце — ако срца има, што се по тексту **Престоница позадине фронта** може довести у питање — ујео један Монтенегро) позива на свети рат своје несрећне сународнике, којима и без рата егзистенција виси о трулом коњу. Подсвесно схвативши да собом самим и својим личним животом и примером и није баш неки узор за којим ће похрлити неки нови добровољци за ковчеге, Јеврић се позива и на ауторитет једног **Милоша Црњанског**, као да је господин Црњански у својим записима баш на овај рат мислио. Па га још својата на нивоу духовитости уличног мангула, називајући га, у жару своје начитаности, обућарем из Лондона. Од кога памет одскочи, не вреди му причати о мери, укусу, нијансама...

Кад већ почившег Црњанског у савремено босанско крваво коло умеће, Јеврић би морао да зна за изузетне, одмерене и видовите текстове **Слике и прилике око Сарајева, Шта нише и жели Босна, Који је враг у Босни, Прошлости и новости у Босни**, које је Милош Црњански објављивао 1925. године у листу „Време“. Када се већ љубитељом Црњанског представља, што је добро и нормално, онда је могао из ових и многих других текстова великог писца и о Босни и о животу понешто научити, а не се на зло и болесну логику окренути, па је још и другима гневно и саркастично преповедати.

Толико о Јеврићевој (зло)употреби Милоша Црњанског. Што се, пак, другог, савременог „упоришног стуба“ Јеврићевог тиче, оличеног у „необичној дами из Европе која је мјесецима обилазила српска ратишта“ (реч је, дабоме, о **грофици Висконти**, која је из њој познатих разлога видела оно што је видела, чула оно што је чула, а другу страну или друге две стране није ни слушала ни гледала, и која је, као што је мојој читалачкој публици познато, својевремено била у шармантној недоумици да ли да усвоји **Мому Капора** и **Драгоша Калајића**, или неко ратом пострадао и обезродитељено Српче), ту ствари постају колико јасније, толико и бесмисленије. Шта грофици тражи и налази у босанском паклу, зашто и како, то је њена ствар. Који су јој мотиви да у тронародном сукобу и троверној хаварији види, бележи и до стравичних детаља описује само српску трагедију, питање је њене савести, посла, опредељења и (европске) улоге у драми у којој грофици статисти својом или ко зна чијом вољом. У сваком случају, ова миљеница и узданица **Дугиних** уредника, сарадника, колумниста, а српских писаца блиских и склоних ратном лобију, ваљда

зна шта ради и зашто то ради, што за њене разнежене и задивљене присталице не бих рекла. Тачније, нећу да верујем да је у питању оно чему крајње консеквенце оваквих разишљања логично воде.

За Небојшу Јеврића дилема, сумњи и других могућности изузев рата (који је овде „вулгарно оклеветан“) нема. По њему, питање је дана када ће на дневни ред доћи одбрана Београда (што, наравно, није немогуће), али у тој хипотетичној одбрани он већ види главне кривце за неуспех: то су Грађански савез, Жене у црном, Београдски круг, сви они који су од почетка били за мир. Дакле, ако сте случајно у принципу за живот у миру, или ако се дрзнете да будете против оних који су за политику рата, ако којим случајем мислите да рат треба окончати пре него што сви изгину и све нестане у лудачком вихору, ви сте кукавица, непатриота, издајник, а, богами и аутоматски губитник. Јер, ако не изгубите од „перманентног непријатељског окружења“ (како Јеврић крсти спољне непријатеље, што би рекла комунистичка терминологија) изгубићете од својег ратнички настрајеног окружења (илили унутрашњих снага које вам, кад тад, неће дозволити да будете за тако неопростив луксуз као што је живот у миру).

„Јебо Србина који сања о цивилном друштву“, вели Јеврић. „У окружењу у којем живимо сваки Србин би у кући морао да има окачен калашњиков, као средство очигледне наставе за дијете које расте.“ А потом ламентира над законом који предвиђа до три године затвора „за оног који није могао да се раздвоји од бомбе, оне „своје“ бомбе, бомбе коју је чувао да је активира, како не би пао жив у руке балија-

ма, и који ту бомбу није активирао, који је ту бомбу понео собом у Србију“. Као да се не зна колико је таквих „својих“ бомби активирано потом из чиста мира овде, међу недужним људима, у тренуцима нервног растројства, као последице ратне психозе, у времену адаптирања на мирнодопски живот, у маглама алкохолних и других опојних испарења.

Тако је један од ретких разумних закона, донетих у новије време у овој јадној земљи, подвргнут критици из пера једног писца, каквог таквог, што сликовито показује докле смо дошли и шта нас чека. А пошто не мислим као Јеврић, пошто спадам у оне јебене Србе који се усуђују да сањају о цивилном друштву, пошто желим да читам и живим а не да убијам и умирем, пошто своје дете учим да чита, живи и воли људе ма како се звали и молили, пошто о зидове качим слике а не калашњиков „као средство очигледне наставе“, виолентно црвено перо Небојше Јеврића вероватно ће ме сврстати у „београдске тастере и друкаре, говнобаље, подрепне муве, Брозове сирочиће и остале...“

Пристајем, мада не разумем најбоље ову реторичку каскаду, овај водопад вербалне мржње и збрдаздолисаног презира. Пристајем да будем на другом полу, ма како ме окарактерисали и назвали поборници оваквих „животних“ опредељења каква су Јеврићева. Мене су, уосталом, поред моје мирољубиве природе на пол супротан Јеврићевом одвеле и једноставне животне чињенице. Док њега иритира „одушевљење животом братствојединствујћим у Тузли“, на пример, ја знам да су ми мајка, гимназијски професори и многи пријатељи у Тузли живи управо захваљујући таквом животу.

Јеврићева братија и њихова логика раде против моје мајке и свих оних људи тамо који су ме једнодушно и одмалена учили да сањам о цивилном друштву.

Не волим Србе који сањају несрпске скалпове проглашавајући тај сан одбраном и заузимањем својих вековних огњишта. То је све.

КУЋА НА ДРУМУ, РАТ НА УМУ

Од ране младости живим са утиском и свешћу да живим у некој чудној, експерименталној држави у којој је могуће много тога што нигде није, а немогуће опет много тога што се другде лако и безболно остварује. Нису у питању илузије о другима, не спадам у апологете туђих система. Системи ме заправо и не занимају другачије него као оквири за индивидуалне могућности. Знам да свуда има беде и глупости, демагогије и лажи, ружних и прљавих и злих. Знам да је неједнакост стара колико и свет и да је константа људске природе, те да сви системи и њихова устројства почивају на томе да ту чињеницу искористе за своје васпостављање, трајање и одржање. Па ипак... Ипак ме све чешће пробада сумња да ми је рођењем додељена судбина (тачније живот који се подношењем, инерцијом претвара у судбину) на просторима где се одвећ лако продаје рог за свећу, где се на раскршћима по правилу бира гори пут, где страсти очас одувају разум ако га уопште и има. Већ ми је мука од гусларске тезе да је сва невоља и несрећа у томе што нам је државна кућа на друму. Многе су државне куће на друмовима ако земљу сагледамо као мрежу путева којима неко некамо хрли у својој потреби или жељи за кретањем, па ипак не станује у њима тако чест и дубок раскол, таква неслога и непомирљивост, нити у њима тако лако и непрестано харају такви сејачи илузија, заблуда и магли као овде.

Да ли нам је параноја урођена или стечена болест сада је већ сасвим свеједно, али да смо неизлечиви постаје све очигледније. Народ коме је сваки мир несносно, неприродно, кукавичко стање ствари испод његовог „достојанства“, вероватно заслужује да нестане у лепоти, величини, слави и достојанству рата. Са девизом да „нико не воли поражене, док је победницима све опрштено“, и не питајући се ко је заправо тај који не воли, воли, опрашта, с ким се ми то заправо меримо, надмећемо и коме се доказујемо, отискујемо се у међусобно уништавање кад нас већ нису напали Монголи, Татари, Хуни и Авари, Немци и Бугари... Бићемо партизани и четници, власи и балије, сораби и монтенегри, родољуби и издајници, ратници и мировњаци све док се међу собом величанствено, јуначки, поносно и пркосно не истребимо, па да никоме више не затребају ни обојици ни оланци... Понављањем историју не научивши никад ни прву лекцију господњу (љуби ближњег свога, рецимо) и нећемо себи ни пружити шансу да до последње лекције дођемо живи. А ако који, пуким случајем у тој апокалипси и преостане, он ће вероватно изјавити: тако треба.

Мањина која истински, а не декларативно и дволично, и речима и делима доказује да тако не треба, једина је права опозиција лудилу које прети да се не сусретнемо са двадесетпрвим веком.

ТРИ ТЕЛЕФОНСКА РАЗГОВОРА И

ХЕПИЕНД

Пише: Јелена ЛЕНГОЛД

ЗВРРРРР

— Хало, добар дан.
 — Добар дан.
 — Да ли је то портир Петровић?
 — Не, овде је Александар Берчек.
 — Е, онда ништа.
 — А шта вам је, ако није тајна, требао портир Петровић?
 — Добио је главну улогу у једном скечу.
 — Можда могу и ја да вам помогнем. Напоскон, ја сам глумац...
 — Хм, тешко.
 — Друже, заборављате да мени ништа није тешко.
 — Али, ради се о једном врло специфичном скечу.

— Молим вас немојте да ме изазивате. Нема тога што је не бих могао да одиграм. Чак и боље од тог вашег портира Петровића.

— Јесте ли сигурно?
 — Часна пионирска. Све што треба.
 — Добро, онда слушајте, шефе: овде је портир Петровић. Ако ме неко данас буде звао, ви реците да сте ја, то јест портир Петровић.
 — А зашто ви, Петровићу, ако смем да питам, нећете данас да дођете на посао?
 — Какав безобразлук! Наравно да не смета да питате! Портيري нису ту да постављају питања, већ да на њих одговарају.
 Јасно?
 — Јасно, господине Петровићу. Само се ви лепо одморите и ништа не брините.

ЗВРРРРРРРРР

— Хало, добар дан.
 — Добар дан.
 — Да ли је то Драган Којадиновић?
 — Него шта него Којадиновић. Па чујете ваљда да говорим кроз марамицу.
 — А шта кроз марамицу?
 — Спремио сам је против сузавца. Него, ко је то тамо?
 — Овде портир Петровић!
 — О, то сте ви, господине Петровићу! Нисам знао.
 — Имао бих за вас, господине Којадиновићу, неколико питања.
 — Само изволите, господине Петровићу. Хоћу рећи, јесте ли ви баш ОНАЈ Петровић?
 — А који други би могао да буде, господине Којадиновићу?
 — Молим, молим, само питам, знате како је данас...
 — Знам.
 — Знате?
 — Све ми знамо, господине Којадиновићу.
 — (Гулп) Шта сте хтели да ме питате?
 — Извесне структуре занима да ли ви, господине Којадиновићу, верујете у правну државу?
 — Ја, овај, како бих рекао...
 — Дакле, господине Којадиновићу?
 — Ма, верујем ја, него шта него верујем. Ево баш ових дана јасно ми се указала.
 — Шта вам се указало?
 — Па, правна држава.
 — Врло добро, господине Којадиновићу. А шта ћемо са марамицом?
 — Каквом марамицом?
 — Па, том што сте је спремили против су-

завца. И што кроз њу говорите!

— А, то! То је већ срећено, господине Петровићу. Ево, баш сам је прогутао. (ЖВАК, ЖВАК).

— Хм, гледајте да тако и остане, господине Којадиновићу.

— Ништа не брините, господине Петровићу. Само се ви лепо опустите.

ЗВРРРРРРРРР

— Хало, добар дан.
 — (ЗВЕЦ, ЗВЕЦ) Хало?
 — Да ли је то Дафина Милановић?
 — Јој, ја сам, јадна ми мајка. Ко пита?
 — Портир Петровић.
 — Е, само си ми још ти фалио. Опет 'оћеш главницу?
 — Какву главницу, госпођо Милановић?
 — Па, онај твој улог, ваљда.
 — Ја никад нисам ништа улагао код вас госпођо Милановић.
 — Ниси? Хуљо издајничка.
 — Пазите на речник, госпођо Милановић
 — Шта 'оћеш?

— Госпођо Милановић, добили сте ових дана још један важан задатак.

— Опет? Па добро, баш сам наручила нови розе комплет на попречне штрафте. Шта треба?

— Морал народа, госпођо Милановић. Треба га дићи. Сад је моменат.

— Па зар ја да им га дижем?

— Управо ви, госпођо Милановић. И до сад вам је успевало, па зашто да не пробамо још једном. Ви знате како су пред нама важни дани.

— Их, важни дани, није него. Шта ћемо овај пут?

— Као и обично, госпођо Дафина.

— Исто да им кажем?

— Исто, госпођо Дафина. Само, ако може, мало изражјније.

— 'Де ћеш, бре, Петровићу, изражјније?

— Може то, може, госпођо Дафина, само ако се потрудите. Интерес државе то захтева од вас, не ја.

— Добро, онда ћу да ставим и шешир са ресицама.

— Може, госпођо Дафина. Шешир улива страхопоштовање.

— Е, ти ћеш да ми кажеш! 'Ајд, у здравље.

Уморан после ова три телефонска разговора, портир Петровић забринуто баца поглед на зидни календар са сликом руже. Један датум, који се опасно приближавао, био је заокружен.

Увек велики посао пред тај девети март, цаба га било — помисли портир Петровић.

Задовољан након добро обављеног посла, он пробра једно од својих 88 Армани одела, и оде у кафић „Тито“ на журку младих социјалиста. Већ унапред радовао се угодном ћаскању уз хаванске цигаре...

К А П И Т А Л
НЕ ПРИЗНАЈЕ ГРАНИЦЕ

ПОГИБИЈА И ПОСЛЕДЊИ ДАНИ ПУКОВНИКА ДРАГОСЛАВА РАЧИЋА

ТАМО САДА РАСТЕ ТРЕШЊА

Око подне у кући Петка Обрадовића долази Милован Обрадовић, локални четнички командант у кога је Рачић највише сумњао. У пословима око куће син Видоје замењује одсутног оца. Послови су свакодневни, тежачки. Милован салеће младу Видојеву супругу да му открије где се скрива Драгослав Рачић са својим пратиоцима. Чувању тајни невична жена, после упорног наваљивања, показује на земуницу у непосредној близини куће. Милован одлази до скровишта и три пута дозива Рачића.

Тек на трећи позив Рачић се одазива. Кратко су разговарали. Није познато о чему. Познато је, међутим, колико је Рачић тим разговором био „одушевљен“.

Након Миловановог одласка Видоје Обрадовић прилази земуници, носећи ручак за Рачића, Ракића и Велу. Рачић прекорним тоном пита Видоја како је Милован сазнао где се они скривају. Видоје одговара да је његова наивна жена направила непоправљиву грешку због које ће млади супружници сигурно исплаштати од оца Петка.

„Онда овај ручак однеси њој“ — резигнирано је узвратио одбивши да прими последњи ручак.

Само десетак минута након непријатног разговора између Рачића и Видоја Обрадовића појављује се партизанска потера. Њих тридесетак. Један пушкомитраљез окренули су тачно у правцу врата на земуници. Потера је, дакле, подробно била обавештена о свим детаљима везаним за Рачићево скровиште.

Четири пута партизани позивају Рачића да изађе из скровишта и да се преда. Обећавају да му неће ништа нажао учинити. Чак се позивају на то да су и они Срби и људи. Сваки пут након неуспелог позива отварају ватру на земуницу из које се не чује никакав одговор.

Видоје Обрадовић стоји скамењен и све ово посматра својим очима. Труди се да бар некога препозна међу Рачићевим прогониоцима. Узалуд. Ни једног, вели, никада у овом крају није видео.

Након четвртог партизанског позива на предају пуковник Драгослав Рачић отвара вра-

Пише: др Радован КАЛАВИЋ

та на земуници и истрчава напоље. У једној руци му је пиштољ, а у другој „пкавац“. Рачић истовремено пуца лево и десно. Бива, међутим, одмах погођен од истог оног, пушкомитраљеза који је још раније постављен у правцу излаза из земунице. Успео је само да се одвуче дестак метар од места на коме је погођен. Ту се срушио мртав. Док непомичан лежи на земљи, у Рачића пуцају са свих страна. Киша куршума сручује се на Рачићево мртво тело. Убиство елитног Дражиног официра комунисти су морали вишеструко потврдити.

Пуцњава је престала када је све већ било готово. Наступила је двоминутна пауза. Потпуна тишина. Рачићу још нико није прилазио. А онда је уз заглашујуће крике побеснеле звери, са камом у руци, према мртвом Рачићу потрчао један од прогонилаца. С патолошком страшћу заривао је свој бодеж у беживотног пуковника Рачића. Ударце је задавао хитро и снажно, с мржњом инфериорца који се грозничаво плаши свог мртвог противника.

На месту на коме се одиграо овај стравични догађај, који по својој бруталности надилази све сличне сцене из најгрознијих филмова страве и ужаса, сада расте младо стабло трешње. Трешњу су посадили мештани у знак захвалности за све оно што је за њих у данима ратне несреће учинио пуковник Драгослав Рачић. Младо стабло већ даје плодове.

„Историју пишу победници. Легенде испреда пук. Књижевници фантазирају. Извесно је само смрт“. Овако је писао славни Данило Киш, знајући, између осталог, каква се „историја“ на овим просторима пола века афирмисала и по школама неуморно предавала. Осим Рачићеве смрти данас је извесно и много штошта друго. Па и то да су се иза маске невиних „ослободилаца“ често крила наказна лица, попут оног које је клало и мртвог Драгослава Рачића.

После Рачића из земунице је изашао и Вела који је, такође, био смртно погођен.

У скровишту остаје још само рањени Војин Ракић, који кука и запомаже услед страшних болова. Партизанска потера се, наједном, прisetила Видоја Обрадовића. Они га терају да се спусти у земуницу и извуче напоље Ракића. Видоје се опире, али га прогониоци „убеђују“ вилама по леђима. Прете му да ће га убити уколико не изврши њихову заповест.

Износeћи Ракића из земунице Видоје стиче утисак да Рачићев последњи пратилац нема у себи више ни капи крви. Он спушта Ракића на земљу. Затим прилази неко из потере и хицем у главу прекраћује све Ракићеве овоземаљске мукe.

Партизанске власти издају наредбу да се тела Ракића и Веле покопају испред куће Павла Арсенића из села Горње Кошље. Павле је био Рачићев сарадник и човек за кога се дуго говорило да је и он узео учешће у издаји свог претпостављеног.

У ВРБАКУ, МЕЂУ ГЛАДНИМ ПСИМА

Рачићеве земни остаци, међутим, морали су да крену на пут незапамћеног понижавања и језивог мрцварења. Драгослава Рачића, мртвог у воловској двоколици, одвозе у градић Љубовију. Неустрасиви Дражин официр био је у црном сукненом оделу и са црном шајкачом на глави. Ноге су му се вукле по излоканом и блатњавом путу. Пете на ногама биле су скоро потпуно састругане.

У Љубовији је распомамљена и нахушкана гомила добила још једну прилику да се бестигално иживљава над беживотним Рачићем. Неки су га псовали и плували, неки ударали. Било је чак и оних који нису одолели искушењу да опогане мртво Рачићево тело. Када су задовољене све морбидне и патолошке потребе дирговане светине, оно што је остало од пуковника Рачића бачено је у један врбак у Љубовији. Ту је Драгослав Рачић мртав лежао неколико дана. Ноћу су га посећивали само гладни пси. Након неколико дана Рачића је, уз допуштење нових власти, сахранио један сиромашни општински послужитељ. Необележени гроб пуковника Драгослава Рачића налази се на месту садашње аутобуске станице у Љубовији и на најбољи начин потврђује како је кратко памћење, а дуг и грешан наш заборав.

ЕПИЛОШКЕ БИОГРАФСКЕ ТАБЛИЦЕ

— МИЛОВАН ОБРАДОВИЋ: Кажу да се након рата скривао негде у Војводини. Нико не зна где. Па ни најближа родбина. Веле да је због припадности четничком покрету робијао. Нико не зна кад. Ни где. Па ни најближа родбина. За време одсуства из родног места никоме није јављао. До изненадног повратка у родни крај нико га никад, од родбине и познаника, није видео.

У завичај се вратио после неколико година мистериозног избивања. Живео као миран човек, лојалан власти. Погинуо у шуми, од стабла букве, приликом сечења дрва. Исту судбину

Генерал Михаиловић врши смотру Рачићевих бораца на планини Бобији, у пролеће 1944. У позадини стоји Драгослав Рачић.

доживео је и његов син нешто касније.

— **ДОБРИВОЈЕ ТОДОРОВИЋ:** После погибије Драгослава Рачића остао на месту шефа комунистичке Месне канцеларије у селу Савковић. Против њега — који је наводно Рачићу и његовим пратиоцима издао документа за пут — власт није предузимала ништа. Умро је природном смрћу.

— **ПЕТКО ОБРАДОВИЋ:** Ухапшен истог дана када је погинуо Драгослав Рачић. Зверски мучен и одмах затим стрељан.

— **ВИДОЈЕ ОБРАДОВИЋ:** Одведен у затвор у дану у коме је убијен пуковник Рачић. Од разних техника мучења посебно је упамтио батинање по голим стопалима. По наређењу би се прво изво, легао на бетонски под затвора и ставио ноге на малу столицу. Онда би се његови мучитељи машали дебелог штапа и тукли га по голим табанима док се не онесвести. Па би опет настављали чим би дошао свести. Данима након „обраде“ није могао да стане на ноге и кретао се искључиво на коленима.

Из затвора у Шапцу пуштен је кући, али је све до првих вишестраначких избора у Србији од власти третиран као грађанин другог реда. Данас има 71 годину и живи са супругом на планини Бобији. У близини његове куће једино је место у овој земљи на коме се гнезде бели орлови. Он их ретко виђа јер се тешко креће. У ходу се припомаже штаком. Памћење му је свеже, логика гвоздена. Само што га здравље све више издаје.

Има два сина и једну кћер. Деца су отишла својим путем и ретко сварају на планину Бобију. Мало ко га посећује. Осим брата Николе у његов дом сврати каткад и предусретљиви Пера, овдашњи омиљени инжењер шумарства.

Поглед му је бистар и продоран. Руке потпуно мирне. Савест савршено чиста.

— **МИЛОРАД БУКАНОВИЋ:** Са супругом живи у селу Горња Бадања, у околини Лознице. Испред његове куће пружа се видик који лечи од песимизма. Са неизмерним уважавањем сећа се свог команданта Драгослава Рачића и за њега има само најлепше речи. Волео га је, каже, као свог најрођенијег.

Црну шајкачу и кокарду носи и данас. Власти су према њему вазда биле непријатељски расположене. Пратиле су га, а не ретко и затварале. Ништа му, међутим, нису наудили. Његов је дух ведар и разигран. Кад се смеје, звони околина. Када пева, то чини од срца. Ни за чим не жали. Никога не мрзи. И у седамдесетим годинама на прво место ставља лепоту живљења.

— **ЛАЗАР САВИЋ:** После рата скривао се осам година у родној кући, у центру Лознице. Предао се тек 1953. године. Осуђен је на двадесет година затвора, с тим што му је признато оних осам које је провео у скровишту. Од преосталих дванаест одлежао је „само“ осам година у Пожаревцу.

По изласку са робије прихватио је све послове и на крају се пензионисао као службеник представништва једне словеначке фирме у Београду.

Данас има 72 године и живи са сестром у једном скромном стану у Београду. На питање како је после толиких година скривања и тамновања успео да очува беспрекорни физички изглед и менталну кондицију, кратко одговара:

„Захваљујући мирној савести“.

КРАЈ

ПИСМО ЈАВНОСТИ

ДОКТОРИ ЧУВАЈУ ЛИМАРЕ

Једина политика, коју су комунисти доста успешно водили је кадровска, а од културе највише пажње посвећивали су безбедносној култури.

Устоличењем Слободана Милошевића на српски комунистички престо, кадровска политика постаје његова опсесија.

Држећи се начела — што си гори, за власт и владоца си бољи — Милошевић се из петних жила трудио, и у томе је успео, да уклони све мислеће људе са важних места у привреди, култури, политици...

Народни музеј у Београду репрезент је председничке кадрoвске политике.

Кад је као секретар Градског комитета (по којног) Савеза комуниста Београда почео да поставља своје људе, функционеру Градске конференције ССРП-а Јефти Јефтовићу додељено је место директора Народног музеја у Београду, једне од најстаријих српских културних институција. Јефтовићев предходници су, да подсетимо, били Јован Стерија Поповић, а после рата, треба то истаћи, академици Милан Кашанин, Вељко Петровић и професор Лазар Трифковић.

И Јосип Броз је поштовао културну институцију, као што је београдски Народни музеј, и није дозвољавао да на њеном челу буду ситни политиканти. Његовом следбенику, Слободану Милошевићу, сметали су угледни људи. Послушни Јефто Јефтовић обавиће најпрљавије послове, и од Народног музеја створиће провинцијску „галерију за изложбе“.

Главни кустоси у Народном музеју су извесни Никола Кусовац који се лажно представља за доктора наука, мада је једва дипломирао историју уметности и Ирина Суботић.

За кустоса је Јефтовић промовисао и Радована Бековића, са завршеном средњом учитељском школом, и Јелисавету Бадањац, свршеног ђака гимназије.

Кустос је и Љубица Миљковић, одана директору Јефтовићу, мада ни чистачица, у овако значајној установи, не би могла бити.

Држећи се начела да су послушни најбољи, директор Јефтовић је прешао преко чињенице да у најзначајнијој културној установи Србије њени кустоси немају угледа, образовања, знања ни талента за ове послове. Кустоси Народног музеја, од научних радова, показују исечке из локалних новина, којима се приказују њихови говори, поводом отварања изложби по варошима Србије, на којима су они, за велике паре, учествовали, штитећи се капом и угледом установе у којој раде.

У свом пространом кабинету, кустос Никола Кусовац држи, на паноима, исечке из локалних новина, које су пратиле његов „научно-истраживачки“ рад.

Заменик директора Јефтовића је њего кум, господин Лазар Цветковић, власник дипломе

Више управне школе у Пећи, а госпођа Гордана Бољозовић, шеф рачуноводства једва је завршила средњу вечерњу школу.

Није, наравно, Народни музеј у Београду без школованих људи. Има и њих. Али...

Да умни људи не би били на првим местима, да не закерају и да не извољевају, директор Јевто Јевтовић се потрудио да они дођу на места, на којима неће бити опасни. Лењин је, својевремено рекао да од ноћних чувара нема глупљих људи, па је на та места директор Јевтовић поставио своје неистомисљенике.

Божидар Тодоровић је, далеке 1954. године дипломирао на Филозофском факултету у Београду, а магистарску диплому добио је 1974.

Са свим својим дипломама магистар Тодоровић у Народном музеју у Београду није могао да догура даље од ноћног чувара! Тај посао је обављао све до средине јануара ове године, када је, по вољи директора Јефтовића, пензионисан.

Аки директор Јефтовић, и његови кустоси, нису вични писању књига, и научних радова, образ ове установе, осветлили су његови ноћни чувари. Божидар Тодоровић је, у издању „Белетре“ објавио запажен роман „Дедињски синдром“, који је од критике повољно оцењен. Ускоро ће из штампе изаћи и други Тодоровићев роман. Господин Мирослав Петелин, Тодоровићев колега, ноћни чувар, аутор је успешне збирке прича, а чувар Жарко Золотовић је штампао књигу новела.

Најобразованији људи Народног музеја раде као галеристи и ноћни чувари. А да кадровска политика Слободана Милошевића буде у пуном сјају, директор Јевто Јевтовић се својски потрудио. За шефа службе обезбеђења поставио је господина Ранка Савића, аутолимара! Господин Савић шефује магистрима наука, писцима и професорима!

Колико је директор Јефтовић био доследан у вођењу кадрoвске политике, сведочи и податак да је, када је својевремено расписан конкурс за библиотекара, молбу је поднео и ноћни чувар Божидар Тодоровић, магистар науке. Директор Јефтовић је прописно изгрдио ноћног чувара, иначе, свог школског друга из Чачка (који је магистрирао за разлику од Јефтовића), што се дрзнуо да тражи службу библиотекара. На то место Јефтовић је поставио извесну Ђурђицу Куцавицу, средњошколку, без иједног положеног испита! Наравно, госпођа Ђурђица је имала добре препоруке — присна је са директором Јефтовићем, с њим, у његовом кабинету често остаје дуже време, после радног времена, и члан је владајуће партије.

М. Бркић

" Српска рел
Београд

Ако постоји награда за
најбољу новинарски текстов
децембру - онда оти сигурно
шрба да припадне и богууду
Тажити за уводник "Свобода".
Кратко, јолно и јасно!

Криво вас
Један од оних који, не само
својој земљи, вет и себи
соном, нису у шансу да објасне
како су дошли на крај
Беге.

Жиниорова, 24.02.95'

**ТРЕБА УЧИТИ ОД
УСПЕШНОГ СВЕТА**

Недавно је у Скупштини републике Чешке расправљано по предлогу председника републике Вацлава Хавела да се године које су за време комунистичке владавине проведене на одређеним дужностима не признају у пензијску стаж. Реч је о функцијама које су служиле одржавању диктатуре, а самим тим и страдању народа и националној несрећи, како је стајало.
Било је реговања од стране некадашњих "авангардних снага", које сада свој пензијски стаж морају допуњавати неким корисним редом, или бар не штетним, али то није имало ефекта јер су те снаге код Чеха у опозицији и у мањини.
По многим, чешки комунисти су по степену штетности аматери у односу на српске комунисте, али ето ми смо далеко од таквих расправа као и од чешког стандарда, то можда иде једно са другим.
Истина, зна се да је и код нас са појавом прве опозиције изнет сличан захтев, нешто мање радикалан, уствари захтев за отклања-

ње бесправне ситуације са одузетом имовином, али овде је уследило жестоко регованье са званик места и то је одмах сасечено у корену. Грмило је: "нема скидања глава... подстрекачи братоубилачког рата... малолумници" и слично, па се ишло дотле да је са скупштинске говорнице довикивано: "Опозиције хоћете ли крв".
Наравно, ово о скидању глава и ваљда вампиризму не треба дословно схватити, него као усталени начин поређења. Јер остати без паразитских привилегија није исто што и остати без главе. А питање је дали је и појам братства правилно употребљен. Чињеница је да су српски комунисти из српског народа али није прецизирано каква су они браћа. На крају, и Каин је био брат Авелу.
Као илустрација уз ову тему може послужити интервју једног новинара са једним пензионисаним генералом. Својевремено, тај генерал је спроводио поверљиви задатак минирања брда у Бердапској клисури да би ако зајазео Дунав, да Руси не би могли проћи. На питање новинара дали је постојао план евакуације становништва са тих простора, који би том приликом били потопљени, што је било провокативно питање јер се зна да такав план није постојао и да је затварање Дунава требало бити изненађење да би се што више Руса подавило, генерал је парафразирао свога налогодавца, да се он закљео својом врховном команданту и својој партији, те да признаје само овавезу да њима даје одговоре, и

прекинуо је даљн разговор са новинаром.
То се да разумети, као ствар привржености, међутим тај генерал са неких 10 просечних пензија, као и хиљаде таквих, није оставио рачун за своје услуге онима којима је служио, него народу у којем је многим припремао даљење, а да и даље игнорише све осим његове партије и врховног команданта.
У чешким условима на пример, овај по сво би овом генералу био избрисан из пензијског стажа, па неби имао 10 него можда 9 просечних пензија, и то ма своју логику.
Генерал се звао Јакшић или некако слично, што овде није узето за важно него је узет као типичан представник једне огромне масе готована, која премашује снагу радног дела народа.
**Момчило Опарица
Београд**

**СТАНИ ВЕТ
ЈЕДНОМ**

Срамото времена, несрећо сопствене немоћи, ратниче без мотива, мржњо нескривљена, сиротињо дару богатих, богаљн савести моћних.
Народе, што поверова Сатани, гомили малих лудака, који у рату нађоше забаву својој болесној сујети. Веровању у ништавило ништавних нигде краја.
Ко ти взе дојучерашњи мир, лепоту слободе, ишти: ост станишта, срећу наду, ко ти то без твоје кривице распрши љубав, уништи веру, поништи савест.
Од куда да данас баш ти на теразијама среће изабра несрећу проживљавања. Ти одби да бираш, уместо отпора сулудим вођама од којих си увек био јачи, ти крете баш за њима а они те поведоше, они те још воде, а да не знаш и нећеш знати куда.
Зар је толико мржње тебе у теби народе, да све згази, обриса материнство, братимство, сестринство, пријатељство, поста опасна звер себе над собом, лав рањени са отвореним чељустима, који гутајући, раздирући, раздираш и себе, а да и ниси свестан тога.
Како то поверова невери, а побеже од вере, надом да на гробљу које ти створи, градиш богатство новог живота и неке само теби очекиване среће.
Ти подели недељиво, мајку, оца, децу своју, браћу, сестре, жену, пријатеље, посече у бесу немирне душе своје коју ти отрова верујући неверујућим.
Где се зденуше идеали који те из мира живљења, слободе без страха, доведоше до пакла у коме си сада. Зар си помислио да у злу лажи добро.
Шта се деси народе теби, који и ниси морао да се десиш. Ниси ни смео ни хтео а у тој својој изазваној од тебе несрећи са собом си се срео.
И није више важно ко си, одакле си, којим се крстом крстиш или не крстиш, народе бескрста, убицо сопствене душе, ратниче заната несреће.
Ту где је данас твоје разорено село, срушен град, спаљена фабрика, младост нерасцветана, ту народе почиваш ти, твоја савест, вера у оне који те уведоше у несрећу без краја, сарадивши на њој срећу живљења у глагостању себи. За њих ти и ниси што беше, за њих ти посаје пакао, крв, убијања, клања, палевице, сопственог умирања.
Ти Луцифери неслоге, незајажљивих апетита, зажелеше и своје државе. Она им беше мала. Њима је увек мало а теби премного ничега. Они ти запалише фитиљ несрећу у који те себе баца народе.
То што си, ту где си, у паклу краја свог, немоћи да се супротставиш моћи малих, твоја је судбина којој си похитао. Ратну секиру ниси морао да потегнеш на себе, ниси ни смео да поворужеш позиву неверних.

Има ли пакла већег од твог и лонца ђавољег од овог у коју те рогате вође убацише да се куваш и скапаш у сопственој крви.

И данас док тече реком без краја крв невиних а рекао бих да су то сви са обе стране, у својим раскошним вилама грађеним на твојој крви, поакдад заједно давителни а поакдад и сами, уз музику, шенлучења, богату трпезу и младе жене, точе вино крви несреће, несрећног народа, налазећи у томе за себе своју срећу.

Народе, нађи излаз из пакла несреће своје у коју те бацише твоје самозване вође, прекрати им уживање на несрећи, замени им станиште раја твојим, изравнај рачуне, наплати дугове и стани, народе изгубљеног народа.

Покушај да бар окрвављену савест несавести спереш.

Покушај можда и није касно.

Стани већ једном.

Покушај.

**адвокат Иван М. Милошевић
село Попучка**

КОМУНИСТИЧКА КУГА ГРИЗЕ (8)

Данас, а и иначе, само повелике будале вичу да су за промене набоље и против досадашњег једног ума — и Брозовог и Задрзнутовог — а раде исто или још горе. Додуше, они извикују да више нису СК (српски комунисти) и да су се, у току једне црне ноћи и под окриљем црног мрака, преобразили у СС. Такође извикују ко се није овако преобразио — издајник је и да ће, кад тад, надрљати. То нам поручују. Али, један мртав а други замрзнут, али вође. То имају само СС.

„БЕНЕРАЛУ ИМА КО ДА ПИШЕ“. Старе и але и вране су устале и кљуном и канџама копају и ваде очи народу да не види и не чује атомички истине о честитом и вечном родољубу, бесмртном генералу Дражи Михаиловићу и делиће злочина српских комуниста над њим — у књизи „Ноћ Бенерала“, аутора г. Вука Драшковића.

Нарочито су се истакле у политици ЕКСПРЕС у току јануара 1995. у неколико бројева и са насловима: „Ноћ неистина“, „Бенерал“ — „памфлет“, „Крцун је Вукова ноћна мора“, „Политичар који се није бојао народа“... па и „Ни политика, ни књижевност“, и ...

(Присетимо се. Пре отприлике две године ЕКСПРЕС се г. Вуку Драшковићу извињавало јавно због злих писања и радњи против њега. Док је Вук доказао да је давно о Дражи писао по задатку и наручији власти и да му је извор била књига неког генерала о Дражи, ван које није смео „мрднути“. Значи није његов рад).

Свим ауторима текстова и њиховим изворима, као и листу је заједничка мржња: кога, због чега, како и зашто — то су изнели. Али, заједничко им је и то да сипају со на српске живе ране, да их кљуцају да не би зарасле, да производе непријатеље (без којих не могу да живе и лажу), да се улизују режимлијама, да... Не знам да ли је свет оправдано (и хоризонтално и вертикално, херметички) опколио СК и СС као праву кугу и држи их у карантину док не скончају, па негашени креч и воду?

Требало би подоста папира и мастила, времена и живаца да се бар понешто каже у одбрану од овог зла. Оponentи стварности и историје, нису из „Ноћи...“ навели ни један податак, доказ и „оспорили га“. Него, само, онако, партизански: „Рек'о комесари!“ Један старац са сликом, каже: „Пред овом књигом сам постиђен“. И цинично, и злочинички, пита: „... ако писац књиге зна за те детаље, а како није успео да сазна кад је Дража стрељан и где је сахрањен?“ Има ли оваког злочина у свету: да злочинац-убица пита жртву-уби-

јеног — „кад сам те стрељао и где сам те сахрањен...!“ Има. Код СК и СС! Нека Господ Бог одреди да се свим оваквима не зна гроб. Овај излапели тип, бранећи злочинца Крцуна, каже: „... Крцун је дуго био министар УП и контраобавештајне службе. Дакле, био је у позицији да одлучује о судбинама и животима људи“. Значи, могао је да убија кога је хтео и када је хтео. Ово значи и то да и садашњи, СС, министар УП Србије, агроном, који, понављам, милује пендрек уместо држалицу мотике, може да убија до мле воље.

Неки борци II прол. бригаде, те презне, седе и излапеле главе, у својој мржњи свега што је српско а тако и несрпско, Дражи чак не признају ни чин „генерала“. Али, зато признају аустријског каплара Броза, још за свог ВК. И за ово, свет оправдано пљује по оваквима. Али, ја исплашам. У срамној „књизи“, срамне I прол. бригаде на стр.555. стоји доказ о лажном маршалу и лажним одлукама АВНОЈ-а о томе. Куга.

Треба видети и циркус Р. Брајовића, СС, у његовим Вечерњим новостима од недеље, 19. фебруара 1995. а под насловом: „Какав вођа — такав устанак“, са Дражином сликом. Али, ако хоћево пиштољски: „КАКАВ УРЕДНИК — ТАКАВ ЛИСТ“. Подсећам да је овај лист настао на ратној опцији, октобра 1953. Зато и мирише на барут, крв и ране. Али су му и многобројни спонзори, газде „крвави“. Брајовић(и) се већ попили на Равну гору и „славе“ 13. мај, чекајући своје хеликоптере, авионе и шпигуне. Али, оавне се у ствари Брајовић(и) ругају сами себи да би се свет смејао и забављао.

Друг Р. Брајовић износи „кривице“ Дражине и тражи да му верујемо на реч. Ја преносим шта је злочинац изнео како је у „слободи“ убијао четника. Он је шумадиски злочинац Крцун.

„КАМЕНОМ И ВАТРОМ“ — „Иза поднева, 26. септембра 1944. обрео сам се у Даросави (сада Партизани). Сјахао сам са коња (п.а. прави „ослободилац“: бео коњ — црн човек) у центру села са намером да се мало одморим и видим са познаницима. Ту сам угледао неколико жена... пришла ми је наша позната активисткиња Лепосава Милошевић... и хвалисаво испричала да су ухватиле четника који је батинао и клао по Даросави.

— Где је? — упитао сам.

Остале жене, које су стајале мало подаље... показале су руком, а једна је викинула: „Ено га!“ Отишао сам на ту страну и видео четника. Био је осредњег раста и млад... Ноге и руке биле су му везане. Уз и око њега, лежало је више каменца. Мене су биле искривљене. (...)

Жене су одвукле кочаша у Пештан (река). Из корита Пештана покуљао је дим. Било ми је јасно шта је, па сам отишао тамо. Жене сам угледао на другој обали. Мушале су се (тачно: као муве без мозга и главе) причвршћујући упалење смртоуљке сламе и хартије на руке, ноге и лице кољача.

Тако! Тако! — акивала је иза мојих леђа Лепосава. Децу нам је клао и силовао... Прешао сам на другу страну реке и убио изрода. Жене су бациле пламене буктиње. Спазио сам да су неке заплакале. Зачудио сам се, јер нисам знао да ли је то због неиспуњене жеље или због доживљеног задовољства“.

(Докази: „Књига“ „Црвене стазе“, СИЗ Културе, Аранђеловац, 1979. аутор Живомир Р. Несторовић — убица. Сведоци: предговорач књиге Славо Зечевић, рецензенти: Ђорђе Ђурић Шарац и Даница Дана Милошевић. Књига је издата „У поводу 60-те годишњице КПЈ и СКОЈ-а“).

Јавни тужиоце Србије, до Вас је допрво глас, да је Живомир Р. Несторовић, по својој оцени и суду, убио два човека, Србина, и то: Александра Величковића из Гараша (25. јула 1942. на брду Ваган) и Н.Н. четника

(два км испод брда Ваган) у Даросави (26. септембра 1944.)

Ратни злочини не застаревају! Имате реч!

**С вером у Бога —
за Краља и Отаџбину
Милован Радикашевић
Гарашанин
Жарково**

ГАЗДЕ ЖИВОТА

Поштована редакцијо,
Прочитах текст „сиротог“ друга Слободана Анђића који је изазвао у мени мучнину и бес.

Тај велики „родољуб“ и „патриота“ чува све што је покрао, да врати свом народу кад му његови критеријуми буду задовољени? Да ли је питао тај народ када је узимао? Да ли је тај народ знао ко доноси судбоносну одлуку да га спасе?

Он Србин? Ма немојте? Од кад то? Што се није успротивио када је знао? Што је отерао људе који су се њему успротивили који нису хтели да раде оно што је он урадио? Ма причам ти причу! Он, поштен? Што то беше за друга Слободана Анђића, па да сад је и то корисно одглумити. Прочешљајте његову животну сторију и његових сабораца, пријатеља и кумова!

Ваљда се нисте и ви ухватили на ту удицу, нагле искренности? Па ваљда вам је јасно да су сви они из истог племена, част изузетима из Васојевића. Сви су из истих соба новобеоградског студентског дома, момци решени да освоје Београд, момци гладних очiju и жељни свега са једним циљем: да им се беда не понови. Сви су они из истих партијских организација, Комитета, Одбора, Техногаса, Беобанке.

Београд који је био и остао доброћудан град, увек је наседао тим силеџијама, празноглавцима, кицошима и коцкарима како смо их између себе звали. Док нам не постадоше редом шефови, директори, команданти, амбасадори, песници, академици, косовски јунаци, ујединитељи, богачи и коначно ГАЗДЕ живота а највише смрти! Увек смо се ми повлачили, забијали главе у песак и ћутали, као што и данас ћутимо далеко од „ЊЕГА“ и „ЊИХ“.

Мудри људи су предвидели да је сада време када ће свој прљав веш да избацују пред народ, као и искоришћене и некорисне другове, а није далеко ни дан када ће остатке београдске калдрме отимати између себе. Њихова халапљивост је назајакљива, у сржи су остали паланачки и сеоски ђилкоши, јер господство се рађа а не купује као што су то урадили са њиховим титулама (др. Божовић, др. Зечевић, др. Челенковић, др. Марковић па су сад постали АКАДЕМИЦИ!) Све ово што нам се дешава није ни тако лоше, барем се тај изцикљали кукољ и коров бити лакше уочив кад крене чишћење, а почели су сами да се чисте. Време је, доста су нас осиромашили, покрали, осрамотили и код куће и у свету. Тешим се, па и Дахијама се стало за врат, није нам прави а најжалост ни последњи пут, већ смо се навикли на све ово.

Ваљда ће доћи дан да нас у Србији представљају рођени Срби и господа од рођења! Ваљда ће доћи неко ко није морао да лечи комплексе, на нама преосталима.

Србин је најжалост стрпљив и умеће да сачека, опет!

Друг Анђић је мењао професије и свугде је био чисти промашај, али ето коначно је пронашао где је одличан:

ЛОПОВ

А таквима је увек било место у ЗАТВОРУ!
Поздрав,

„Њујоршки Београђанин“

БЕНЕРАЛУ ИМА КО ДА ПИШЕ

ЦЕНА 40 ДИНАРА

ТВРД ПОВЕЗ

ВУК
ДРАШКОВИЋ

НОЋ
БЕНЕРАЛА

СРПСКА РЕЧ

НАРУЦБИНЕ СЛАТИ НА АДРЕСУ ИЗДАВАЧА:

„СРПСКА РЕЧ“, БЕОГРАД, УЛ. ВУКА КАРАЦИЋА 8, ИЛИ НА ТЕЛЕФОНЕ

011/628-242, 620-891, 625-937.

УПЛАТУ ИЗВРШИТИ НА ЖИРО-РАЧУН 40801-603-4-27562

(УЗ ОБАВЕЗНО ПРИЛАГАЊЕ ЈЕДНЕ КОПИЈЕ УПЛАТНИЦЕ)

„Ноћ Бенерала“ Вука Драшковића роман је психолошки, историјски, биографски, роман тока свести једно од најконтроверзнијих и најтрагичнијих фигура српске историје двадесетог века.

У последњој ноћи живота, Бенерал Драгољуб Дража — Михаиловић сажима и укршта у мислима своје помлађе кључних питања опстанка и судбине српског народа; губитник и херој гради истовремено своју одбрану и оптужницу својој последње рачуне са Отаџбином, својим народом, истомисленицима и противницима, са ратним савезницима који су га подржавали па напустили у великој игри политике и интереса.

„Ноћ Бенерала“ је мозаичан свој документи и чињеница, с једне, и пишчевих уверења и слутњи, с друге стране. Велика фреска историјских и фиктивних личности, монументалан историјски документ. Први такве врсте и такве снаге, о времену које трајно и злокобно одређује и омеђује и нашу непосредну садашњост и нашу неизвесну будућност.

Љиљана Шен